

ZÁKON

ze dne.....2020,

kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění zákona č. 41/2004 Sb., zákona č. 215/2004 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 227/2006 Sb., zákona č. 171/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 110/2009 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 469/2011 Sb., zákona č. 49/2013 Sb., zákona č. 135/2016 Sb., zákona č. 194/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 146/2017 Sb., zákona č. 367/2017 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 50/2020 Sb. a zákona č. 484/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 1 písm. a) se slova „úkoly organizačních složek státu a úkoly organizačních jednotek Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra (dále jen „organizační jednotka ministerstva“)" nahrazují slovy „a úkoly organizačních složek státu“.
2. V § 2 odst. 1 písmeno b) včetně poznámek pod čarou č. 38 a 39 zní:
„b) aplikovaným výzkumem průmyslový výzkum³⁸⁾, experimentální vývoj³⁹⁾ (dále jen „vývoj“) nebo jejich kombinace,

³⁸⁾ Článek 2 bod 85 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.
³⁹⁾ Článek 2 bod 86 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.“.
3. V § 2 odst. 1 písmeno c) zní:
„c) inovací nový nebo vylepšený produkt, služba nebo postup nebo jejich kombinace, který se podstatně liší od předchozích produktů, služeb nebo postupů nebo jejich kombinací a který je zpřístupněn potenciálním uživatelům nebo uveden do užívání.“.
4. V § 2 odst. 2 písm. b) se slova „nebo organizační jednotka ministerstva,“ zrušují.

5. V § 2 odst. 2 písmeno d) včetně poznámek pod čarou č. 40 a 44 zní:

„d) velkou výzkumnou infrastrukturou výzkumná infrastruktura⁴⁰⁾, která je jedinečným zařízením, nezbytným pro výzkumnou, vývojovou a inovační činnost s vysokou znalostní a technologickou náročností, které je provozováno výzkumnou organizací⁴⁴⁾ a je zpřístupněno všem zájemcům o využití za účelem provádění výzkumu v příslušných oborech,

⁴⁰⁾ Článek 2 bod 91 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.

⁴⁴⁾ Článek 2 bod 83 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.“.

6. V § 2 odst. 2 písm. e) se slova „projektem sdílených činností“ nahrazují slovy „sdílenými činnostmi“.

7. V § 2 odst. 2 písmena f) a g) včetně poznámky pod čarou č. 2 znějí:

„f) veřejnou zakázkou zakázka v aplikovaném výzkumu nebo inovacích pro potřeby poskytovatele nebo správního úřadu, který není poskytovatelem, pokud jsou tito jedinými uživateli výsledku podle písmene k), která je zadána jako veřejná zakázka na služby příjemci v rámci programu aplikovaného výzkumu nebo inovací postupem podle zákona o zadávání veřejných zakázek²⁾,

g) programem soubor věcných, časových a finančních podmínek pro projekty výzkumu, vývoje a inovací potřebné k dosažení stanovených cílů výzkumu, vývoje a inovací,

²⁾ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.“.

8. V § 2 odst. 2 písm. j) se slova „nebo organizační jednotka ministerstva, zabývající se výzkumem a vývojem“ nahrazují slovy „zabývající se výzkumem, vývojem a inovacemi“.

9. V § 2 odst. 2 se písmeno l) včetně poznámek pod čarou č. 42 a 43 zrušuje.

Dosavadní písmena m) a n) se označují jako písmena l) a m).

10. V § 2 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno n), které zní:

„n) reprezentací podnikového výzkumu právnické osoby sdružující nebo zastupující podnikatele, kteří jako hlavní předmět své činnosti vykonávají výzkum a kteří současně nejsou vysokou školou.“.

11. V § 2 odstavce 3 zní:

„(3) Národní politika výzkumu, vývoje a inovací je dokument schvalovaný vládou, kterým se stanoví dlouhodobé cíle podpory, indikátory plnění cílů podpory, věcné zaměření podpory, opatření k naplňování cílů podpory a předpoklad vývoje výdajů na výzkum, vývoj a inovace ze státního rozpočtu, z prostředků Evropské unie a ze soukromých zdrojů.“.

12. § 3 a 4 včetně poznámek pod čarou č. 4, 7a, 37, 46, 62 a 64 znějí:

„§ 3

(1) Podporu lze poskytnout jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem a právem Evropské unie^{7a)}, a to jako účelovou, institucionální nebo systémovou podporu.

(2) Účelovou podporu lze poskytnout na

a) grantový projekt, ve kterém příjemce sám stanovuje hypotézy a způsoby jejich ověřování ve skupině grantových projektů vyhlášené poskytovatelem,

b) programový projekt, kterým se rozumí projekt v programu aplikovaného výzkumu nebo inovací, ve kterém příjemce vyjadřuje, jakým způsobem a za jakých podmínek přispěje k naplnění cílů programu; řešení programového projektu může obsahovat i nezbytné činnosti základního výzkumu, pokud je poskytovatel schválí a pokud na ně navazují činnosti průmyslového výzkumu, vývoje nebo inovací,

c) projekty operačních programů ve výzkumu, vývoji a inovacích nebo na jejich část zajišťující cíle ve výzkumu, vývoji a inovacích,

d) projekty mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, pokud je možno tuto podporu hradit z veřejných prostředků a pokud jsou projekty podporovány z rozpočtu jiných států nebo z rozpočtu Evropské unie nebo z rozpočtu jiných mezinárodních organizací, případně z rozpočtu konsorcia evropské výzkumné infrastruktury, nebo

e) systémový projekt v oblasti inovací.

(3) Institucionální podporu lze poskytnout na koncepční rozvoj výzkumné organizace, kterým se rozumí nezávislé provádění základního výzkumu³⁷⁾, aplikovaného výzkumu, včetně základního nebo aplikovaného výzkumu prováděného studenty při uskutečňování doktorských nebo magisterských studijních programů, veřejné šíření výsledků těchto činností na nevýlučném a nediskriminačním základě formou výuky, publikací nebo transferu znalostí⁴⁶⁾, pokud se veškerý zisk z transferu znalostí znovu investuje do primárních činností výzkumné organizace.

(4) Systémovou podporu lze poskytnout na

a) mezinárodní spolupráci České republiky ve výzkumu, vývoji a inovacích, realizovanou na základě aktů mezinárodního práva nebo práva Evropské unie, jako

1. úhrady za účast České republiky v mezinárodních programech výzkumu, vývoje a inovací,

2. úhrady za členství České republiky v mezinárodních organizacích výzkumu, vývoje a inovací a v konsorciích evropské výzkumné infrastruktury⁶²⁾,

b) velkou výzkumnou infrastrukturu včetně nákladů na její pořízení, obnovu a na zajištění její činnosti,

c) sdílené činnosti,

d) zabezpečení činností spojených s poskytnutím podpory, a to až do celkové výše 2,5 % prostředků poskytovatele na výzkum, vývoj a inovace v daném kalendářním roce, s výjimkou nákladů spojených s činnostmi orgánů nebo organizačních složek státu hrazených podle písmene f),

e) věcné nebo peněžní ocenění mimořádných výsledků výzkumu, vývoje a inovací nebo peněžní

ocenění propagace či popularizace výzkumu, vývoje a inovací, kde podmínky pro ocenění stanoví vláda na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace, nebo

f) náklady spojené s činností Rady pro výzkum, vývoj a inovace, Grantové agentury České republiky, Technologické agentury České republiky a Akademie věd České republiky⁴⁾, jakož i náklady bezprostředně spojené s činností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako ústředního správního úřadu pro výzkum a vývoj a Ministerstva průmyslu a obchodu jako ústředního správního úřadu pro inovace.

§ 4

(1) Účelová podpora je poskytována osobám formou dotace, návratné finanční výpomoci a dalšími formami podle § 4 odst. 2 zákona upravujícího podporu malého a středního podnikání⁶⁴⁾. V případě organizačních složek státu a organizačních složek územních samosprávných celků je účelová podpora poskytována prostřednictvím zvýšení výdajů v rozpočtu příjemce.

(2) Účelová podpora je poskytována na

- a) grantové projekty z výdajů Grantové agentury České republiky,
- b) programové projekty z výdajů na výzkum, vývoj a inovace příslušného poskytovatele účelové podpory v dané oblasti,
- c) projekty operačních programů ve výzkumu, vývoji a inovacích Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem průmyslu a obchodu, případně jiným ministerstvem či jiným poskytovatelem podle působnosti,
- d) projekty řešené v rámci programu územního samosprávného celku z jeho výdajů na výzkum, vývoj a inovace,
- e) projekty mezinárodní spolupráce České republiky ve výzkumu a vývoji z výdajů na výzkum, vývoj a inovace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, projekty mezinárodní spolupráce České republiky v inovacích z výdajů na výzkum, vývoj a inovace Ministerstva průmyslu a obchodu nebo na projekty mezinárodní spolupráce ústředního nebo jiného správního úřadu podle § 34 odst. 3 a 4 z výdajů na výzkum, vývoj a inovace takového ústředního nebo jiného správního úřadu,
- f) systémové projekty v oblasti inovací z výdajů na výzkum, vývoj a inovace Ministerstva průmyslu a obchodu.

(3) Institucionální podpora je poskytována z výdajů na výzkum, vývoj a inovace na koncepční rozvoj výzkumné organizace formou dotace právnickým osobám anebo zvýšením výdajů organizačních složek státu nebo organizačních složek územních samosprávných celků zabývajících se výzkumem, vývojem a inovacemi

- a) jejich zřizovatelem nebo zakladatelem,
- b) Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem dopravy nebo Ministerstvem zemědělství podle působnosti, pokud výzkumná organizace je právnickou osobou soukromého práva,
- c) Ministerstvem vnitra, pokud výzkumná organizace, která je právnickou osobou veřejného práva, provádí převážně bezpečnostní výzkum,
- d) Ministerstvem obrany, pokud je výzkumná organizace jeho organizační jednotkou,
- e) Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy veřejné nebo soukromé vysoké školy nebo výzkumné organizaci, která je právnickou osobou veřejného práva, pokud nelze poskytovat

institucionální podporu podle písmen a) až d).

(4) Systémová podpora je poskytována z výdajů na výzkum, vývoj a inovace na

a) mezinárodní spolupráci České republiky ve výzkumu, vývoji a inovacích podle § 3 odst. 4 písm. a) poskytovatelem, který Českou republiku zastupuje,

b) velkou výzkumnou infrastrukturu a sdílené činnosti Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy,

c) činnosti podle § 3 odst. 4 písm. d) příslušným poskytovatelem,

d) věcné nebo peněžní ocenění mimořádných výsledků výzkumu, vývoje a inovací a peněžní ocenění propagace či popularizace výzkumu, vývoje a inovací z rozpočtové kapitoly příslušným poskytovatelem, v případě Rady pro výzkum, vývoj a inovace Úřadem vlády,

e) činnosti podle § 3 odst. 4 písm. f) příslušným poskytovatelem, v případě Rady pro výzkum, vývoj a inovace Úřadem vlády.

⁴⁾ § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 283/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

^{7a)} Články 107 až 109 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

Nařízení Komise (EU) č. 702/2014 ze dne 25. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie prohlašují určité kategorie podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech za slučitelné s vnitřním trhem.

Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC), v platném znění.

Sdělení Komise - Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01).

³⁷⁾ Článek 2 bod 84 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.

⁴⁶⁾ Část 1.3. bod 15. písm. v) a část 2.1.1. bod 19 písm. b) Sdělení Komise - Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01).

⁶²⁾ Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC), ve znění nařízení Rady (EU) č. 1261/2013 ze dne 2. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 723/2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC).

⁶⁴⁾ § 4 odst. 2 zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 149/2016 Sb.“.

13. V § 5 odst. 1 se slova „výzkum a vývoj“ nahrazují slovy „výzkum, vývoj a inovace“.

14. V § 5 odst. 2 písm. b) se slovo „a“ zrušuje a na konci textu písmene se doplňují slova „, formu podpory podle § 4 odst. 1 a postup podle § 10 odst. 4 až 6, pokud jej poskytovatel použije“.

15. V § 5 odst. 2 písmeno d) zní:

„d) specifikaci cílů programu spolu s jejich odůvodněním a způsobem jejich dosažení, způsob monitorování průběhu programu, způsob a harmonogram průběžného a závěrečného hodnocení dosažení cílů programu, hodnocení dopadů na cíle programu, včetně indikátorů vhodných k posouzení míry dosažení cílů programu, podle zásad pro hodnocení programů a skupin grantových projektů,“.

16. V § 5 odst. 2 se za písmeno d) vkládají nová písmena e) a f), která znějí:

„e) srovnání očekávaných výsledků a přínosů programu se současným stavem v České republice a v zahraničí,

f) údaj o tom, zda návrhy projektů programu inovací mohou být přijímány a hodnoceny podle § 20 odst. 3 a 4,“.

Dosavadní písmena e) a f) se označují jako písmena g) a h).

17. V § 5 odst. 3 písm. a) se slova „nebo podprogram“ zrušují.

18. V § 5 se doplňuje odstavec 7, který zní:

„(7) Odstavce 2 až 4 se nepoužijí pro operační programy ve výzkumu, vývoji a inovacích.“.

19. V § 5a odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 7 zní:

„(2) Rada pro výzkum, vývoj a inovace zašle správcům rozpočtových kapitol⁷⁾ návrh celkové výše výdajů na výzkum, vývoj a inovace jednotlivých rozpočtových kapitol, který vychází z Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací a ze střednědobého výhledu.

⁷⁾ § 3 písm. g) zákona č. 218/2000 Sb.“.

20. V § 5a odst. 3 písm. a) se slova „s tím, že návrh výše výdajů podle § 6 odst. 2 písm. c) je dále členěn podle výzkumných organizací“ zrušují.

21. V § 6 odstavec 1 zní:

„(1) Závaznými ukazateli příslušných rozpočtových kapitol jsou výdaje na výzkum, vývoj a inovace celkem v členění na institucionální podporu celkem, účelovou podporu celkem a systémovou podporu celkem.“.

22. V § 6 odst. 2 písm. a) se slova „, vývoje a“ nahrazují slovem „nebo“.

23. V § 6 odst. 2 se písmena b) a c) zrušují.

Dosavadní písmeno d) se označuje jako písmeno b).

24. V § 6 odst. 2 písm. b) se slovo „institucionální“ nahrazuje slovem „systémová“.

25. V § 7 odstavce 4 až 7 znějí:

„(4) Účelovou podporu poskytne poskytovatel po provedení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích podle tohoto zákona nebo na základě zadání veřejné zakázky podle zákona o zadávání veřejných zakázek²⁾; to neplatí v případě projektů operačních programů ve výzkumu, vývoji a inovacích a těch projektů, kde výběr projektů proběhl na mezinárodní úrovni.

(5) Systémovou podporu na velkou výzkumnou infrastrukturu nebo systémovou podporu na sdílené činnosti poskytne Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy po schválení vládou. Při předložení návrhu podpory velké výzkumné infrastruktury nebo návrhu podpory sdílených činností vládě ke schválení se postupuje obdobně podle § 5 odst. 2 úvodní části ustanovení věty první a třetí.

(6) Institucionální podporu na koncepční rozvoj výzkumné organizace poskytne poskytovatel výzkumné organizaci na základě jejího zhodnocení, které provedl podle metodiky připravené podle § 35 odst. 2 písm. c) a v souladu s koncepcí výzkumu, vývoje a inovací poskytovatele nebo jinými koncepčními dokumenty poskytovatele.

(7) Účelovou podporu na mezinárodní spolupráci podle § 3 odst. 2 písm. d) poskytne poskytovatel na základě žádosti, kterou předloží poskytovateli uchazeč vybraný v souladu s pravidly příslušného mezinárodního programu výzkumu, vývoje a inovací.“.

26. V § 7 se odstavce 8 a 9 zrušují.

27. V § 8 odst. 1 se slova „2 a 3“ nahrazují slovy „2 až 4“.

28. V § 9 odst. 1 úvodní části ustanovení se věta první nahrazuje větou „Nestanoví-li tento zákon jinak, uzavře poskytovatel s příjemcem účelové podpory na projekt podle § 3 odst. 2 veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí podpory.“.

29. V § 9 odst. 1 písm. g) se slova „výše podpory“ nahrazují slovy „výše a forma podpory“.

30. V § 9 odst. 1 se na konci textu písmene j) doplňují slova „, přičemž se postupuje obdobně podle § 14 odst. 6 rozpočtových pravidel, a to i v případě podpor, které nejsou spolufinancovány z rozpočtu Evropské unie nebo finančních mechanismů“.

31. V § 9 odst. 1 se písmeno k) zrušuje.

Dosavadní písmena l) až q) se označují jako písmena k) až p).

32. V § 9 odst. 1 se na konci textu písmene m) doplňují slova „po dobu 5 let od ukončení poskytování účelové podpory“.

33. V § 9 odst. 1 písmena n) a o) znějí:

„n) případné další podmínky, které musí uchazeč v souvislosti s použitím podpory splnit, přičemž ve vztahu k těmto podmínkám může být sjednáno, že jejich nesplnění bude postiženo odvodem za porušení rozpočtové kázně nižším, než kolik činí celková částka dotace; při sjednání nižšího odvodu musí smlouva o poskytnutí podpory obsahovat procentní rozmezí nebo pevný procentní podíl vztahující se buď k celkové částce dotace, nebo k částce, ve které byla porušena rozpočtová kázeň, nebo obsahovat pevnou částku odvodu,

o) případné ostatní povinnosti, které je příjemce v souvislosti s poskytnutím podpory povinen splnit a jejichž nedodržení není neoprávněným použitím podpory.“.

34. V § 9 odst. 1 se písmeno p) zrušuje.

35. V § 9 se odstavec 3 zrušuje.

Dosavadní odstavce 4 až 9 se označují jako odstavce 3 až 8.

36. V § 9 odstavce 4 a 5 znějí:

„(4) Je-li příjemcem podpory podle tohoto zákona organizační složka státu zabývající se výzkumem, vývojem a inovacemi, poskytovatel, pokud je jím organizační složka státu, stanoví výdaje organizační složky státu nebo požádá o provedení rozpočtového opatření podle rozpočtových pravidel a stanoví přiměřeně podle odstavců 1, 2 a 4 podmínky, za kterých mají být prostředky použity.

(5) Rozhodnutí o poskytnutí dotace podle rozpočtových pravidel poskytovatel vydá v případě poskytnutí

a) institucionální podpory výzkumné organizaci,

b) účelové podpory na projekt operačního programu ve výzkumu, vývoji a inovacích,

c) účelové podpory na projekty mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, pokud je tuto podporu možno hradit z veřejných prostředků a pokud jsou projekty podporovány z rozpočtu jiných států nebo z rozpočtu Evropské unie nebo z rozpočtu jiných mezinárodních organizací, případně z rozpočtu konsorcia evropské výzkumné infrastruktury, nebo

d) systémové podpory na náklady spojené s činností Akademie věd České republiky podle zákona o Akademii věd České republiky.“.

37. V § 9 se za odstavec 5 vkládají nové odstavce 6 a 7, které znějí:

„(6) Rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory pracovištím Akademie věd České republiky je prvním úkonem řízení. Ustanovení § 14j až 14n rozpočtových pravidel se nepoužijí.

(7) V případě systémové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu podle § 3 odst. 4 písm. b) a systémové podpory na sdílené činnosti podle § 3 odst. 4 písm. c) uzavře poskytovatel s příjemcem veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí podpory. Smlouva musí obsahovat alespoň náležitosti podle odstavce 1 písm. a), b), h), l), n) a o) a dále

a) předmět a cíle podpory,

b) předpokládané výsledky, jichž má být dosaženo a způsob ověření jejich dosažení,

- c) termíny zahájení a ukončení podporovaných aktivit,
- d) výše uznaných nákladů a jejich členění, výše a forma podpory a její rozdělení v jednotlivých letech, pokud poskytovatel nestanoví jiné členění, včetně termínů a způsobu jejího poskytování,
- e) způsob vykazování uznaných nákladů,
- f) způsob vyhodnocení dosažených výsledků včetně finančního vypořádání poskytnuté podpory,
- g) způsob poskytnutí údajů o předmětu podpory a jeho výsledcích pro informační systém výzkumu, vývoje a inovací.“.

Dosavadní odstavce 6 až 8 se označují jako odstavce 8 až 10.

38. Za § 9 se vkládá nový § 9a, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 65 zní:

„§ 9a

Přenositelnost grantového projektu

(1) U grantových projektů může původní příjemce uzavřít veřejnoprávní smlouvu, na základě které dojde k převodu práv a povinností ze smlouvy o poskytnutí podpory na nového příjemce. V případě, že se na řešení grantového projektu podílí více příjemců, nebo má-li se po přenosu grantového projektu na řešení grantového projektu podílet více příjemců, musí být smluvní stranou smlouvy o převedení grantového projektu všichni příjemci.

(2) Smlouva o převedení grantového projektu musí obsahovat alespoň

- a) označení smluvních stran,
- b) označení grantového projektu,
- c) povinnost nového příjemce dosáhnout cílů grantového projektu a jeho předpokládaných výsledků,
- d) údaje o výsledcích dosažených původním příjemcem a ujednání o postoupení práv k takovým výsledkům na nového příjemce,
- e) jméno, příjmení a případné akademické tituly a vědecké hodnosti původního řešitele a spoluřešitelů projektu, jakož i jméno, příjmení a případné akademické tituly a vědecké hodnosti nového řešitele a spoluřešitelů projektu, pokud se odlišují od řešitele a spoluřešitelů původních.

(3) K uzavření veřejnoprávní smlouvy podle odstavce 1 je třeba souhlasu Grantové agentury České republiky. Grantová agentura České republiky může souhlas udělit pouze pokud

- a) původní příjemce a nový příjemce jsou výzkumné organizace,
- b) grantový projekt zahrnuje pouze nehopodářské činnosti podle práva Evropské unie⁶⁵⁾,
- c) změna příjemce není takového charakteru, že pokud by k ní došlo před podáním návrhu grantového projektu, mělo by to vliv na výsledky veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích v tom směru, že Grantová agentura České republiky by nerozhodla o výběru takového návrhu grantového projektu,
- d) přenesením grantového projektu nedojde ke změně předmětu řešení projektu nebo ke změně podmínek podle § 9 odst. 1 písm. d) a f) až o).

(4) Rozhodnutí, jímž Grantová agentura České republiky uděluje souhlas s uzavřením veřejnoprávní smlouvy podle odstavce 1, musí obsahovat alespoň

- a) označení původního i nového příjemce,
- b) označení smlouvy o poskytnutí podpory, na základě které byla podpora poskytnuta na příslušný grantový projekt,
- c) náležitosti podle § 9 odst. 1 písm. d) až o),
- d) údaje o výši podpory, která má být ode dne vydání souhlasu s uzavřením smlouvy o převedení grantového projektu poskytnuta novému příjemci.

(5) Proti rozhodnutí Grantové agentury České republiky o udělení souhlasu s uzavřením veřejnoprávní smlouvy podle odstavce 1 není přípustné odvolání.

(6) Nový příjemce zajistí souhlasy původního řešitele a spoluřešitelů projektu, jakož i nového řešitele a spoluřešitelů projektu, s uzavřenou veřejnoprávní smlouvou. Veřejnoprávní smlouva nabývá účinnosti dnem, kdy souhlas udělil poslední z nich, nejdříve však dnem právní moci rozhodnutí o udělení souhlasu. Nový příjemce předloží Grantové agentuře České republiky veřejnoprávní smlouvu k vyznačení účinnosti spolu se souhlasy podle věty první. Po vyznačení účinnosti smlouvy si Grantová agentura České republiky jedno její vyhotovení ponechá a zbývající dvě vyhotovení bez zbytečného odkladu doručí původnímu příjemci a novému příjemci.

(7) Nový příjemce odpovídá Grantové agentuře České republiky za splnění podmínek stanovených v souhlasu s uzavřením smlouvy o převedení grantového projektu. Je-li nových příjemců více, odpovídají za porušení podmínek všichni společně a nerozdílně. Tím není dotčena odpovědnost původního příjemce za případná porušení podmínek smlouvy o poskytnutí podpory, ke kterým došlo před uzavřením dohody o postoupení smlouvy o poskytnutí podpory.

⁶⁵⁾ Bod 19 Sdělení Komise - Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01).“.

39. V § 10 odst. 1 se věta poslední zrušuje.

40. V § 10 odst. 2 se věty první a druhá nahrazují větami „Podporu poskytuje poskytovatel příjemci na základě smlouvy nebo rozhodnutí přímým převodem z účtu poskytovatele na účet příjemce, v případě příspěvkových organizací bez prostřednictví zřizovatele. Pokud se na řešení projektu podílí další účastník, poskytuje poskytovatel příjemci účelovou podporu včetně její části určené dalšímu účastníkovi přímým převodem na účet příjemce, s výjimkou případů, kdy je příjemce nebo další účastník organizační složkou státu zřízenou jiným zřizovatelem než je poskytovatel.“.

41. V § 10 se doplňují odstavce 4 až 8, které znějí:

„(4) Poskytovatel může v návrhu programu podle § 5 odst. 2 stanovit náhradu uznaných nákladů vztahujících se ke splnění podmínek příjemce vyplývajících ze smlouvy o poskytnutí podpory nebo z rozhodnutí o poskytnutí podpory. V takovém případě se postup podle odstavce 1 nepoužije.

(5) Náhrada uznaných nákladů musí být uvedena ve smlouvě o poskytnutí podpory nebo v

rozhodnutí o poskytnutí podpory společně se lhůtami, ve kterých příjemce předloží poskytovateli doklady o plnění podmínek, poskytovatel vyhodnotí plnění podmínek příjemce a posoudí výši způsobilých nákladů souvisejících s časovým plněním projektu. Lhůta pro zhodnocení plnění podmínek, posouzení souvisejících způsobilých nákladů a pro náhradu uznaných nákladů je nejvýše 90 kalendářních dnů a začíná se počítat ode dne následujícího po předložení dokladů příjemcem poskytovateli.

(6) Poskytovatel může v návrhu programu podle § 5 odst. 2 stanovit, že část účelové podpory poskytne podle odstavce 1 a část podle odstavců 4 a 5.

(7) Odstavce 1 až 6 se nepoužijí pro projekty podporované podle § 3 odst. 2 písm. c).

(8) Pokud se v případě příjemců v právní formě příspěvkové organizace prostředky poskytnuté podle odstavce 2 nespotřebují do konce kalendářního roku, převádějí se do rezervního fondu organizace jako zdroj financování v následujících letech a mohou se použít pouze na stanovený účel. V rezervním fondu se tyto zdroje sledují odděleně. Prostředky, které na stanovený účel nebyly použity, podléhají finančnímu vypořádání se státním rozpočtem za rok, ve kterém byl splněn účel, na který byla podpora poskytnuta.“.

42. V § 13 odstavce 1 a 2 znějí:

„(1) Poskytovatel je povinen provádět hodnocení plnění cílů projektu a kontrolu čerpání a využívání podpory, účelnosti vynaložených nákladů projektu podle uzavřené smlouvy o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory, s výjimkou projektů podporovaných podle § 3 odst. 2 písm. d).

(2) Kontrola a hodnocení podle odstavce 1 včetně zhodnocení dosažených výsledků a jejich právní ochrany se provádí vždy po ukončení řešení projektu. V případě, že doba, po kterou se poskytuje podpora, je delší než 2 roky, je poskytovatel povinen provést kontrolu a hodnocení podle odstavce 1 rovněž nejméně jedenkrát v průběhu řešení projektu. Povinnost provádět průběžné hodnocení se neuplatní v případě projektů podporovaných podle § 3 odst. 2 písm. c).“.

43. V § 14 odstavec 1 zní:

„(1) Neoprávněné použití nebo zadržení podpory se posuzuje podle rozpočtových pravidel.“.

44. V § 14 odstavec 3 zní:

„(3) Poskytovatel při zjištění neoprávněného použití nebo zadržení podpory postupuje podle § 14f rozpočtových pravidel.“.

45. V § 14 odstavec 5 zní:

„(5) V případě, že jsou do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací předány údaje, které neodpovídají definici datových prvků, provozovatel je ze systému odstraní a tuto skutečnost oznámí Radě pro výzkum, vývoj a inovace.“.

46. § 14a zní:

„§ 14a

(1) V případě, kdy byl příjemce pravomocně odsouzen pro trestný čin podle § 7 odst. 3 písm. a) nebo b), může poskytovatel smlouvu o poskytnutí podpory vypovědět. Výpovědní lhůta se pro tento případ nesjednává a výpověď smlouvy z tohoto důvodu se smlouva zcela nebo zčásti ruší ke dni doručení výpovědi příjemci. Příjemce je povinen vrátit poskytnutou podporu. Vypověděl-li poskytovatel smlouvu o poskytnutí podpory pouze zčásti, je příjemce povinen vrátit tu část podpory, která byla dotčena výpovědí.

(2) Došlo-li po vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci k pravomocnému odsouzení příjemce pro trestný čin podle § 7 odst. 3 písm. a) nebo b), zahájí poskytovatel řízení o odnětí dotace nebo návratné finanční výpomoci podle rozpočtových pravidel.

(3) Přestane-li příjemce v průběhu realizace projektu splňovat některou z podmínek způsobilosti, může uzavřít veřejnoprávní smlouvu, na základě které dojde k převodu práv a povinností ze smlouvy o poskytnutí podpory na nového příjemce. V případě, že se na řešení projektu podílí více příjemců, nebo má-li se po přenosu projektu podílet na řešení projektu více příjemců, musí být smluvní stranou smlouvy o převedení projektu všichni příjemci. Smlouva o převedení projektu musí obsahovat alespoň náležitosti podle § 9a odst. 2 písm. a) až d).

(4) K uzavření veřejnoprávní smlouvy podle odstavce 3 je třeba souhlasu poskytovatele. Poskytovatel může souhlas udělit, pouze pokud nový příjemce splňuje podmínky způsobilosti stanovené pro daný projekt. V případě, že smlouva o převedení projektu má být uzavřena z důvodu, že ohledně majetku původního příjemce je vedeno insolvenční řízení, může poskytovatel souhlas udělit pouze tehdy, pokud s uzavřením smlouvy o převedení projektu vyslovil souhlas insolvenční soud a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. Pro souhlas poskytovatele s uzavřením smlouvy o převedení projektu se použije obdobně § 9a odst. 4 a 5.“.

47. V části první se v nadpisu hlavy IV slovo „HMOTNÉHO“ zrušuje.

48. V § 16 odst. 4 se na konci textu písmene a) doplňují slova „, pokud se veškerý zisk z transferu znalostí znovu investuje do primárních činností výzkumných organizací“.

49. V § 16 se doplňuje odstavec 5, který včetně poznámek pod čarou č. 14 a 66 zní:

„(5) Jde-li o výsledek výzkumu a vývoje, na který se vztahují požadavky ochrany informací podle zvláštních právních předpisů⁶⁶⁾, nebo o výsledky, u kterých je předpoklad, že mohou být přímo zneužity ke spáchání újmy veřejnému zdraví, zemědělské produkci nebo dalším rostlinným a zvířecím populacím, životnímu prostředí nebo národní bezpečnosti nebo které mohou vést k ohrožení bezpečnostních či obranných zájmů státu nebo metod, postupů či technologií využívaných v boji proti závažné trestné činnosti nebo působení cizí moci, které nejsou předmětem ochrany informací podle zvláštního právního předpisu¹⁴⁾, musí být ve smlouvě či rozhodnutí upraven způsob zveřejnění nebo využití takového výsledku a způsob ochrany podle právních předpisů upravujících ochranu výsledků autorské, vynálezecké nebo obdobné tvůrčí činnosti. Odstavce 1 až 4 se nepoužijí.

¹⁴⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění

pozdějších předpisů.“.

50. V § 17 odstavec 1 zní:

„(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích ustanovení části první a páté správního řádu. Ustanovení § 163 odst. 4 správního řádu se nepoužije. Přiměřené použití ustanovení § 37 odst. 3, § 41, § 45 odst. 2 a 4, § 71 odst. 3, § 80 odst. 4 písm. b) až d) a části druhé hlavy VIII až X správního řádu je vyloučeno.“.

51. V § 17 odst. 2 úvodní části ustanovení se slovo „vyhlásit“ zrušuje a slova „v Obchodním věstníku a“ se nahrazují slovy „zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup“.

52. V § 17 odst. 2 písm. d) se slovo „hodnotící“ nahrazuje slovem „hodnoticí“ a na konci textu písmene se doplňují slova „nebo dobu zahájení přijímání návrhů projektů a délku lhůty pro vyhodnocení návrhu projektu a vyhlášení výsledku v případě, že návrhy projektů programu inovací budou přijímány a hodnoceny podle § 20 odst. 3 a 4“.

53. V § 17 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Poskytovatel může v návrhu programu aplikovaného výzkumu nebo inovací stanovit postupné hodnocení návrhů projektů spojené s jejich upřesňováním a dopracováním v několika kolech tak, aby vybraný návrh co nejlépe splňoval požadované řešení; v tomto případě se každého dalšího kola mohou zúčastnit pouze uchazeči, kteří úspěšně prošli předcházejícím kolem.“.

Dosavadní odstavce 4 až 6 se označují jako odstavce 5 až 7.

54. V § 17 odstavce 5 a 6 znějí:

„(5) V případě, kdy by zveřejnění podmínek veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích mohlo ohrozit ochranu utajovaných informací¹⁴⁾ nebo informací, u kterých je předpoklad, že mohou být přímo zneužity ke spáchání újmy veřejnému zdraví, zemědělské produkci a dalším rostlinným a zvířecím populacím, životnímu prostředí nebo národní bezpečnosti nebo které mohou vést k ohrožení bezpečnostních či obranných zájmů státu nebo metod, postupů či technologií využívaných v boji proti závažné trestné činnosti nebo působení cizí moci, které nejsou předmětem ochrany informací podle zvláštního právního předpisu¹⁴⁾, poskytovatel zadá řešení projektu na podkladě písemné výzvy vybraným osobám nebo organizačním složkám státu nebo územních samosprávných celků, zabývajícím se výzkumem, vývojem a inovacemi. Tento postup lze volit pouze v programech Ministerstva vnitra nebo Ministerstva obrany, nebo v programech realizovaných v jejich prospěch, kde zároveň byla možnost zadání podle tohoto ustanovení schválena vládou.

(6) Návrh projektu je žádostí uchazeče o poskytnutí účelové podpory. Nejde-li o účelovou podporu podle § 9 odst. 4 nebo 5, je návrh projektu současně návrhem na uzavření smlouvy o poskytnutí podpory.“.

55. § 18 včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 23, 24, 26, 49, 50, 67 a 68 zní:

„§ 18

Prokazování způsobilosti uchazeče

(1) Podporu lze poskytnout pouze uchazeči, který splňuje podmínky způsobilosti k řešení navrhovaného projektu. Uchází-li se o řešení jednoho projektu společně více uchazečů, vztahuje se povinnost splnění podmínek způsobilosti na všechny tyto uchazeče.

(2) Způsobilým je uchazeč,

a) který má příslušné oprávnění k činnosti, kterou hodlá provádět v rámci řešení projektu, pokud je takové oprávnění vyžadováno zvláštním právním předpisem²³⁾,

b) který není v likvidaci a ohledně jeho majetku není vedeno insolvenční řízení²⁴⁾,

c) který nemá evidován nedoplatek u orgánů Finanční správy České republiky a orgánů Celní správy České republiky, nedoplatek na pojistném nebo na penále na veřejné zdravotní pojištění nebo nedoplatek na pojistném nebo na penále na sociální zabezpečení nebo na příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,

d) který nebyl pravomocně odsouzen pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání nebo činnosti uchazeče, nebo pro trestný čin hospodářský nebo trestný čin proti majetku, nebo se na něj tak podle zákona hledí,

e) který, je-li fyzickou osobou, nebyl v posledních třech letech disciplinárně potrestán podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon odborné činnosti²⁶⁾, pokud tato činnost souvisí s předmětem veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích,

f) který není v pracovněprávním ani jiném obdobném poměru k právnické osobě pověřené organizací veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích podle § 23 odst. 2; to neplatí pro organizační jednotky ministerstva, zabývající se výzkumem a vývojem,

g) který je osobou, která není podle přímo použitelného předpisu Evropské unie podnikem v obtížích⁴⁹⁾,

h) vůči němuž nebyl v návaznosti na rozhodnutí Evropské komise vystaven inkasní příkaz podle přímo použitelného předpisu Evropské unie⁵⁰⁾.

(3) Uchazeč prokazuje splnění způsobilosti podle odstavce 2 při podání návrhu projektu čestným prohlášením. Uchazeč není povinen čestným prohlášením prokazovat způsobilost vyplývající z údajů, které podle zákona o právu na digitální služby⁶⁷⁾ poskytovatel nevyžaduje. Organizační složky státu nebo územních samosprávných celků, veřejné a státní vysoké školy, veřejné výzkumné instituce nebo příspěvkové organizace předkládají takové čestné prohlášení pouze k prokázání způsobilosti podle odstavce 2 písm. a). Namísto předložení čestného prohlášení je uchazeč oprávněn zcela či zčásti prokázat způsobilost způsobem stanoveným v zákoně o právu na digitální služby⁶⁸⁾ či dokumenty uvedenými v odstavci 5.

(4) Uchází-li se o řešení jednoho projektu společně více uchazečů, vztahuje se povinnost prokázat způsobilost na všechny tyto uchazeče. Způsobilost podle odstavce 2 písm. a) musí prokázat ti uchazeči, kteří v rámci projektu budou uskutečňovat činnost, ke které je předmětné oprávnění zapotřebí.

(5) Prokázal-li uchazeč při podání návrhu projektu způsobilost podle odstavce 2 písm. a), b),

d) nebo g) čestným prohlášením, ověří poskytovatel platnost údajů uvedených v čestném prohlášení v informačních systémech veřejné správy prostřednictvím informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, případně v jiných informačních systémech veřejné správy, které jsou mu přístupné. Nelze-li platnost údajů uvedených v čestném prohlášení takto ověřit, vyzve poskytovatel uchazeče, se kterým má být podle § 9 uzavřena smlouva o poskytnutí podpory, aby způsobilost prokázal způsobem stanoveným v zákoně o právu na digitální služby, anebo aby

a) k prokázání způsobilosti podle odstavce 2 písm. a) předložil ověřenou kopii listiny, ne starší než 90 kalendářních dnů, prokazující oprávnění k činnosti, pokud takovou činnost hodlá provádět v rámci řešení projektu,

b) k prokázání způsobilosti podle odstavce 2 písm. b) a d) předložil výpis z veřejného rejstříku, výpis z evidence rejstříku trestů či jiné potřebné doklady,

c) k prokázání způsobilosti podle odstavce 2 písm. g) předložil poslední řádnou nebo mimořádnou účetní závěrku.

(6) Vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, organizační složky státu, státní příspěvkové organizace, územní samosprávné celky a příspěvkové organizace územních samosprávných celků nejsou povinny prokazovat způsobilost způsobem podle odstavce 5 v tom rozsahu, v jakém ze zakladatelského právního jednání, zákona či rozhodnutí orgánu veřejné moci, kterým byly ustaveny, vyplývá, že uvedenou způsobilost splňují.

(7) Poskytovatel může požadovat splnění dalších požadavků na způsobilost uchazeče, které souvisí s charakterem a podmínkami programu. Tyto požadavky na způsobilost a způsob jejich prokázání musí poskytovatel předem stanovit v podmínkách veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích.

(8) Uchazeč je povinen písemně informovat poskytovatele o změnách, které nastaly v době od podání jeho návrhu projektu do případného uzavření smlouvy o poskytnutí podpory a které se dotýkají jeho právního postavení, údajů požadovaných pro prokázání způsobilosti nebo údajů, které mají být použity při hodnocení návrhu projektu, a to do 7 kalendářních dnů ode dne, kdy se o takové skutečnosti dozvěděl. Uchazeč není povinen informovat poskytovatele o změně údajů, které podle zákona o právu na digitální služby⁶⁷⁾ poskytovatel nevyžaduje.

(9) Veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích se může účastnit i právnická osoba se sídlem v členském státě Evropské unie nebo jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederaci nebo občan takového státu nebo dlouhodobě pobývajícím rezident na území České republiky nebo státní příslušník jiného státu, byl-li mu na území České republiky povolen pobyt za účelem vědeckého výzkumu, pokud splňuje podmínky způsobilosti podle odstavce 2 s tím, že způsobilost podle odstavce 2 písm. b) až f) prokazuje čestným prohlášením.

(10) Nesplnění požadavků na způsobilost nebo povinnosti prokázat svoji způsobilost je důvodem k vyloučení návrhu projektu z veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích.

²³⁾ Například živnostenský zákon, zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 311/1997 Sb., o chovu a využití pokusných zvířat.

²⁴⁾ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁾ Například zákon č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 311/1997 Sb.

⁴⁹⁾ Článek 2 odst. 18 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.

Článek 2 odst. 14 nařízení Komise (EU) č. 702/2014.

⁵⁰⁾ Článek 1 odst. 4 písm. a) nařízení Komise (EU) č. 651/2014.

Článek 1 odst. 5 nařízení Komise (EU) č. 702/2014.

⁶⁷⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

⁶⁸⁾ § 9 zákona č. 12/2020 Sb.“.

56. V § 19 odst. 1 písm. a) se slova „a g)“ zrušují.

57. V § 19 odst. 1 se na konci textu písmene c) doplňují slova „a formu podpory podle § 4 odst. 1“.

58. V § 19 odst. 1 písm. d) se text „odst. 5“ nahrazuje textem „odst. 3“.

59. V § 19 odst. 1 se písmeno g) zrušuje.

Dosavadní písmena h) až j) se označují jako písmena g) až i).

60. V § 19 odstavec 2 zní:

„(2) Poskytovatel může v zadávací dokumentaci omezit rozsah údajů předkládaných v návrhu projektu podle odstavce 1 písm. e) a rozsah podkladů, které mohou být předkládány spolu s návrhem projektu. Předloží-li uchazeč údaje či podklady nad rozsah vymezený v zadávací dokumentaci, poskytovatel nebude při hodnocení návrhu projektu přihlížet k údajům nebo podkladům předloženým nad tento rozsah.“.

61. § 20 včetně nadpisu zní:

„§ 20

Soutěžní lhůta a hodnoticí lhůta

(1) Soutěžní lhůta je období, ve kterém je možno podávat návrhy projektů. Začíná plynout ode dne následujícího po dni vyhlášení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích a končí v den ukončení přijímání návrhů projektů. Délka soutěžní lhůty pro veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích nesmí být kratší než 43 kalendářních dnů.

(2) Hodnoticí lhůta je období, ve kterém poskytovatel zajistí vyhodnocení návrhů projektů, rozhodne o výsledcích veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích a tyto výsledky vyhlásí. Začíná plynout ode dne následujícího po ukončení soutěžní lhůty a končí dnem vyhlášení výsledků veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, který je zároveň dnem ukončení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích. Délka hodnoticí lhůty nesmí být delší než 240 kalendářních dnů.

(3) Pokud poskytovatel stanoví podle § 17 odst. 2 písm. d), že návrhy projektů programu inovací budou přijímány průběžně, určí místo soutěžní a hodnoticí lhůty

a) dobu, po kterou budou návrhy projektů průběžně přijímány, a

b) délku lhůty pro vyhodnocení návrhu projektu a vyhlášení výsledku.

(4) Doba, po kterou budou návrhy projektů průběžně přijímány, nesmí být kratší než 7 kalendářních dnů a začne plynout ode dne následujícího po dni vyhlášení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích. Lhůta pro vyhodnocení návrhu projektu a vyhlášení výsledku nesmí být delší než 150 dnů. Tato lhůta začne plynout pro každý návrh projektu samostatně ode dne následujícího po dni doručení návrhu projektu poskytovateli a končí dnem vyhlášení výsledku hodnocení návrhu daného projektu.

(5) Poskytovatel provádí vyhlášení výsledků hodnocení návrhů projektů podle odstavce 3 v pořadí podle času doručení návrhu projektu poskytovateli.“.

62. V § 21 odst. 1 se slova „rozhodnutí o“ zrušují.

63. V § 21 odst. 2 se slova „§ 17 odst. 2 písm. b), d) a f)“ nahrazují slovy „§ 17 odst. 2 písm. d) a e) a odst. 3“ a slova „výzkumu a vývoji“ se nahrazují slovy „výzkumu, vývoji a inovacích“.

64. V § 21 odstavec 3 zní:

„(3) Návrh projektu doručený v rozporu s podmínkami podle odstavce 2 nesmí být přijat do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích a hodnocen podle odstavců 4 až 8 a odstavce 10. O přijetí nebo nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vyrozumí poskytovatel uchazeče. Stanoví-li tak zadávací dokumentace, lze vyrozumění o přijetí nebo nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích učinit prostřednictvím zveřejnění na internetových stránkách poskytovatele.“.

65. V § 21 odstavec 5 zní:

„(5) Poskytovatel je povinen zajistit ke každému návrhu projektu nejméně 2 posudky oponentů jako podklad pro hodnocení návrhu projektu odborným poradním orgánem. Odstavec 1 věta poslední o nepodjatosti se pro oponenty použije obdobně. Za způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů odpovídá poskytovatel. Poskytovatel není povinen zajistit ke každému návrhu projektu nejméně 2 posudky oponentů v případě, že

a) převezme oponentní posudky nebo celý výsledek hodnocení návrhu projektu, u kterého proběhlo hodnocení na mezinárodní úrovni, a

b) na základě zdůvodněného doporučení odborného poradního orgánu rozhodne, že návrh projektu nebude dále hodnocen a bude vyřazen z veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích.“.

66. V § 21 odst. 7 se slovo „hodnotící“ nahrazuje slovem „hodnoticí“.

67. V § 21 odstavec 8 zní:

„(8) Návrh projektu nesmí být v průběhu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích měněn s výjimkou postupu podle § 17 odst. 4. Za změnu návrhu projektu se nepovažuje, pokud poskytovatel neuzná část uchazečem navržených celkových nákladů projektu a nezahrne je mezi uznané náklady projektu nebo na základě tohoto zákona sníží celkovou výši podpory. Snížení navržených celkových nákladů projektu nebo výše podpory musí být uvedeno v protokolu podle

odstavců 6 a 7.“.

68. V § 21 odst. 9 se slova „pěti kalendářních“ nahrazují slovy „7 pracovních“.

69. V § 21 odstavec 10 zní:

„(10) Oznámení o nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích a oznámení o nevybrání návrhu projektu v rámci zveřejněných výsledků veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích je odmítnutím návrhu na uzavření smlouvy o poskytnutí podpory. Oznámení o vybrání návrhu projektu v rámci zveřejněných výsledků veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích je výzvou k uzavření smlouvy o poskytnutí podpory.“.

70. V § 21 se odstavec 11 včetně poznámky pod čarou č. 29 zrušuje.

71. Za § 21 se vkládá nový § 21a, který zní:

„§ 21a

(1) U uchazečů, kteří jsou právnickou osobou a jejichž návrhy projektů byly přijaty do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, poskytovatel zjistí údaje o jejich skutečném majiteli podle zákona o evidenci skutečných majitelů (dále jen „skutečný majitel“) z evidence skutečných majitelů. Zjišťování údajů o skutečném majiteli se neprovádí u uchazečů, ohledně nichž platí, že skutečného majitele nemají.

(2) Nelze-li zjistit údaje o skutečném majiteli postupem podle odstavce 1, poskytovatel vyzve uchazeče k předložení výpisu z evidence obdobné evidenci skutečných majitelů vedené podle příslušných předpisů Evropské unie nebo

a) ke sdělení identifikačních údajů všech osob, které jsou jeho skutečným majitelem, a

b) k předložení dokladů, z nichž vyplývá vztah všech osob podle písmene a) k uchazeči; zejména

1. výpis z obchodního rejstříku nebo jiné obdobné evidence,
2. seznam akcionářů nebo členů,
3. rozhodnutí statutárního orgánu o vyplacení podílu na zisku nebo jiných vlastních zdrojích,
4. zakladatelské právní jednání.

(3) Poskytovatel vyloučí z veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích návrh projektu uchazeče, který nepředložil údaje nebo doklady podle odstavce 2.“.

72. § 22 včetně nadpisu zní:

„§ 22

Práva uchazeče na informace o přijímání a hodnocení návrhů projektů

(1) Uchazeč má právo se po ukončení veřejné soutěže seznámit

- a) se složením komise pro přijímání návrhů projektů, způsobem nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů a dalšími pravidly činnosti komise podle § 21 odst. 1,
- b) s uvedením důvodů pro vyřazení svého projektu podle § 21 odst. 2,
- c) se složením odborného poradního orgánu, způsobem nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů a dalšími pravidly jeho činnosti podle § 21 odst. 4,
- d) s posudky oponentů bez uvedení jejich osobních údajů jako podkladem pro hodnocení návrhu projektu, který uchazeč podal, pokud byly podle § 21 odst. 5 zpracovány,
- e) se zdůvodněným doporučením odborného poradního orgánu, který rozhodl, že návrh projektu nebude dále hodnocen a bude vyřazen z veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích podle § 21 odst. 5 písm. b), pokud se týká návrhu projektu, který uchazeč podal, a
- f) s protokolem o výsledku hodnocení návrhu projektu, který uchazeč do veřejné soutěže podal.

(2) Poskytovatel zajistí práva uchazeče na informace o přijímání a hodnocení návrhů projektů podle

- a) odstavce 1 písm. a) a c) jejich zveřejněním na svých internetových stránkách,
- b) odstavce 1 písm. d) a f) poskytnutím oponentních posudků a hodnocení návrhu projektu odborným poradním orgánem poskytovatele na vyžádání uchazeče,
- c) odstavce 1 písm. b) a e) vyrozuměním uchazeče.

(3) Zveřejnění informací o průběhu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích poskytovatel uskuteční v souladu s požadavky vyplývajícími ze zákona o svobodném přístupu k informacím. Postupem podle odstavce 2 písm. b) není dotčeno právo uchazeče či jiné osoby požádat poskytovatele o poskytnutí informací o průběhu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích podle zákona o svobodném přístupu k informacím.“.

73. V § 23 se na konci odstavce 1 doplňuje věta: „Organizačním zajištěním veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích může poskytovatel pověřit i organizační složku státu zřízenou ve své působnosti.“.

74. V § 23 odstavec 2 zní:

„(2) Právnícká osoba, s níž poskytovatel uzavřel smlouvu podle odstavce 1, a organizační složka státu podle odstavce 1 je vyloučena z účasti v této soutěži, nesmí se podílet na přípravě návrhu projektu a nesmí mít prokazatelný zájem na výsledku hodnocení návrhu projektu.“.

75. V § 24 odstavec 1 zní:

„(1) Veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích může poskytovatel zrušit, jestliže

- a) nebyl podán žádný návrh projektu, nebo
- b) nastala podstatná změna okolností, za nichž byla veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích vyhlášena a kterou nemohl poskytovatel předvídat, ani ji nezpůsobil, nebo pokud pominuly důvody pro plnění předmětu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích.“.

76. Za § 24 se vkládá nový § 24a, který včetně nadpisu zní:

„§ 24a

Hodnocení využití výsledků projektů, programů a skupin grantových projektů

(1) Hodnocení programu nebo skupiny grantových projektů, včetně hodnocení využití výsledků, zabezpečuje poskytovatel v souladu s požadavky na hodnocení uvedenými v programu nebo skupině grantových projektů. Hodnocení dopadů programu připraveného ústředním a jiným správním úřadem a realizovaného Technologickou agenturou České republiky zabezpečuje ve spolupráci s Technologickou agenturou České republiky ten ústřední nebo jiný správní úřad, který program připravil.

(2) Poskytovatel má právo pouze na informace o výsledcích projektu, na který poskytl účelovou podporu. Tím není dotčeno právo poskytovatele provádět kontrolu projektu podle § 13.

(3) Při hodnocení využití výsledků systémové podpory podle § 3 odst. 4 písm. b) a c) se postupuje podle odstavců 1 až 3 obdobně.“.

77. V nadpisu § 25 se slova „**nebo vydání rozhodnutí**“ zrušují.

78. V § 25 odst. 1 úvodní části ustanovení se slova „nebo vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory podle § 9“ zrušují.

79. V § 25 odst. 2 se slova „nebo podmínek pro vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory podle § 9“ a slova „nebo vydat rozhodnutí o poskytnutí podpory ve prospěch tohoto uchazeče“ zrušují.

80. V § 25 odst. 3 se slova „nebo podmínek pro vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory podle § 9“ a slova „, popřípadě vykonatelnosti rozhodnutí o poskytnutí podpory“ zrušují.

81. V § 30 odst. 2 písm. d) se za slovo „účelové“ vkládá slovo „, systémové“.

82. V § 30 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) zabezpečovat pro účely podle § 18 ověřování způsobilosti uchazeče v informačních systémech veřejné správy způsobem umožňujícím dálkový přístup.“.

83. V § 31 odst. 2 se číslo „15“ nahrazuje číslem „2“.

84. V § 31 odst. 4 úvodní části ustanovení se slova „Poskytovatel předá“ nahrazují slovy „S výjimkou údajů předávaných podle § 31a předá poskytovatel“.

85. V § 31 se na konci textu odstavce 8 doplňují slova „prostřednictvím automatické datové zprávy

vytvořené informačním systémem výzkumu, vývoje a inovací“.

86. V § 31 odstavec 11 včetně poznámek pod čarou č. 22 a 32 zní:

„(11) Provozovatel poskytne z informačního systému výzkumu, vývoje a inovací

- a) veřejnosti všechny údaje informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, které nejsou chráněny podle zvláštních právních předpisů²²⁾, způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- b) poskytovateli všechny údaje informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, které do něj poskytl, a údaje převzaté podle § 31a týkající se uchazečů účastnících se veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vyhlášené příslušným poskytovatelem anebo příjemců, kterým daný poskytovatel poskytl podporu,
- c) příjemci všechny údaje informačního systému výzkumu, vývoje a inovací o jeho projektech a výsledcích jím dosažených,
- d) správci všechny údaje informačního systému výzkumu, vývoje a inovací,
- e) Ministerstvu financí údaje do rozpočtového systému v rozsahu stanoveném rozpočtovými pravidly pro dotační neinvestiční akce,
- f) Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a Národnímu akreditačnímu úřadu pro vysoké školství všechny údaje informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, které se týkají vysokých škol,
- g) ústředním správním úřadům a územním samosprávným celkům všechny informace o jimi zřízených nebo založených výzkumných organizacích nebo výzkumných organizacích, kterým poskytují institucionální podporu na koncepční rozvoj výzkumných organizací,
- h) dalším orgánům a osobám stanoveným zvláštními právními předpisy³²⁾ nebo mezinárodními smlouvami České republiky údaje stanovené těmito předpisy nebo smlouvami.

²²⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Zákon č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 121/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³²⁾ Například zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.“.

87. Za § 31 se vkládá nový § 31a, který zní:

„§ 31a

(1) Za účelem výkonu působnosti podle tohoto zákona je správce informačního systému výzkumu, vývoje a inovací oprávněn přejímat údaje o uchazečích, příjemcích a dalších účastnících projektu též z jiných informačních systémů veřejné správy.

(2) Rejstřík trestů poskytuje správci informačního systému výzkumu, vývoje a inovací na základě jeho žádosti výpis z evidence rejstříku trestů příjemce a dalšího účastníka projektu. Žádost se podává a výpis se vydává prostřednictvím elektronické aplikace přístupné způsobem umožňujícím dálkový přístup.“.

88. V § 32 odst. 1 se na konci textu věty první doplňují slova „, s výjimkou projektů podle zvláštních právních předpisů¹⁴⁾“ a věta poslední se zrušuje.

89. V § 32 odstavce 2 a 3 znějí:

„(2) Centrální evidence aktivit výzkumu, vývoje a inovací obsahuje údaje o

a) příjemci a výši institucionální podpory podle § 3 odst. 3 a systémové podpory podle § 3 odst. 4,

b) poskytovateli a výši účelové podpory na programy podle § 2 odst. 2 písm. g) a dále údaje o

1. názvu programu, jeho cílech a době jeho trvání, s výjimkou programu podléhajícího zvláštním právním předpisům¹⁴⁾, u kterého se údaj o cílech neuvádí, a skupiny grantových projektů podle § 3 odst. 2 písm. a),

2. schválené výši podpory na uskutečňování programu celkem nebo skupiny grantových projektů a v jednotlivých letech řešení,

3. schválení vládou nebo zastupitelstvem územního samosprávného celku,

4. výsledku posouzení Evropské komise, pokud je program oznámen Evropské komisi,

5. způsobu zveřejnění platného znění programu nebo skupiny grantových projektů,

c) poskytovateli a celkové výši účelové podpory poskytnuté na základě zvláštních postupů podle § 40 odst. 2.

(3) Rejstřík informací o výsledcích obsahuje zejména údaje určující výsledek a projekt nebo aktivitu, jejichž řešením výsledek vznikl nebo zdroj prostředků, ze kterých byl podporován, příjemce, autory výsledku, druh výsledku, název výsledku a jeho popis, rok uplatnění výsledku, stupeň důvěrnosti údajů a odkaz umožňující dálkový neomezený bezplatný přístup k plnému znění výsledku podle § 16 odst. 4 písm. a), pokud existuje, s výjimkou údajů o výsledcích projektů podle zvláštních právních předpisů¹⁴⁾, a informace o dostupnosti souvisejících výzkumných dat, a to bezodkladně poté, co je možné zveřejnění výsledku.“.

90. V § 32 odst. 5 se věta poslední zrušuje.

91. V § 32 se doplňuje odstavec 7, který zní:

„(7) Prováděcí právní předpis stanoví

a) údaje centrální evidence projektů podle odstavce 1,

b) podrobnosti ohledně rozsahu údajů centrální evidence aktivit výzkumu, vývoje a inovací podle odstavce 2,

c) obsah údajů rejstříku informací o výsledcích a druhy výsledků, u kterých je možný neomezený

bezplatný přístup k plnému znění podle odstavce 3,

d) obsah údajů evidence veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích podle odstavce 5.“.

92. § 33 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 32a zní:

„§ 33

Ústřední správní úřady v oblasti výzkumu, vývoje a inovací

(1) Ústředním správním úřadem pro výzkum a vývoj je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy s výjimkou oblastí, které zabezpečuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace podle § 35.

(2) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

a) provádí mezinárodní spolupráci České republiky ve výzkumu a vývoji, včetně jednání s orgány a institucemi Evropské unie a jednotlivých států Evropské unie s působností pro výzkum a vývoj a včetně užití prostředků na výzkum a vývoj z fondů Evropské unie,

b) koordinuje mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji, zajišťovanou po dohodě s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ostatními ústředními správními úřady v rozsahu jejich působností,

c) vydává koordinační doporučení k mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji, zajišťované Akademií věd České republiky, Grantovou agenturou České republiky a Technologickou agenturou České republiky v rozsahu jejich působností,

d) stanoví koncepci a poskytuje podporu velkým výzkumným infrastrukturám,

e) poskytuje podporu na sdílené činnosti, a

f) provádí výkon správní funkce ústředního správního úřadu pro výzkum a vývoj podle zvláštních právních předpisů^{32a)}.

(3) Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním správním úřadem pro inovace. Ministerstvo průmyslu a obchodu

a) koordinuje mezinárodní spolupráci v oblasti inovací,

b) poskytuje podporu na systémové projekty,

c) poskytuje podporu na inovace ze státního rozpočtu,

d) určuje užití prostředků z fondů Evropské unie v oblasti inovací, a

e) provádí výkon správní funkce ústředního správního úřadu pro inovace.

^{32a)} Zákon č. 341/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 227/2006 Sb., o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.“.

93. § 34 včetně nadpisu zní:

„§ 34

Ústřední a jiné správní úřady působící v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v rámci svých působností

(1) Ústřední a jiné správní úřady včetně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které jsou oprávněny poskytovat podporu ze své rozpočtové kapitoly podle § 4, v oblasti své působnosti

- a) připravují koncepci výzkumu, vývoje a inovací a jejich realizaci,
- b) připravují a realizují programy v působnosti poskytovatele a dalších aktivit výzkumu, vývoje a inovací,
- c) organizují veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vyhlášené podle tohoto zákona a zadání veřejných zakázek podle zvláštního právního předpisu²⁾ na poskytnutí účelové podpory z jejich rozpočtových kapitol,
- d) kontrolují využití účelové nebo institucionální podpory poskytnutí z jejich rozpočtových kapitol, plnění cílů, pokud byly stanoveny, a zhodnocení dosažených výsledků.

(2) Ústřední a jiné správní úřady, které podle zákona o státním rozpočtu České republiky neposkytují podporu ze své rozpočtové kapitoly podle § 4, zabezpečují v oblasti své působnosti přípravu programů, jejichž realizaci zajistí Technologická agentura České republiky.

(3) Grantová agentura České republiky a Technologická agentura České republiky mohou zajišťovat mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji v oblasti svých působností s věcně příslušnými správními úřady cizích států. Ústřední a jiné správní úřady působící v oblasti výzkumu a vývoje s výjimkou Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky mohou zajišťovat mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji v oblasti svých působností s věcně příslušnými správními úřady cizích států po dohodě s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

(4) Technologická agentura České republiky může zajišťovat mezinárodní spolupráci v inovacích v oblasti své působnosti s věcně příslušnými správními úřady cizích států v rozsahu podle § 36a odst. 3 písm. i) a j). Ústřední a jiné správní úřady působící v oblasti inovací s výjimkou Technologické agentury České republiky mohou zajišťovat mezinárodní spolupráci v inovacích v oblasti svých působností s věcně příslušnými správními úřady cizích států po dohodě s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

(5) Ústřední a jiné správní úřady působící v oblasti výzkumu a vývoje mohou spolupracovat s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při přípravě jednání s orgány a institucemi Evropské unie s působností pro výzkum a vývoj. Ústřední a jiné správní úřady působící v oblasti inovací mohou spolupracovat s Ministerstvem průmyslu a obchodu při přípravě jednání s orgány a institucemi Evropské unie s působností pro inovace.“.

94. V § 35 odst. 2 písm. a) se za slovo „tělovýchovy“ vkládají slova „, Ministerstvem průmyslu a obchodu a dalšími ústředními správními úřady“.

95. V § 35 odst. 2 písm. b) se za slovem „programů“ slova „výzkumu a vývoje“ zrušují a za slovem „politikou“ se slova „výzkumu a vývoje“ nahrazují slovy „výzkumu, vývoje a inovací“.

96. V § 35 odst. 2 písmeno c) zní:

„c) přípravu metodiky hodnocení výzkumných organizací a přípravu zásad pro hodnocení programů a skupin grantových projektů a jejich předložení vládě, posuzování souladu hodnocení programů a skupin grantových projektů se zásadami pro hodnocení programů a skupin grantových projektů,“.

97. V § 35 odst. 2 písm. d) se slova „a výsledků ukončených programů“ zrušují.

98. V § 35 odst. 2 se za písmeno d) vkládá nové písmeno e), které zní:

„e) vydávání doporučení ke sjednocení podmínek pro poskytování účelové podpory,“.

Dosavadní písmena e) až n) se označují jako písmena f) až o).

99. V § 35 odst. 2 písm. g), § 35 odst. 3 a v § 36a odst. 3 písm. g) se slova „výzkumu, vývoje a inovací“ nahrazují slovy „výzkumu a inovací“.

100. V § 35 odst. 2 písm. m) se slova „a návrh jejich rozdělení podle § 5a“ zrušují.

101. V § 35 odst. 2 písm. n) se slovo „Bioetická“ nahrazuje slovem „Etická“.

102. V § 35 odst. 2 se za písmeno n) vkládá nové písmeno o), které včetně poznámky pod čarou č. 69 zní:

„o) projednání návrhů dokumentů uvedených v § 36b odst. 2 s reprezentacemi podnikového výzkumu, reprezentací vysokých škol podle zvláštních právních předpisů⁶⁹⁾ a s Akademií věd České republiky,

⁶⁹⁾ Například § 92 zákona č. 111/1998 Sb., ve znění zákona č. 137/2016 Sb.“.

Dosavadní písmeno o) se označuje jako písmeno p).

103. V § 35 odstavec 7 zní:

„(7) Rada pro výzkum, vývoj a inovace zřizuje jako své odborné a poradní orgány zejména

a) odborné komise pro zpracování priorit aplikovaného výzkumu a inovací České republiky v jednotlivých oblastech aplikovaného výzkumu a inovací,

b) Komisi pro hodnocení,

c) Etickou komisi, která

1. zpracovává podklady pro řešení úkolů Rady pro výzkum, vývoj a inovace spojené s etickými aspekty výzkumu, zejména s žádostmi o povolení výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách nebo žádostmi o změnu tohoto povolení, popřípadě žádostmi o povolení dovozu lidských embryonálních kmenových buněk, s výzkumem umělé inteligence, biomedicínským, behaviorálním a společenskovedním výzkumem a s otázkami duševního

vlastnictví a jeho využívání, a

2. provádí konzultační činnost pro zákonodárné a výkonné složky státu při přípravě právních norem a spolupracuje s partnerskými institucemi působícími v oblasti etiky výzkumu na národní či mezinárodní úrovni.“.

104.V § 35 odst. 9 se slovo „volí“ nahrazuje slovem „navrhuje“.

105.V § 36 odst. 1 a v § 36a odst. 2 se slova „účelovými a institucionálními“ zrušují.

106.V § 36 se na konci odstavce 3 doplňují věty „Výkon funkce předsedy nebo člena předsednictva Grantové agentury České republiky je neslučitelný s výkonem funkce statutárního orgánu uchazeče nebo příjemce účelové podpory poskytované Grantovou agenturou České republiky. Předseda nebo člen předsednictva Grantové agentury České republiky se nesmí podílet na řešení projektu s počátkem řešení po dni jeho nástupu do funkce, kterému poskytuje účelovou podporu Grantová agentura České republiky, ani na podání návrhu projektu ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích, vyhlášené Grantovou agenturou České republiky.“.

107.V § 36 odst. 4 se za větu první vkládají věty „Předseda Grantové agentury České republiky předkládá nejméně jedenkrát za 6 měsíců Radě pro výzkum, vývoj a inovace informaci o činnosti Grantové agentury České republiky a jejích orgánů za uplynulé období. Předseda Grantové agentury České republiky je nadřízeným správním orgánem Grantové agentury České republiky.“.

108.V § 36a odst. 3 písm. a) a v § 36a odst. 7 se slova „výzkumu, vývoje a inovací“ nahrazují slovy „výzkumu nebo inovací“.

109.V § 36a odst. 3 písmeno b) zní:

„b) realizaci programů aplikovaného výzkumu nebo inovací připravených ústředními a jinými správními úřady, které nejsou poskytovateli účelové podpory, jejich veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích na podporu projektů a zadávání veřejných zakázek, a to po vzájemné dohodě s těmito ústředními a jinými správními úřady,“.

110.V § 36a se na konci odstavce 4 doplňují věty „Výkon funkce předsedy nebo člena předsednictva Technologické agentury České republiky je neslučitelný s výkonem funkce statutárního orgánu uchazeče nebo příjemce účelové podpory poskytované Technologickou agenturou České republiky. Předseda nebo člen předsednictva Technologické agentury České republiky se nesmí podílet na řešení projektu s počátkem řešení po dni jeho nástupu do funkce, kterému poskytuje účelovou podporu Technologická agentura České republiky, ani na podání návrhu projektu ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích, vyhlášené Technologickou agenturou České republiky.“.

111. V § 36a odst. 5 se za větu první vkládají věty „Předseda Technologické agentury České

republiky předkládá nejméně jedenkrát za 6 měsíců Radě pro výzkum, vývoj a inovace informaci o činnosti Technologické agentury České republiky a jejích orgánů za uplynulé období. Předseda Technologické agentury České republiky je nadřízeným správním orgánem Technologické agentury České republiky.“.

112. V § 36a se na konci textu odstavce 7 doplňují slova „tak, aby jedna třetina členů byla jmenována z řad zástupců výzkumných organizací, jedna třetina z řad zástupců podnikatelského sektoru a jedna třetina z řad zástupců ministerstev, jejichž programy Technologická agentura České republiky realizuje“.

113. Za § 36a se vkládá nový § 36b, který včetně nadpisu zní:

„§ 36b

Reprezentace podnikového výzkumu

(1) Jestliže mají reprezentace podnikového výzkumu zájem být předem informovány o zpracování návrhů dokumentů uvedených v odstavcích 2 a 3 a účastnit se projednání návrhů těchto dokumentů, oznámí tuto skutečnost Radě pro výzkum, vývoj a inovace nebo poskytovatelům. Oznámení týkající se projednání dokumentů uvedených v odst. 2 se podává Radě pro výzkum, vývoj a inovace prostřednictvím Úřadu vlády. Oznámení týkající se projednání dokumentů uvedených v odstavci 3 se podává příslušnému poskytovateli. Uplynutím dvou let ode dne podání oznámení jeho účinky zanikají. Oznámení lze podávat opakovaně.

(2) Rada pro výzkum, vývoj a inovace projedná s reprezentacemi podnikového výzkumu, které oznámily svůj zájem podle odstavce 1, návrh Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací, návrhy doporučení ke sjednocení podmínek pro poskytování účelové podpory a návrhy na změnu tohoto zákona nebo prováděcích právních předpisů vydávaných podle tohoto zákona.

(3) Poskytovatelé projednávají s reprezentacemi podnikového výzkumu, které oznámily svůj zájem podle odstavce 1, návrhy svých programů. Povinnost projednat návrh programu se nevztahuje na takové programy, u kterých podnikatelé nemohou být příjemcem podpory poskytované na základě daného programu.

(4) Náklady na činnost reprezentací podnikového výzkumu jsou hrazeny zejména z příspěvků jejích členů a nesmí být hrazeny z výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace podle § 3 odst. 4 písm. d) a f) tohoto zákona.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Smlouvy o poskytnutí podpory uzavřené po provedení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i právní vztahy těmito smlouvami založené se řídí zákonem č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Řízení o vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Rozhodnutí o poskytnutí podpory vydané na základě řízení zahájeného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i právní vztahy těmito rozhodnutími založené se

řídí zákonem č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. Právní vztahy založené smlouvami o poskytnutí podpory uzavřenými přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a právní vztahy založené rozhodnutími o poskytnutí podpory vydanými přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se řídí zákonem č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

4. Hodnocení využití výsledků projektů, programů a skupin grantových projektů podle tohoto zákona se neprovádí u programů a skupin grantových projektů schválených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

5. Ustanovení o neslučitelnosti funkcí podle § 36 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepoužije pro funkční období předsedy a členů předsednictva Grantové agentury České republiky, která byla zahájena na základě jmenování provedeného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

6. Ustanovení o neslučitelnosti funkcí podle § 36a odst. 4 zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepoužije pro funkční období předsedy a členů předsednictva Technologické agentury České republiky, která byla zahájena na základě jmenování provedeného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2022.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1 Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

1.1 Zhodnocení právní úpravy poskytování podpory na výzkum, vývoj a inovace

Do roku 1989 byl systém řízení výzkumu, vývoje a inovací založen na modelu centrálního řízení a plánování, po roce 1989 se celý systém uvolnil. První právní úpravu oblasti výzkumu a vývoje po roce 1989 přinesl zákon č. 300/1992 Sb., o státní podpoře vědecké činnosti a vývoje technologií. Tímto zákonem byla stanovena základní pravidla pro poskytování státních prostředků pro výzkum a vývoj – rozlišení účelové podpory formou dotací a institucionální podpory. Kromě toho byla zřízena Rada vlády České republiky pro vědeckou činnost a vývoj technologií a Grantová agentura České republiky. K zákonu byl vydán v roce 2001 prováděcí předpis, nařízení vlády č. 88/2001 Sb., o podmínkách účelového financování výzkumu a vývoje a předání údajů do centrální evidence projektů financovaných ze státního rozpočtu.

Tato právní úprava se ukázala jako nedostatečná zejména pro absenci pravidel pro přípravu návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj, pro absenci pravidel pro poskytování institucionální podpory, chyběla povinnost provádět kontrolu užití poskytnutých finančních prostředků, pravidla pro veřejnou soutěž ve výzkumu a vývoji a absenci práv a povinností spojených s předáváním údajů do informačního systému výzkumu a vývoje, který postupně vznikl od poloviny devadesátých let dvacátého století. Se zvyšující se účastí subjektů z České republiky v evropských rámcových programech pro výzkum a vývoj technologií (počínaje 4. Rámcovým programem) bylo rovněž nutné přizpůsobit terminologii v té době užívaným pojmům podle evropské terminologie specifikovaným v manuálu Frascati¹.

Tyto problémy vyřešila zcela nová právní úprava, která v požadovaném směru rozvinula právní předpisy účinné do té doby, a současně zohledňovala již připravovaný vstup České republiky do Evropské unie.

Současný systém veřejné podpory na výzkum, vývoj a inovace byl zaveden zákonem č. 130/2002 Sb., který nabyl účinnosti k 1. červenci 2002, a nahradil tak do té doby platný zákon č. 300/1992 Sb.

Dosud byl zákon č. 130/2002 Sb. již **dvacetkrát novelizován**:

1. **zákonem č. 41/2004 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o veřejných zakázkách,
2. **zákonem č. 215/2004 Sb.**, o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje,
3. **zákonem č. 342/2005 Sb.**, o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o veřejných výzkumných institucích,
4. **zákonem č. 413/2005 Sb.**, o změně zákonů v souvislosti se změnou zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,

¹ Frascati Manual: Proposed standard practice for surveys on research and experimental development, OECD, 2002

5. **zákonem č. 227/2006 Sb.**, o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech a o změně některých souvisejících zákonů,
6. **zákonem č. 81/2006 Sb.**, kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,
7. **zákonem č. 171/2007 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů,
8. **zákonem č. 296/2007 Sb.**, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím,
9. **zákonem č. 124/2008 Sb.**, kterým se mění zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony,
10. **zákonem č. 110/2009 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, (úplné znění zákona č. 130/2002 Sb. bylo vyhlášeno ve Sbírce zákonů pod č. 211/2009 Sb.),
11. **zákonem č. 420/2011 Sb.**, o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,
12. **zákonem č. 469/2011 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
13. **zákonem č. 49/2013 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
14. **zákonem č. 135/2016 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zadávání veřejných zakázek,
15. **zákonem č. 194/2016 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
16. **zákonem č. 298/2016 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
17. **zákonem č. 146/2017 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
18. **zákonem č. 367/2017 Sb.**, kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,

19. **zákonem č. 50/2020 Sb.**, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
20. **zákonem č. 484/2020 Sb.**, kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

K zákonu č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, bylo postupně vydáno pět prováděcích předpisů, které upravovaly podrobněji postup pro poskytování účelové a institucionální podpory, vedení informačního systému výzkumu a vývoje a podmínky pro ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací:

1. nařízení vlády č. 461/2002 Sb., o účelové podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o veřejné soutěži ve výzkumu a vývoji – zrušeno zákonem č. 110/2009 Sb.,
2. nařízení vlády č. 462/2002 Sb., o institucionální podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o hodnocení výzkumných záměrů – zrušeno zákonem č. 110/2009 Sb.,
3. nařízení vlády č. 267/2002 Sb., o informačním systému výzkumu a vývoje – nahrazeno nařízením vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací,
4. nařízení vlády č. 71/2013 Sb., o podmínkách pro ocenění výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, ve znění nařízení vlády č. 66/2016 Sb.,
5. nařízení vlády č. 160/2017 Sb., o sbírce listin seznamu výzkumných organizací a způsobu vykazování příjmů z transferu znalostí.

Tak, jak byl zákon č. 130/2002 Sb. až dosud devatenáctkrát novelizován a v souvislosti s přijetím zákona č. 110/2009 Sb. byly také zrušeny dva prováděcí předpisy (nařízení vlády č. 461/2002 Sb. a č. 462/2002 Sb.), přestal postupně vyhovovat.

Novelou provedenou zákonem č. 110/2009 Sb., byly do zákona zavedeny také pojmy týkající se inovací, ale **zákon sám žádnou právní úpravu postupu a podmínek pro poskytování různých forem podpory inovacím nadále neobsahuje**. Podporu inovací má zákon přímo v názvu, avšak ani velká novela provedená po reformě z roku 2008 zákonem č. 110/2009 Sb. nepromítla požadavek na podporu inovací do legislativního textu dostatečně. Kromě vymezení pojmu „inovace“ v § 2 odst. 1 písm. c) se již zákon problematikou inovací nezabývá. Neuvádí (ani neodkazuje) na vhodné nástroje pro podporu inovací a procesy, kterými lze na činnosti v oblasti inovací poskytnout účelovou podporu.

To je jedna z hlavních legislativních překážek pro podporu inovačních procesů a transferu výsledků. Prioritou České republiky a EU je využívání vědeckých a výzkumných aktivit k systematickému zvyšování konkurenceschopnosti prostřednictvím tvorby inovací a budováním předpokladů ke zvyšování soukromých výdajů na výzkum, vývoj a inovace. Přitom evropské předpisy, na které se tato velká novela odvolávala, již o inovacích pojednávaly.

K vydání nových evropských předpisů² došlo v roce 2014. Předcházející změna z roku 2008 byla hlavním důvodem pro zásadní novelu zákona č. 130/2002 Sb. (zákonem č. 110/2009 Sb., úplné znění zákon č. 211/2009 Sb.). Na jedné straně byla tato změna podceňována, na druhé straně byla dramatizována (co do důsledků). Vzhledem k blížícímu se začátku nového programovacího období lze očekávat opakování situace.

Některé z uvedených problémů se snažil řešit návrh novely zákona, který v roce 2013 předložila Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Ten vláda schválila a předložila Poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk 1043/0. Vzhledem k předčasným volbám bylo projednávání ukončeno.

„Poslední“ věcný záměr nového zákona byl vládou schválen až v roce 2016. Příprava paragrafovaného znění návrhu zákona se naplno rozběhla až počátkem roku 2017. Materiál byl předložen vládě, ale vzhledem ke konci funkčního období vlády byl legislativní proces rovněž ukončen, aniž bylo dosaženo cíle.

V roce 2019 byla vládou schválena malá technická novela zákona č. 130/2002 Sb., která souvisela především se změnou hodnocení výzkumných organizací. Novela, vyhlášená dne 26. února 2020 ve Sbírce zákonů v částce 22 pod číslem 50/2020 Sb., nedala prostor pro důkladnější změnu zohledňující potřeby uvedené výše, neboť se soustředila pouze na 4 oblasti, z nichž klíčovou byla změna § 7 odst. 7 zákona. Pro plnou implementaci Metodiky 2017+ byla tato změna nezbytná. Zpracovatel novely, poskytovatelé a reprezentace institucí zabývajících se výzkumem, vývojem a inovacemi se proto dohodli, že témata, která bylo nutné z důvodu omezeného rozsahu a úzkého zaměření malé technické novely ponechat stranou, budou zahrnuta do diskuse o přípravě velké novely nebo nové právní úpravy oblasti výzkumu, vývoje a inovací.

1.2 Zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhované změny zákona č. 130/2002 Sb. nemají souvislost s diskriminací a nemají ani negativní, ani pozitivní dopad na rovná práva mužů a žen. Nižší podíl žen ve výzkumu a příslušné souvislosti jsou popsány v Analýze stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice³, připravené Radou pro výzkum, vývoj a inovace a předložené vládě pro informaci v lednu 2020. Z analýzy vyplývá, že vyšší počet žen ve sféře výzkumu, vývoje a inovací působí v těch zemích, které mají menší počet pracovníků ve výzkumu a vývoji. Naopak státy s vyšším počtem pracovníků ve výzkumu a vývoji vykazují nižší podíl žen. V ČR je podíl žen na pracovnících výzkumu a vývoje dle ukazatele FTE 28,1 %. Za Českou republikou jsou dle ukazatele FTE Rakousko, Nizozemsko a Lucembursko. Naopak nejvyšší podíl vykazují Lotyšsko, Litva a Chorvatsko. Jde tedy o situaci, se kterou se lze setkat v celé Evropě a která není specifická pouze pro Českou republiku.

Zákon neomezuje svými podmínkami ani poskytování účelové podpory jednotlivými poskytovateli a od samého počátku (rok 2002) je genderově neutrální. Nemá žádná pravidla pro určení osoby, která je příjemci zodpovědná za řešení projektu. Její určení je výhradně vnitřní věcí každého příjemce a jeho vnitřních kariérních postupů a pravidel. Rozhodovací procedury poskytovatelů jsou

² Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. 6. 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (Úřední věstník EU č. L 187, 26. 6. 2014); Nařízení Komise (EU) č. 702/2014 ze dne 25. 6. 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy o fungování EU prohlašují určité kategorie podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech za slučitelné s vnitřním trhem (Úřední věstník EU č. L 193, 17. 7. 2014); Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01) (Úřední věstník EU č. C 198, 27. 6. 2014)

³ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2018, kap. 5.3, str. 95-98.

nastaveny tak, že ke genderovému hledisku nepřihlížejí a ohledně osob staví pouze na jejich odborné kvalifikaci a vědecké zkušenosti.

Opatření vedoucí k vyššímu zastoupení žen v oblasti výzkumu a vývoje jsou součástí Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací, jsou podporována Radou pro výzkum, vývoj a inovace, ale nelze je zavádět do právní úpravy, pokud nemají být pevně stanoveny např. tzv. kvóty. Mnohem účinnější se zdají být nelegislativní opatření, která upravují podmínky pro mladé vědecké pracovníky, muže i ženy, na mateřské a rodičovské dovolené a jejich návrat do zaměstnání. Jde např. o návratové granty nebo o granty / projekty pro mladé vědecké pracovníky, kteří začínají svoji vědeckou dráhu. Těmto opatřením zákon nebrání, neboť tato schémata podpory je možné připravit a uskutečňovat podle stávajících pravidel.

2 Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Předkládaná novela zákona č. 130/2002 Sb. je zaměřena na několik oblastí, jejichž cílem je

- 1) zavést nové nástroje účelové podpory inovací a navrhnout příslušné procesy,
- 2) návazně na Metodiku 2017+ zavést systematické hodnocení programů účelové podpory,
- 3) zjednodušit administrativu ve výzkumu, vývoji a inovacích a snížit administrativní zátěž kladenou na uchazeče a příjemce,
- 4) uvést režim poskytování účelové podpory do souladu se závěry plynoucími z rozhodovací praxe správních soudů a s doporučeními veřejné ochránkyně práv,
- 5) zajistit otevřený přístup k vědeckým informacím v souladu s evropskou strategií výzkumu, vývoje a inovací,
- 6) zjednodušit a zpřehlednit členění výdajů na výzkum, vývoj a inovace,
- 7) zavést přenositelnost grantů.

K podpoře inovací

Jedním z hlavních nedostatků stávajícího znění zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací je chybějící úprava podpory inovací. Inovační strategie České republiky 2019 – 2030 považuje inovace za jeden ze základů budoucí dlouhodobé prosperity České republiky a zákon č. 130/2002 Sb. se zaměřuje pouze na podporu výzkumu a vývoje.

Příliš podrobná úprava procesu poskytování účelové podpory umožňuje na jedné straně postupovat jednoznačně a do značné míry snímá z poskytovatelů obavu z nesprávného postupu, na druhé straně je však málo pružná a neumožňuje prakticky žádné změny, a to nejen na úrovni celého programu, ale ani uvnitř programu, na úrovni podprogramů. Nutnost předkládat změny vládě k odsouhlasení i v případě, že se týkají vnitřní části programu, vede k tomu, že proces změn je neúměrně dlouhý a poskytovatel nemůže reagovat na potřebu změn.

Jediný postup pro rozhodování o poskytnutí podpory, nepočítá-li se veřejné zakázka ve výzkumu, vývoji a inovacích, který stávající zákon v § 21 připouští, je veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích. Tento postup je sice vyzkoušený a prověřený, ale ve vztahu k inovacím vyvolává i jeho nevýhody. Především je časově náročný. Z praxe je známo, že celý proces od vyhlášení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích až po vyhlášení výsledků trvá téměř rok. Taková délka naprosto vyhovuje základnímu výzkumu, aplikovanému výzkumu i vývoji, čemuž odpovídá délka řešení jednotlivých projektů a objem poskytované účelové podpory, ale je pro podporu

inovací zcela nevyhovující. V případě inovací se dává přednost rychlosti, neboť účelem podpory je pomoci inovacím, tedy činnostem velmi blízkým trhu. Právě včasné uvedení na trh je klíčovým faktorem a délka procesu dosahující 6 a více měsíců je již pro předpokládané uchazeče zcela nezajímavá.

Poskytovatel by měl proto mít v případě podpory inovací možnost upravit některé části veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích a tyto změny uvést v programu výzkumu, vývoje a inovací, který jako dosud bude schvalovat vláda. Účelem nové úpravy je rozšířit a zjednodušit možnosti, kterými disponuje poskytovatel při výběru návrhů projektů k pozdějšímu financování tak, aby lépe vyhověl povaze a zaměření jím navrhovaného programu zaměřeného na inovace.

Navržené řešení pro podporu inovací lze shrnout následovně

- a) rozšíření forem podpory tak, že kromě dotace bude pro případ inovací umožněno využít v souladu s rozpočtovými pravidly také návratné finanční výpomoci,
- b) úprava postupu při přijímání návrhů projektů stanovením průběžné zadávací lhůty,
- c) případné postupné hodnocení návrhů projektů spojené s jejich upřesňováním a dopracováním v několika kolech.

Dalším problémem, naznačeným výše, je faktická nemožnost jednoduchým, časově přijatelným a flexibilním způsobem optimalizovat již usnesením schválený program např. na základě průběžného vyhodnocení, nebo vyhodnocení obdobného předchozího programu ukončeného v období po schválení. V tomto ohledu jde proti sobě velmi rigidní stávající úprava a snahy monitorovat průběh realizace programu a přijímat potřebné změny. Monitorování průběhu se pak zužuje na pouhé odečty počtu doručených / schválených návrhů projektů, alokovaných finančních prostředků a dodržení časových lhůt. Zjišťování míry do jaké jsou plněny očekávané cíle programu, nemá velký praktický význam, neboť korekce programu je obtížná.

Byla zvažována i možnost ponechat úpravu výběru a hodnocení návrhů projektů i pro aplikovaný výzkum pouze na implementační části návrhu programu, který schvaluje vláda. Důvodem zamítnutí této úvahy byla skutečnost, že jde o novelu zákona, ve které na úplnou změnu procesu poskytování účelové podpory není prostor (znamenalo by to velmi rozsáhlou náhradu § 21), že případná taková změna by měla být provedena výhradně novým zákonem a s vědomím všech souvislostí a že navržený postup má oporu v zákoně o zadávání veřejných zakázek, který rovněž legislativně rozlišuje postupy dle předpokládané hodnoty a nepředpokládá ad hoc procesní úpravy. Do úvahy byla vzata i potřeba standardizovat procesy poskytování účelové podpory, což je důležité nejen pro poskytovatele, ale zejména pro uchazeče. Individuální, byť vládou schvalované úpravy by byly pro uchazeče o účelovou podporu naprosto nepřehledné.

K hodnocení programů účelové podpory

Hodnocením programů účelové podpory se Rada pro výzkum, vývoj a inovace a poskytovatelé účelové podpory zabývali již dříve. První pokus odklonit se od prostého výkaznictví, kolik a jakých výsledků bylo vytvořeno, jaké byly náklady apod., učinila vláda svým usnesením ze dne 13. května 2015 č. 315, kterým schválila principy hodnocení programů účelové podpory. Tato úprava se ukázala jako nedostatečná a povinnost hodnotit programy účelové podpory a jejich dopady se stala na návrh poskytovatelů součástí předkládané novely zákona.

Prvním principem navržené úpravy je stejně jako v případě již dříve schváleného hodnocení výzkumných organizací taková právní úprava, která stanoví povinnost poskytovatelů provádět hodnocení programů účelové podpory a povinnost příjemců účelové podpory takové hodnocení umožnit tak, že poskytne poskytovateli informace o využití výsledků projektů aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací, financovaných plně nebo částečně poskytovatelem.

Druhým principem navržené úpravy je, že postup a podmínky předběžného, průběžného a závěrečného hodnocení programů a hodnocení jejich dopadů stanoví metodika hodnocení programů a jejich výsledků schvalovaná vládou.

Ke zjednodušení administrativy ve výzkumu, vývoji a inovacích

Administrativní náročnost celého procesu poskytování účelové podpory je příjemci (vědeckou sférou i podniky) kritizována dlouhodobě. Částečně souvisí s tím, co je uvedeno výše, částečně ale zasahuje do oblasti shromažďovaných údajů, kdy není dostatečně respektována zásada, že pokud již státní správa nějaké údaje má k dispozici, neměla by je znovu vyžadovat po uchazečích. Zákon v této chvíli neobsahuje žádná ustanovení ukládající poskytovatelům a státní správě výzkumu, vývoje a inovací obecně povinnost získávat si informace z vlastních, veřejnou správou provozovaných a veřejně přístupných informačních systémů veřejné správy.

První změnou je **zjednodušení způsobu prokazování způsobilosti** a důsledné uplatnění zásady, že poskytovatel využije informace o uchazeči, dostupné ve veřejných seznamech a registrech. Aby byla usnadněna pozice poskytovatelů, využije se Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, jehož prostřednictvím bude poskytovatel moci využít informace z tzv. agendových informačních systémů. Informační povinnost příjemců, jakož i případná povinnost dokazovat prostřednictvím dokladů tvrzené skutečnosti, by měla být omezena pouze na poskytování údajů, nezbytných pro vedení Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací a případnou aktualizaci těchto údajů, a údajů, které nelze získat z veřejných rejstříků a z rejstříku trestů.

Jinými slovy, pro všechny poskytovatele by platil zákaz vyžadovat po příjemcích předkládání a dokazování údajů, které lze získat z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací či z jakéhokoli jiného veřejného rejstříku. Aktualizaci údajů v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací by měla být prováděna v maximální možné míře automaticky na základě rozhraní s ISZR⁴ či s agendovými informačními systémy. Příjemci by tak mohli být oproštěni od povinnosti informovat poskytovatele o změně svých identifikačních údajů, neboť tyto údaje budou automaticky přenášeny do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací ze základních registrů.

Poslední oblastí, které se týká zjednodušení administrativy ve výzkumu, vývoji a inovacích, je povinnost ukládaná Radě pro výzkum, vývoj a inovace **sjednocovat prostředí pro administraci návrhů projektů a projektů** tak, aby se zejména příjemci nemuseli zabývat odlišnými požadavky poskytovatelů. I když se pravděpodobně nikdy nepodaří docílit naprostého sjednocení požadavků, které souvisejí s rozdílným zaměřením programů výzkumu, vývoje a inovací, očekává se snížení těchto rozdílů na přijatelné minimum.

Administrativní náročnost procesu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích je jednou z citlivých bariér pro získání zejména účelové podpory v aplikovaném výzkumu, pro podporu vývoje a pro inovace. Její odstranění by mělo vyvolat přátelštější prostředí pro uchazeče o podporu na výzkum, vývoj a inovace. Na druhé straně lze očekávat vyšší nároky na poskytovatele a jejich aparát. Může to však být i impulsem pro další sjednocování administrativy ve výzkumu, vývoji a inovacích, které však leží pravděpodobně mimo rámec právního předpisu.

K zavedení veřejnoprávního režimu u účelové podpory

Podle dosavadního znění § 9 odstavce 3 zákona se smlouva o poskytnutí podpory řídí ustanoveními občanského zákoníku. Podobně podle dosavadního znění § 17 odstavce 1 zákona platí, že nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích ustanovení občanského zákoníku. Citovaná ustanovení vedla poskytovatele účelové podpory k praxi

⁴ **ISZR** – informační systém základních registrů.

spočívající v provádění veřejných soutěží dle pravidel obsažených v občanském zákoníku a k uzavírání soukromoprávních smluv o poskytnutí podpory. Ustanovení správního řádu nebyla na dané procesy aplikována vůbec či jen ve velmi omezené míře.

Dosavadní praxe tak do značné míry nekorespondovala s ustálenou rozhodovací praxí správních soudů vztahující se k poskytování podpor z veřejných rozpočtů. V této souvislosti lze odkázat například na níže citovaná rozhodnutí a právní závěry z nich vyplývající:

- a) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č.j. 2 Afs 58/2005-90
„Z výše řečeného je zjevné, že by bylo zcela proti smyslu poskytování dotací podřazovat je režimu občanskoprávnímu, jak alternativně navrhuje stěžovatel. Zatímco v občanskoprávních vztazích jsou jejich účastníci v zásadě rovném postavení, při poskytování dotací ze státního rozpočtu je zachováno vrchnostenské postavení poskytovatele dotace. Z tohoto jeho postavení (na rozdíl od postavení účastníka občanskoprávních vztahů) plyne, že může autoritativně rozhodovat o podmínkách poskytnutí dotace, které jsou předmětem jednání mezi ním a příjemcem dotace pouze v té míře, jak stanoví zákon, či – v těchto zákonných limitech – jak stanoví sám poskytovatel dotace. Záleží pak na příjemci dotace, zda tyto podmínky akceptuje. Samotným smyslem aktu přijetí dotace totiž je, že příjemce přijímá určité dobrodíní ze strany státu a jakousi protivahou tohoto dobrodíní není – jako je tomu ve vztazích občanskoprávních, či obecněji soukromoprávních – jeho protiplnění ve prospěch poskytovatele dotace, ale právě akceptace podmínek, za nichž je dotace přijímána.“
- b) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2007, č.j. 2 Afs 58/2007-56
„Je nepochybné, že odstoupením ze strany fondu došlo ke zrušení smlouvy o poskytnutí dotace a smluvní strany byly povinny si vrátit poskytnutá plnění. Stěžovatel tak byl povinen poskytnutou dotaci vrátit. Jednalo-li by se o běžnou soukromoprávní smlouvu, např. smlouvu darovací, byl by obdarovaný povinen dárce vrátit dar, a pokud by tak dárce neučinil, byl by obdarovaný oprávněn dárce žalovat v občanskoprávním řízení. V tom lze stěžovateli přisvědčit. V daném případě se však nejedná o takovou soukromoprávní smlouvu, nýbrž o smlouvu o poskytnutí dotace ze státních prostředků, která je svým charakterem smlouvou veřejnoprávní. K výkladu veřejnoprávních smluv srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 2 Afs 173/2006. Režim takové smlouvy je ovládán předpisy práva veřejného, občanského zákoníku, tak jako v tomto případě, lze užít jen pro otázky ve smlouvě neupravené jinak. Přitom ovšem není na vůli smluvních stran, které otázky ponechají v režimu občanského zákoníku, mohou tak totiž učinit jen ohledně otázek, pro které veřejnoprávní předpis nestanoví závazné podmínky. Smlouva o poskytnutí dotace totiž vychází z rozpočtových pravidel, jimiž je její obsah vymezen a od nichž se volným projevem stran nelze odchýlit. Ustanovení § 17 rozpočtových pravidel předpokládá uzavírání dohod o poskytnutí dotace mezi poskytovatelem a žadatelem s poukazem na zvláštní předpis.“
- c) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2012, č.j. 5 Ans 7/2011-90
„Nejvyšší správní soud proto nemá pochyb o tom, že právní vztah týkající se poskytnutí účelové dotace na financování výdajů spojených s volbami má povahu veřejnoprávního vztahu (srov. usnesení zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů ze dne 7. 5. 2010, č.j. Konf 14/2010-8, č. 2115/2010 Sb. NSS). ... Aby však bylo možné ustanovení správního řádu, včetně částí druhé a třetí upravujících správní řízení, použít, musí být splněny tři základní podmínky vyplývající z § 1 a § 9 správního řádu: musí se jednat (1.) o postup správního orgánu (2.) v oblasti veřejné správy, (3.) jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti

jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2010, čj. 2 As 52/2010-59, č. 2133/2010 Sb. NSS). O splnění první a druhé podmínky zde není pochyb, neboť žalovaný ve vztahu ke stěžovateli vystupuje jako orgán vykonávající v přenesené působnosti činnost státní správy, přičemž se jedná o veřejnoprávní (vrchnostenský) vztah. Stejně tak je naplněna i podmínka třetí. Jak již bylo uvedeno, stěžovatel má nárok na úhradu výdajů, které důvodně vynaložil ze svého rozpočtu v souvislosti s volbami. Odepřel-li tedy žalovaný poskytnout dotaci v požadované výši, rozhodl tím z materiálního hlediska o stěžovatelově nároku. Podmínky pro použití správního řádu jsou v daném případě tedy splněny.“

V neposlední řadě lze pak odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2016, čj. 10 As 216/2015-34, ve kterém dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že i dle stávající právní úpravy Technologická agentura ČR při vedení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vystupuje v pozici orgánu moci výkonné, který rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob a toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy. Rozhodnutí Technologické agentury ČR o nepostoupení do druhého stupně veřejné soutěže je tedy úkonem, který se dotýká veřejných subjektivních práv účastníků veřejné soutěže, respektive jejich právní sféry, a je proto přezkoumatelné ve správním soudnictví, konkrétně v režimu řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s.

Dle stávající právní úpravy se tedy veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovaci, jakož i smlouva o poskytnutí podpory, měly řídit občanským zákoníkem, a přitom v rámci procesu výběru projektů byla vydávána rozhodnutí správního orgánu přezkoumatelná ve správním soudnictví.

Na nejednoznačnost a aplikační problémy související se stávající právní úpravou upozornila i veřejná ochránkyně práv ve svém Závěrečném stanovisku s návrhem opatření k nápravě ve věci poskytování grantů na podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ze dne 9. 12. 2019 (dále též „Závěrečné stanovisko“). V tomto Závěrečném stanovisku, které bylo adresováno Grantové agentuře České republiky, Veřejná ochránkyně práv navrhla následující doporučení ke změně právní úpravy

„Agentuře tak navrhuji, aby předložila Úřadu vlády České republiky jako gestorovi zákona o podpoře výzkumu návrh změny zákona o podpoře výzkumu, v níž by:

(A) v § 9 odst. 3 zákona o podpoře výzkumu vynechal odkaz na občanský zákoník. Poté, co agentura zváží, zda je nutná aplikace (některých) ustanovení občanského zákoníku, která jsou vyloučena v § 170 správního řádu, navrhuji do tohoto ustanovení uvést, i která ustanovení občanského zákoníku se uplatní na smlouvy o poskytnutí grantu.

(B) v § 21 odst. 11 a 22 odst. 8 zákona o podpoře výzkumu vynechal obecné vyloučení správního řádu a přímo zakotvil, o jaký postup podle správního řádu se jedná (zda jde o správní řízení, či naopak II. a III. část správního řádu je vyloučena).

(C) v § 14 odst. 3 zákona o podpoře výzkumu vynechal odkaz na občanský zákoník, naopak by zde výslovně stanovil, kdo je nadřízeným orgánem příslušným pro řešení sporů z těchto veřejnoprávních smluv.

(D) v zákoně o podpoře výzkumu výslovně stanovil, kdo je nadřízeným orgánem příslušným pro řešení stížností proti stížnosti (dle § 175 odst. 7 správního řádu).

Agentuře navrhuji i zvážit, zda (s ohledem na potřeby praxe) v zákoně o podpoře výzkumu ponechat v § 17 odkaz na občanský zákoník, či zda není vhodnější do zákona o podpoře výzkumu doplnit

výslovně potřebnou úpravu či pouze upravit odklony od řízení o výběru žádostí upraveného ve správním řádu (v případě nutné změny zákona o podpoře výzkumu navrhuji i předložit odpovídající návrh jeho změny).“

V souladu s výše citovanou rozhodovací praxí správních soudů a v souladu s výše citovaným doporučením veřejné ochránkyně práv je tedy navrhováno, aby dosavadní hybridní režim kombinující prvky soukromoprávní a veřejnoprávní byl nahrazen plně veřejnoprávním režimem.

Vzhledem ke skutečnosti, že segment podpor na výzkum, vývoj a inovace je dlouhodobě přivyklý na uskutečňování veřejných soutěží a na uzavírání smluv o poskytnutí podpory, je navrhováno zachování obou těchto institutů. Dosavadní soukromoprávní smlouvy o poskytnutí podpory budou nahrazeny smlouvami veřejnoprávními, které budou představovat zvláštní případ dohod o poskytnutí dotace ve smyslu § 17 rozpočtových pravidel. Celá procedura veřejné soutěže ve výzkumu, vývoje a inovací bude představovat podrobněji upravený proces uzavírání veřejnoprávních smluv o poskytnutí podpory. Neužijí se proto ustanovení části druhé a třetí správního řádu, které se týkají správního řízení, jež se uskutečňuje před vydáním jednostranného rozhodnutí správního orgánu (k tomu viz např. bod 37 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, čj. 2 Afs 245/2016-43). Oproti doporučení Veřejné ochránkyně práv však nebude do § 17 vložen odkaz na institut řízení o výběru žádostí upraveného správním řádem. Aplikace ustanovení o řízení formou výběru žádostí je výslovně vyloučena.

Poskytování účelové podpory představuje zvláštní kategorií dotací a (nově) návratných finančních výpomocí, proto bude po věcné stránce právní úprava procesu uzavírání smluv o poskytnutí podpory přizpůsobena tomu, jak je regulována procedura předcházející vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci podle rozpočtových pravidel. Podle § 170 odst. 1 správního řádu platí, že při postupu podle části páté správního řádu se obdobně použijí ustanovení části první a přiměřeně ustanovení části druhé správního řádu. Rozpočtová pravidla v § 14q obsahují výčet ustanovení správního řádu, která se na řízení o vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace nepoužijí. Za účelem konvergence úpravy veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích s úpravou dotačního řízení byly stejné výluky převzaty i do zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Procedura poskytování účelové podpory by tedy měla být do budoucna upravena následujícími právními předpisy, a to v pořadí, v jakém jsou tyto předpisy uvedeny:

1. zákon o podpoře výzkumu, vývoje a inovací,
2. ustanovení části první a části páté správního řádu (s výjimkou § 163 odst. 4 a s výjimkou přiměřené aplikace § 37 odst. 3, § 41, § 45 odst. 2 a 4, § 71 odst. 3, § 80 odst. 4 písm. b) až d) a části druhé hlavy VIII až X správního řádu),
3. ustanovení občanského zákoníku s výjimkou vyloučených ustanovení uvedených v § 170 správního řádu.

Prostředky podpory výzkumu, vývoje a inovací jsou prostředky státního rozpočtu, proto z hlediska hmotněprávního bude úprava vztahu mezi poskytovatelem a příjemcem významně determinována rozpočtovými pravidly. Ustanovení rozpočtových pravidel se uplatní především v oblasti podmínek poskytnutí podpory a v oblasti neoprávněného použití nebo zadržení poskytnutých prostředků.

Ke členění výdajů na výzkum, vývoj a inovace

Jedním z frekventovaných ukazatelů výzkumu, vývoje a inovací, kterým se zabýval

mj. i Mezinárodní audit výzkumu, vývoje a inovací v ČR⁵, je poměr institucionálních a účelových výdajů na výzkum a vývoj, který by měl zajišťovat vhodnou proporci (mezinárodní audit doporučil minimálně 50 % institucionální podpory) mezi stabilitou a dlouhodobým rozvojem výzkumných organizací na straně jedné a vzájemnou soutěží a srovnáváním různých výzkumných organizací navzájem a s ostatními subjekty (vč. spolupráce s podniky atd.) na straně druhé. Z procedurálního hlediska je ale problém v tom, že současné členění institucionální a účelové podpory neodpovídá jejich pojetí.

Pro strategické plánování rozpočtových výdajů na výzkum, vývoj a inovace je mimo jiné zásadní rozlišovat jednotlivé nástroje také ve smyslu jejich potenciálního přínosu. Zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací striktně odděluje účelové a institucionální financování, avšak některé nástroje jsou řazeny do účelového financování, přestože svým charakterem odpovídají spíše institucionálnímu⁶. Do účelových výdajů jsou tak řazeny výdaje, které nejsou rozdělovány na základě veřejné soutěže, ale normativně (specifický vysokoškolský výzkum) nebo na základě rozhodnutí (projekty velké výzkumné infrastruktury) a naopak do institucionálních výdajů jsou řazeny výdaje, o které se soutěží (projekty operačních programů).

Dalším problémem členění výdajů je historicky vzniklé vymezení předmětu podpory v § 3 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Podpora poskytovatelů na zajištění fungování systému výzkumu, vývoje a inovací je členěna do tří druhů výdajů a navíc jsou v nákladech na činnost Akademie věd České republiky zahrnuty nejen náklady na činnost vlastní Akademie věd České republiky, ale i náklady na podporu pracovišť Akademie věd České republiky (např. na investice aj.), což je obdoba příspěvků zřizovatelů jiných veřejných výzkumných institucí (čerpaná z jiných výdajů než na výzkum, vývoj a inovace).

Z analytického pohledu je vhodnější řadit podporu velké výzkumné infrastruktury do kategorie systémové podpory, neboť poskytuje odborné veřejnosti službu špičkového zařízení pro provádění výzkumné činnosti. Pro jejich distribuci je zásadní, který subjekt zmíněnou podporu získá. Naproti tomu projekty mají konkrétní cíle, obvykle oborově specifické a předem vymezené v národních prioritách (výjimku tvoří projekty zaměřené na podporu tzv. horizontálních aktivit, jako jsou mezinárodní spolupráce, excelence, konkurenceschopnost, apod.). Pro úspěch projektu není rozhodující, kdo je příjemcem podpory, ale zda je generován stanovený cílový výstup.

Navrhuje se proto změnit stávající členění výdajů na výzkum, vývoj a inovace a místo dvou kategorií, institucionální podpory a účelové podpory, zavést kategorie tři a ke stávajícím dvěma přidat třetí kategorii, systémovou podporu. Toto členění odpovídá skutečnému účelu jednotlivých kategorií.

Nově se stanoví, že předmětem **institucionální podpory** je pouze podpora rozvoje výzkumné organizace. Poskytnutí institucionální podpory na rozvoj výzkumných organizací bude podle zákona podmíněno hodnocením výzkumné organizace, prováděném vždy po určité době. Zákon stanoví povinnost poskytovateli institucionální podpory na rozvoj výzkumných organizací hodnocení provést a příjemci institucionální podpory na rozvoj výzkumných organizací se hodnocení podrobit.

Předmětem **účelové podpory** jsou grantový projekt, programový projekt, projekty uskutečňované pro potřeby poskytovatele nebo správního úřadu, který není poskytovatelem, pokud jsou tyto

⁵ Závěrečná zpráva mezinárodním auditu výzkumu, vývoje a inovací v ČR, MŠMT, 2012 (<http://audit-vav.reformy-msmt.cz/soubory-ke-stazeni/zaverecna-zprava-z-audit-u-aval/>)

⁶ Viz Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2017, str. 30-32.

jedinými uživateli výsledku, a pokud jsou zadány v souladu se zvláštním právním předpisem, nebo podpora inovací uskutečňovaná dle přímo použitelného předpisu Evropské unie⁷). Jde tedy o podporu, která se poskytuje na základě veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, resp. na základě získání veřejné zakázky ve výzkumu, vývoji a inovacích.

Zákon rovněž stanoví předmět **systémové podpory** výzkumu, vývoje a inovací, který zahrnuje velkou výzkumnou infrastrukturu, sdílené činnosti, mezinárodní spolupráci České republiky ve výzkumu, vývoji a inovacích, zabezpečení agendy výzkumu, vývoje a inovací zahrnující činnost Rady pro výzkum, vývoj a inovace, Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky, a činnosti poskytovatelů včetně činností vědeckých poradních orgánů poskytovatelů a odborných oponentů, prováděné na základě tohoto zákona, zabezpečení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, dále na zadání veřejné zakázky, včetně nákladů na hodnocení a kontrolu poskytnuté podpory, zhodnocení dosažených výsledků a na zveřejnění informací o poskytnuté podpoře, na hodnocení výzkumných organizací a dále na činnost Akademie věd České republiky a peněžní ocenění výsledků a peněžní ocenění propagace či popularizace výzkumu, vývoje a inovací.

K přenositelnosti grantů

Další, v současném zákoně neřešený problém představuje neexistence právní úpravy pro přenositelnost grantových projektů. Z tohoto pohledu je vhodné, aby nová právní úprava jasně a explicitně stanovila možnost a podmínky pro přenositelnost grantových projektů⁸.

Zákon tedy nově upraví tzv. „přenositelnost grantů“ a stanoví podmínky, za jakých je možné změnit příjemce účelové podpory. Přenositelnost grantů je praxí umožňovanou v některých zemích a Evropskou výzkumnou agenturou s cílem zajistit vědcům co nejlepší podmínky pro řešení jejich grantu. Ze stejného důvodu se navrhuje umožnit přenositelnost grantů i v České republice.

Při navrhování podmínek pro tzv. přenositelnost grantových projektů je zapotřebí vzít v úvahu, že

- dosavadní způsob poskytování účelové podpory je založen na vztahu poskytovatel – příjemce, kterým je zpravidla právnická osoba (výzkumná organizace), nikoliv na vztahu poskytovatel – fyzická osoba, která je zaměstnancem výzkumné organizace, což by bylo nutné změnit,
- míra institucionálního financování (dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací) se pohybuje cca v rozmezí 40 až 60 %, zbytek je účelová podpora; v této situaci by přenositelnost grantů mohla znamenat faktické ohrožení finanční stability výzkumné organizace, která by neměla mít možnost bránit se proti odchodu výzkumníka, který je tzv. nositelem grantu.

Zvláštnost úpravy však spočívá v tom, že partnerem poskytovatele není vědec, nýbrž příjemce, zpravidla právnická osoba. Proto je pro uplatnění přenositelnosti grantu nutná dohoda mezi původním a novým příjemcem, která by byla schválena ze strany poskytovatele. Přenositelnost se omezuje výhradně na projekty základního výzkumu, kde není zpravidla nutné brát v úvahu jiná práva k výsledkům než práva vázaná na osobu. V aplikovaném výzkumu, vývoji nebo dokonce v projektu inovací, kde se očekávají výsledky blízké tržnímu uplatnění, by přenositelnost grantu, resp. projektu, způsobovala těžko řešitelné problémy s vlastnickými právy k výsledku, a to zejména

⁷ Články 27 až 29 nařízení Komise (EU) č. 651/2014.

⁸ Jednalo by se o rozšíření důvodů pro přechod práv a povinností z rozhodnutí o poskytnutí dotace podle § 14a rozpočtových pravidel.

v případě, že příjemci účelové podpory jsou podniky nebo v případě budoucího ekonomického přínosu pro příjemce.

K Informačnímu systému výzkumu, vývoje a inovací

Zákon ponechá v platnosti stávající úpravu Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, který je významným informačním systémem veřejné správy s tím, že zkrátí

- poskytovateli lhůtu pro předání údajů o vyhlašované veřejné soutěži pro evidenci veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích na „nejméně 2 dny“, a
- provozovateli lhůty pro zařazení údajů předložených poskytovatelem, které splňují na základě kontroly úplnosti údajů provedené provozovatelem náležitosti stanovené zákonem, do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací a pro oznámení této skutečnosti poskytovateli ve lhůtě 1 dne od doručení údajů prostřednictvím automatické datové zprávy vytvořené Informačním systémem výzkumu, vývoje a inovací.

Bude rovněž doplněna evidence výsledků inovací v rejstříku informací o výsledcích.

Ke vztahu Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky k Radě pro výzkum, vývoj a inovace

Beze změny zůstane zřízení Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky. Zákon výčtem stanoví povinnosti obou agentur, přičemž v případě Technologické agentury České republiky zákon implementuje principy dohody Ministerstvo průmyslu a obchodu – Technologická agentura České republiky, schválené Radou pro výzkum, vývoj a inovace⁹, která se týká uskutečnění programů jiných ministerstev.

Neměla by se měnit ustanovení týkající se orgánů Technologické agentury České republiky, s výjimkou výkonu funkce předsedy nebo člena předsednictva Technologické agentury České republiky. Změnou v uvedených případech je omezení střetu zájmů v osobě předsedy Grantové agentury České republiky nebo Technologické agentury České republiky. Ten by se po dobu výkonu své funkce neměl podílet na řešení projektu, jehož řešení začalo po jeho nástupu do funkce. Toto opatření je příspěvek k transparentnosti jednání agentur.

Zákon nově uloží předsedovi Technologické agentury České republiky a předsedovi Grantové agentury České republiky povinnost informovat na jarním a podzimním zasedání Radu pro výzkum, vývoj a inovace o činnosti Technologické agentury České republiky a Grantové agentury České republiky a jejich orgánů za uplynulé období.

V Závěrečném stanovisku s návrhem opatření k nápravě ve věci poskytování grantů na podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ze dne 9. 12. 2019 uplatnila Veřejná ochránkyně práv mj. následující doporučení týkající se úpravy postavení Grantové agentury České republiky: „Agentuře tak navrhuji, aby předložila Úřadu vlády České republiky jako gestorovi zákona o podpoře výzkumu návrh změny zákona o podpoře výzkumu, v níž by zákoně o podpoře výzkumu výslovně stanovil, kdo je nadřízeným orgánem příslušným pro řešení stížností proti stížnosti (dle § 175 odst. 7 správního řádu)“.

Toto doporučení Veřejné ochránkyně práv je promítnuto do revidovaného znění § 36 odst. 4 zákona, který mj. stanoví, že nadřízeným orgánem Grantové agentury České republiky je její předseda. Obdobné řešení je pak promítnuto též do ustanovení § 36a věnovaného Technologické

⁹ Navrženo dle dohody MPO – TA ČR na základě materiálu Rady ze dne 28. dubna 2018 č. 335/A4.

agentuře České republiky.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhované změny zákona č. 130/2002 Sb. nemají souvislost s diskriminací a nemají ani negativní, ani pozitivní dopad na rovná práva mužů a žen. Navrhované změny tak v plné míře zachovávají neutrální přístup dosavadní právní úpravy k problematice rovnosti mužů a žen.

3 Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

3.1 Novela stávajícího zákona vs. nový zákon

Pro dosažení výše uvedených cílů se nabízely dvě možnosti, a to rozsáhlá novela zákona č. 130/2002 Sb., nebo zpracování zcela nového zákona.

Pro nový zákon svědčí zastaralá struktura současného zákona. Pro následnou přípravu zcela nového zákona hovoří dále zastaralá struktura zákona č. 130/2002 Sb. z doby před vstupem do EU. Zákon byl 19× novelizován, ale jeho struktura se nezměnila.

Pro novelu zákona svědčí menší rozsah navrhovaných změn. Část zákona tedy zůstane nezměněna, v některých částech budou provedeny jen menší změny.

Pro rozhodování bylo vzato v úvahu především **časové hledisko**. Legislativní proces přípravy nové normy je časově mnohem delší než projednání jednotlivých změn. **Rada pro výzkum, vývoj a inovace proto po konzultacích s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem průmyslu a obchodu navrhla svému předsedovi postupovat cestou novely.** Tato novela navazuje na tzv. malou technickou novelu zákona č. 130/2002 Sb., která řešila především otázky související s implementací nového způsobu hodnocení výzkumných organizací.

Vzhledem k tomu se nezvažují další varianty řešení.

3.2 Podpora inovací

Pro plnou implementaci Inovační strategie České republiky 2019 – 2030, ve které podpora výzkumu, vývoje a inovací představuje rozhodující prvek (viz pilíř 1 a pilíř 5 této strategie), je doplnění stávajícího zákona č. 130/2002 Sb. klíčovou záležitostí. Stávající znění zákona neumožňuje podporovat inovační projekty dostatečně účinně a pro poskytovatele, především Ministerstvo průmyslu a obchodu a Technologickou agenturu České republiky jako poskytovatele a pro inovativní firmy jako potenciální příjemce představuje tato skutečnost velmi „efektivní“ bariéru. Touto novelou se překážka podpory inovací odstraňuje.

Stávající zákon obsahuje jediný nástroj pro poskytování finančních prostředků – dotace. Ty jsou zcela vyhovující cestou pro projekty základního výzkumu, aplikovaného výzkumu nebo vývoje, kde existuje značná míra nejistoty, že bude nalezeno úspěšné řešení problému či hypotézy. S tím, jak se činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích blíží trhu, se vzrůstající pravděpodobností, že činnost ve výzkumu, vývoji a inovacích bude završena uvedením výsledku na trh, je vhodné využívat i jiné nástroje. Proto se navrhuje v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb. umožnit také využití návratné finanční výpomoci.

4 Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Vládní návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

5 Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Předložený návrh je plně v souladu s právem EU, a to zejm. s Nařízením Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (dále jen „GBER“), a Nařízením Komise (EU) č. 702/2014 ze dne 25. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie prohlašují určité kategorie podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech za slučitelné s vnitřním trhem (dále jen „ABER“).

Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, a tím taktéž tento návrh zákona se dále dotýká následujících předpisů EU:

- a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006,
- b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006,
- c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006,
- d) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1291/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace (2014–2020) a zrušuje rozhodnutí č. 1982/2006/ES,
- e) nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC),
- f) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012,
- g) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES,
- h) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Z pramenů práva „soft law“ je ve vztahu k návrhu zákona významný Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01).

Návrh zákona je plně slučitelný s relevantní právní úpravou Evropské unie.

6 Hodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Mezinárodní smlouvy se na navrhované změny nevztahují.

7 Hodnocení dopadů

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Z hlediska finančních dopadů nepředstavuje většina navržených změn dodatečné náklady pro státní rozpočet či ostatní veřejné rozpočty.

Náklady na činnost Ministerstva průmyslu a obchodu jako ústředního správního úřadu pro inovace se odhadují na 5 mil. Kč ročně. Tento objem finančních prostředků je odvozen od stejné položky výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace v případě Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto výdaje budou součástí schválených výdajových limitů na podporu výzkumu, vývoje a inovací a nebudou tedy představovat nárůst výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace nad schválený střednědobý výhled.

Změny obsahu Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací v této souvislosti s sebou nenesou žádné náklady a úpravy budou zajištěny ze stávajících výdajů na provoz a rozvoj Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací bez dodatečných nároků na státní rozpočet. U poskytovatelů by měl být finanční dopad rovněž nulový.

Vytvoření rozhraní mezi Informačním systémem výzkumu, vývoje a inovací na straně jedné a dalšími agendovými informačními systémy, resp. základními registry, které zajistí automatizované předávání údajů o příjemcích a dalších účastnících projektů, si vyžádá dodatečné náklady v rozpočtové kapitole Úřadu vlády České republiky. Celková výše těchto nákladů je odhadována na 1 000 000 Kč.

S určitými malými náklady je zapotřebí počítat u příjemců podpory na výzkum, vývoj a inovace, pokud nevyužívají k vkládání údajů do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací vkladací aplikaci VaVER. Souhrnně však náklady nepřesáhnou 1 mil. Kč za celou Českou republiku (v tom: úprava aplikace OBD pro vysoké školy dle rozsahu úpravy od 10 tis. Kč do 100 tis. Kč, Akademie věd České republiky dtto, čtyři vysoké školy mimo OBD dtto).

Další náklady se očekávají na úpravu Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací v souvislosti s umožněním otevřeného přístupu k vědeckým informacím. Tyto náklady by neměly přesáhnout výši 1 mil. Kč.

Prizpůsobení vnitřních procesů změně spočívající v přechodu na veřejnoprávní režim smluv na straně poskytovatelů bude realizováno stávajícími kapacitami (jedná se zejména o úpravu vnitřních předpisů).

Dopady na státní rozpočet budou hrazeny v rámci limitů výdajů schválených na daná období, bez zvýšených požadavků.

Dopady na podnikatelské prostředí

Navrhovaná úprava bude mít pozitivní vliv na podnikatelské prostředí. Příznivě ovlivní zejména menší inovační firmy, pro které je navrhována podpora inovací.

Stejně tak je předpokládáno významné snížení administrativní zátěže kladené na uchazeče a příjemce v souvislosti s administrací projektů. Ke snížení nákladů na straně uchazečů a příjemců by měla přispět především opatření jako sjednocení metodického prostředí účelové podpory nebo prokazování způsobilosti prostřednictvím čestného prohlášení a ověřování údajů obsažených v čestném prohlášení prostřednictvím automatizované či manuální kontroly údajů obsažených v jiných informačních systémech veřejné správy (vč. sbírky listin veřejného rejstříku a sbírky listin

seznamu uchazečů).

Dopady na územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky nejsou navrhovanou novelou zákona dotčeny.

Dopady na životní prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít bezprostřední dopad na životní prostředí, neboť se této oblasti navrhované změny nedotýkají.

Dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný materiál nemění nic na standardech ochrany soukromí a osobních údajů a sám o sobě tak nevyvolává žádné dopady na ochranu soukromí či osobních údajů.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhované změny zákona č. 130/2002 Sb. se nedotýkají ochrany soukromí a ochrany osobních údajů. Příslušné části zákona se nemění.

Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava splňuje kritéria přiměřenosti, efektivity a jednoznačné odpovědnosti. Návrh úpravy jako celek se shoduje se známou dobrou praxí. Návrh zákona předpokládá možná korupční rizika, nikoli však větší, než jaká lze předpokládat ve stávající právní úpravě výzkumu, vývoje a inovací. Evidence údajů v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací snižuje korupční rizika (neoprávněné zásahy do dat) na minimum.

Jedinou změnou, která může obavy z korupce zvyšovat, je zavedení nástrojů pro inovace. K tomu lze říci, že zavedení průběžné lhůty pro přijímání a hodnocení návrhů projektů inovací a návratné finanční výpomoci jsou procesy a nástroje již známé. Buď se běžně používají, nebo jsou již do právního řádu zavedeny (návratná finanční výpomoc – viz § 14 rozpočtových pravidel).

Stávající obranné mechanismy proti korupčnímu jednání nebo proti porušování pravidel veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích zůstávají beze změny a je navíc jen doplněna podrobnější úprava práv uchazečů na informace o přijímání a hodnocení návrhů projektů, která má zvýšit transparentnost veřejných soutěží.

Proces poskytování účelové podpory i nadále využívá komisionálního hodnocení s podporou nejméně dvou nezávislých oponentních posudků.

Otázce omezení korupčního rizika byla věnována pozornost i v případě tzv. přenositelnosti grantu. Navrhovaná právní úprava je z tohoto pohledu koncipována takto:

- omezuje se pouze na základní výzkum, u jehož výsledků se nepředpokládá komerční uplatnění a tedy pozdější materiální / finanční benefity, a práva k výsledkům jsou v drtivé většině případů pouze osobnostní,
- přenesení grantu je možné pouze se souhlasem všech zúčastněných, poskytovatele, původního příjemce i nového příjemce; v případě více příjemců je nutný souhlas všech příjemců účelové podpory,
- nový příjemce musí mít takové kvality jako původní příjemce, tzn. musí sám splňovat podmínky způsobilosti, a pokud součástí hodnocení projektů byly i některé aspekty vztahující se k osobě původního příjemce, musí i nový příjemce dosahovat obdobných

kvalit, které zajistí, že i on by býval uspěl v hodnocení projektů (tj. záměna příjemců nesmí mít vliv na výsledky soutěže), a konečně

- aby převedením grantového projektu nedošlo ke změně podmínek sjednaných ve smlouvě o poskytnutí podpory.

Tato opatření lze dobře naplnit v případě základního výzkumu. Naopak u aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací je naplnit nelze nebo jen s obtížemi a poskytovatel i příjemci by mohli porušovat podmínky, za kterých byla účelová podpora poskytnuta.

Do § 36 a 36a se nově vkládají opatření zamezující podezření ze střetu zájmů v osobě předsedy Grantové agentury České republiky a předsedy Technologické agentury České republiky. Vychází se z praxe, kdy v čele agentury stojí nebo stál významný český vědec, aktivní řešitel projektů výzkumu, vývoje a inovací. Jako předseda agentury však rozhoduje o poskytování účelové podpory v oblasti své působnosti a po dobu výkonu své funkce by neměl být spojován s využitím účelové podpory poskytované jím řízenou agenturou.

Toto omezení není absolutní. Projekty, jejichž řešení bylo zahájeno před jeho nástupem do funkce, by měly být řádně dokončeny. Právě tak je možné, aby se předseda agentury zúčastnil řešení projektu financovaného jiným poskytovatelem. Podobný přístup je uplatňován jak zákoníkem práce, tak zákonem o státní službě, kdy činnost ve výzkumu je jednou z povolených činností (výzkumná činnost, umělecká činnost, činnost pedagogická a správa vlastního majetku).

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Hlavní důvody, pro které se novela zákona č. 130/2002 Sb. předkládá, tedy podpora inovací, zjednodušení administrativy ve výzkumu, vývoji a inovacích apod. (viz kapitola 2 obecné části důvodové zprávy), nemá žádnou souvislost s bezpečností nebo obranou státu. Nové nástroje a zjednodušení procesů administrace však budou pozitivně působit na rychlou realizaci a zavádění výsledků bezpečnostního a obranného výzkumu do praxe. Součástí novely je drobná změna § 32 odst. 1 a odst. 2 písm. b), která navazuje na již dříve provedené doplnění § 40 a upravuje evidenci výdajů na část bezpečnostního výzkumu.

8 Implementace a vynucování

Regulace bude zaváděna od roku 2022. Za implementaci bude zodpovědná Rada pro výzkum, vývoj a inovace.

V případě změn Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací se stejně jako v jiných případech využijí pravidelné meziroční kontroly správnosti údajů v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací a vazeb mezi nimi. Dalším, nepřímým, kontrolním mechanismem je hodnocení samé. Je v zájmu samotných výzkumných organizací a velkých výzkumných infrastruktur předat včas údaje o své činnosti do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, neboť hodnocení vychází z údajů zařazených v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací.

Pro správnou implementaci Metodiky 2017+ (jakékoliv metodiky hodnocení) je rozhodující podklad, který schvaluje vláda. V něm jsou obsaženy povinnosti poskytovatelů i příjemců institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací.

Dále budou za implementaci regulace zodpovědní další poskytovatelé účelové, institucionální a systémové podpory výzkumu, vývoje a inovací.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace bude zajišťovat metodickou podporu a jednotný výklad zákona.

9 Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti bude vykonáván až v souvislosti s aplikací samotného zákona, bude prováděn každoročně poté, co regulace nabude plné účinnosti, tedy po roce 2022.

Při ex-ante posouzení nebyl zjištěn žádný nedostatek z hlediska účinnosti regulace.

Přezkoumávání účinnosti nové právní regulace v předmětné oblasti zajistí předkladatel zákona, tedy Rada pro výzkum, vývoj a inovace ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Rada pro výzkum, vývoj a inovace je podle § 35 rovněž povinna zpracovávat a vládě předkládat pravidelnou roční analýzu stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím.

Přezkum účinnosti bude proveden nejdříve za 5 let od účinnosti zákona.

10 Odůvodnění návrhu na vyslovení souhlasu Poslanecké sněmovny s návrhem zákona již v prvním čtení

Návrh na vyslovení souhlasu Poslanecké sněmovny s návrhem novely zákona již v prvním čtení se nepodává.

11 Konzultace a zdroje dat

Pro přípravu návrhu novely zákona č. 130/2002 Sb. byla vytvořena pracovní skupina (usnesení Rady pro výzkum, vývoj a inovace k bodu 336 / A7) složená ze zástupců Rady pro výzkum, vývoj a inovace ve funkci zpravodajů k novele zákona, zástupců Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva průmyslu a obchodu, Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky, Akademie věd České republiky, České konference rektorů, Svazu průmyslu a dopravy České republiky, Asociace výzkumných organizací, Odboru poradců a analýz a Odboru Rady pro výzkum, vývoj a inovace Úřadu vlády České republiky. Pracovní skupina se sešla celkem čtyřikrát.

Pracovní návrh připravený pracovní skupinou byl projednán Radou pro výzkum, vývoj a inovace na jejím zasedání v září 2019 a poté rozpracován pracovní skupinou, která jeho pracovní verzi uvolnila s připomínkami v prosinci 2019 ke konzultacím s dalšími partnery, především s Ministerstvem kultury, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem dopravy, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem práce a sociálních věcí. Podklad pro jednání se všemi stakeholdery byl rozeslán na počátku roku 2020 s žádostí o poskytnutí zpětné vazby. Velké jednání se uskutečnilo dne 15. ledna 2020. Na jednání byly podrobně představeny a vysvětleny navrhované změny a všechny připomínky vzešlé z jednání byly zaznamenány. Upravená verze byla pro informaci účastníkům jednání poslána na počátku února 2020.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace schválila finální verzi dne 14. května 2020 a doporučila svému předsedovi rozeslat návrh do mezirezortního připomínkového řízení.

Zdrojem dat, z něhož byly čerpány informace pro zpracování návrhu, byly kromě podnětů mezinárodního poradního orgánu Rady pro výzkum, vývoj a inovace a konzultací s poskytovateli údaje z Analýzy stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2018, zkušenosti z hodnocení velkých výzkumných infrastruktur a směřování Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací 2021+ a Inovační strategie České republiky 2019 – 2030.

Zvláštní část

K bodu 1, 4 a 8 (§ 1, § 2)

Vypouští se ustanovení o tom, že organizační jednotky ministerstev vystupují v pozici samostatných uchazečů. I v případě organizačně samostatných útvarů ministerstev má postavení uchazeče celá organizační složka státu, která vystupuje v právních vztazích jménem České republiky.

K bodu 2 (§ 2 odst. 1 písm. b)

Definice byla upravena do podoby shodné s evropskými definicemi dle nařízení Komise (EU) č. 651/2014. Původní slovní vymezení zahrnovalo jen definici průmyslového výzkumu a zcela chybělo slovní vymezení experimentálního vývoje. Současně byl průmyslový výzkum výslovně zmíněn společně s experimentálním vývojem jako součást aplikovaného výzkumu. Tímto rozporem vznikl nesrozumitelný text.

Článek 2 bod 85 nařízení Komise (EU) č. 651/2014 definuje průmyslový výzkum jako „plánovitý výzkum nebo kritické šetření zaměřené na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových výrobků, postupů nebo služeb nebo k podstatnému zdokonalení stávajících výrobků, postupů nebo služeb“. Definice užitá v bezprostředně použitelném předpise EU tedy vztahuje pojem průmyslového výzkumu k získání nových poznatků a dovedností pro vývoj jakýchkoli nových výrobků, postupů nebo služeb, aniž by však omezovala tento pojem pouze pro oblast průmyslu. Přestože byla vypuštěna detailní definice průmyslového výzkumu, je zde průmyslový výzkum jako součást aplikovaného výzkumu chápán v širším slova smyslu a zahrnuje také „netechnický“ výzkum, např. společenský a humanitní výzkum. Součástí je samozřejmě také aplikovaný výzkum pro potřeby veřejné správy.

K bodu 3 (§ 2 odst. 1 písm. c)

Z důvodu zjednodušení se navrhuje nahradit definici inovací textem, který je uveden v dokumentu OECD z roku 2018, tzv. Oslo Manual. Na rozdíl od pojmů „výzkum“ a „vývoj“ nelze pojem inovace vymežit pouze přímým odkazem na GBER, kde jsou věcně vymezeny jen některé druhy inovací. Definice „An innovation is a new or improved product or process (or combination thereof) that differs significantly from the unit's previous products or processes and that has been made available to potential users (product) or brought into use by the unit (process).“ je širší a vyhovuje lépe potřebám tohoto zákona. Definice je dále rozšířena o služby, které mohou také být předmětem inovací.

K bodu 5 (§ 2 odst. 2 písm. d)

Zavádí se upravená definice „velké výzkumné infrastruktury“, která vychází z evropské právní úpravy. Proti stávajícímu vymezení pojmu se zdůrazňuje nejen technologická náročnost, ale i vysoká kvalita znalostí, která je jedním z nepominutelných znaků velké výzkumné infrastruktury. Naproti tomu, vysoká finanční náročnost, která se nyní vypouští, nemusí být vždy pravidlem, protože velká výzkumná infrastruktura může existovat i v oborech, které z podstaty finančně náročné nejsou (např. společenské a humanitní vědy). Druhým příkladem relativně nízké náročnosti může být situace, kdy velká výzkumná infrastruktura na území České republiky je součástí většího celku a využívá synergických efektů spolupráce s dalšími jednotkami téže velké výzkumné infrastruktury v jiných členských státech EU.

K bodu 6 (§ 2 odst. 2 písm. e)

Slovo „projekt“ se vypouští proto, že v tomto zákoně se „projekt“ definuje jako aktivita, jejíž cíl musí být formulovaný uchazečem ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích, nebo poskytovatelem v rámci zadání veřejné zakázky. U sdílených činností tomu tak není, neboť je vláda schvaluje jednotlivě na návrh Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Nejde tedy ani o projekt ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích, ani o veřejnou zakázku. Podstata sdílených činností však zůstává stejná jako u dosavadních projektů sdílených činností.

K bodu 7 (§ 2 odst. 2 písm. f) a g)

V písm. f) se opravuje odkaz na písmeno k). Jde o opravu technické chyby. Současně se navrhuje nahradit dosavadní sousloví „aplikovaný výzkum, vývoj nebo inovace“ souslovím „aplikovaný výzkum nebo inovace“. Aplikovaný výzkum dle své definice vždy zahrnuje též vývoj. Slovo vývoj proto bylo ve výčtu nadbytečné. Z důvodů legislativně-technických se vypouští zavedení legislativní zkratky přímo v tomto ustanovení, které obsahuje legální definici.

V písm. g) se body 1 až 3 vypouštějí pro nadbytečnost (zde uvedené typy programů se neliší definicí, ale způsobem poskytování podpory). Z důvodů legislativně-technických se vypouští zavedení legislativní zkratky přímo v tomto ustanovení, které obsahuje legální definici.

K bodu 9 (§ 2 odst. 2 písm. l)

Zrušuje se definice smluvního výzkumu. Jedná se o pojem, který dále v zákoně není používán.

K bodu 10 (§ 2 odst. 2 písm. n)

Nově se zavádí pojem reprezentace podnikového výzkumu jako nového partnera státní správy při jednáních o koncepčních a strategických otázkách rozvoje výzkumu, vývoje a inovací. Podrobněji o reprezentacích hovoří nový § 36b.

K bodu 11 (§ 2 odst. 3)

Upravuje se definice Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací, aby bylo zřejmé, že jde o dlouhodobý koncepční dokument bez zákonem omezené doby platnosti. Národní politika bude platná do doby, než ji nahradí nová Národní politika výzkumu, vývoje a inovací. Nově bude zákonem stanoveno, že bude obsahovat i indikátory plnění cílů a opatření k naplňování cílů tak, aby bylo možné plnění stanovených cílů hodnotit. Indikátory budou stanoveny buď na období platnosti Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací s cílovými hodnotami, kterých má být dosaženo v době platnosti politiky, nebo jako relativní indikátory sledující změny pro dané časové období, např. 1 rok. Vypouští se „priority aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací na období 4 až 6 let“ proto, že priority mají platnost pro delší časové období a vztahují se k účelu podpory (jiné jsou priority pro strukturální fondy a jiné pro národní programy atd.).

K bodu 12 (§ 3 a 4)

V § 3 se mění členění základních kategorií podpory výzkumu, vývoje a inovací. Ke stávajícím dvěma kategoriím, účelové a institucionální podpoře se přidává třetí kategorie, systémová podpora. Tomu se přizpůsobuje i podrobnější členění. Základní linie třídění je, zda jde o typ podpory poskytovaný na základě soutěže, tedy konkurence jednotlivých návrhů projektů ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích (účelová podpora), nebo jde o dlouhodobou podporu institucí či jejich částí na základě periodického hodnocení a následujícího rozhodnutí poskytovatele nebo dokonce vlády (institucionální podpora), nebo o výdaje nezbytné pro zajištění chodu a správné

funkce celého systému (systémová podpora).

Na základě tohoto členění byla do účelové podpory soustředěna pouze podpora grantových a programových projektů, podpora projektů operačních programů, podpora projektů mezinárodní spolupráce, byť posledně jmenované neprocházejí procesem veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích podle tohoto zákona, nýbrž hodnocením na mezinárodní úrovni, a podpora systémových projektů, které jsou součástí programů. Platí tedy, že účelová podpora se převážně poskytuje na kompetitivním základě a jedná se o projektové financování. U projektů aplikovaného výzkumu a inovací je zaměření podpory determinováno schválenými programy. Naproti tomu u základního výzkumu nejsou před zahájením výběru projektů zpracovávány koncepční dokumenty, které by stanovily cíle, jichž mají projekty dosáhnout. Grantové projekty jsou pouze rozděleny do skupin, v jejichž rámci pak dochází k hodnocení a výběru projektů. Skupiny grantových projektů zahrnují projekty, které jsou si podobné svým charakterem a umožňují tak provést výběr na základě plnohodnotného srovnání (např. projekty standardní, juniorské, mezinárodní apod.).

Pod systémovou podporu byly soustředěny všechny náklady, které se považují za náklady nezbytné pro provoz celého systému výzkumu, vývoje a inovací. Jde o poplatky za účast České republiky v mezinárodních programech a organizacích, sdílené činnosti a zabezpečení činností spojených s poskytnutím podpory, tj. zejména zabezpečení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, dále na zadání veřejné zakázky, včetně nákladů na hodnocení a kontrolu poskytnuté podpory, zhodnocení dosažených výsledků a na zveřejnění informací o poskytnuté podpoře, na hodnocení výzkumných organizací a dále na velkou výzkumnou infrastrukturu. V případě sdílených činností je vhodné, aby poskytovatel za účelem vyloučení rizika poskytnutí nedovolené veřejné podpory provedl konzultaci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Přiřazeny sem byly i náklady na různá ocenění, která lze na základě tohoto zákona udělovat a náklady spojené s činností Rady pro výzkum, vývoj a inovace, Grantové agentury České republiky, Technologické agentury České republiky a Akademie věd České republiky, jakož i náklady bezprostředně spojené s činností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako ústředního orgánu státní správy pro výzkum a vývoj a Ministerstva průmyslu a obchodu jako ústředního orgánu státní správy pro inovace.

V nákladech spojených s činností Akademie věd České republiky jsou zahrnuty nejen náklady na vlastní činnost Akademie věd České republiky, ale i náklady na podporu pracovišť Akademie věd České republiky, Učené společnosti České republiky a oborových vědeckých společností sdružených v Radě vědeckých společností České republiky, z.s. Ve vztahu k těmto subjektům je Akademie věd České republiky jejich příslušným poskytovatelem systémové podpory. Jedná se o specifické investiční a neinvestiční náklady pracovišť Akademie věd České republiky, náklady na podporu vědecké excelence, transfer znalostí aj.

Podpora koncepčního rozvoje výzkumných organizací má dlouhodobou povahu, z podstaty není soutěžní, ale vyžaduje periodická (např. po pěti letech) hodnocení dle speciální metodiky hodnocení schvalované pro tyto účely vládou, není zákonem časově omezená (omezuje je pouze hodnocení). Jde tedy z povahy věci o dlouhodobé financování výzkumných institucí, které představuje stabilizační prvek systému. Jedná se o institucionální podporu.

Současně se vypouští podpora specifického vysokoškolského výzkumu, neboť podpora výzkumné činnosti studentů doktorských studijních programů je na základě Metodiky hodnocení výzkumných organizací v segmentu vysokých škol součástí hodnocení vysoké školy coby výzkumné organizace (Modul 4, kritéria 4.6 až 4.9). Financování bude součástí podpory na koncepční rozvoj výzkumné organizace. Dotace poskytovaná podle právní úpravy na specifický vysokoškolský výzkum před novelou zákona se stane součástí podpory na koncepční rozvoj příslušné výzkumné organizace. Tato změna se bude týkat i rozpočtové kapitoly Ministerstva obrany, neboť nyní poskytuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporu na specifický vysokoškolský výzkum

i Univerzitě obrany, zatímco podporu na koncepční rozvoj výzkumné organizace poskytuje Univerzitě obrany Ministerstvo obrany.

Důvodem navržené změny je dlouhodobá snaha seskupit jednotlivé nástroje podpory podle jejich zaměření a současně uvést do souladu stav v České republice s obvyklým chápáním zejména institucionální podpory a účelové podpory v zahraničí.

Úpravy v § 4 jsou následující. Do zákona se doplňují další formy účelové podpory, které dosud v zákoně o podpoře výzkumu, vývoje a inovací chyběly. Tyto formy jsou uvedeny v zákoně č. 218/2000 Sb. a v zákoně č. 47/2002 Sb. Proto je věc řešena pouze odkazem na tento zvláštní zákon.

Dále se vypouští původní text odstavce 1 písm. c), neboť není vzhledem k dalším změnám nutné vydělovat projekty podporované Technologickou agenturou České republiky do zvláštního písmene a plně postačuje zjednodušené písmeno b). Ve druhém případě se reflektuje skutečnost, že v Národní politice výzkumu, vývoje a inovací se takové programové projekty dosud nestanovily a je tak možné učinit buď přímo v Národní politice výzkumu, vývoje a inovací i bez zvláštního zmocnění, či prostřednictvím změny programu či vyhlášením programu nového kdykoliv.

V souladu se změnou provedenou v § 3 se doplňuje nové písmeno c) – financování projektů operačních programů.

V souvislosti s určením Ministerstva průmyslu a obchodu jako ústředního správního úřadu pro inovace se v odstavci 1 písm. e) doplňuje tak, že projekty mezinárodní spolupráce České republiky ve výzkumu, vývoji a inovacích jsou financovány z rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z důvodu jeho funkce ústředního správního úřadu pro mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji a nově projekty mezinárodní spolupráce České republiky v inovacích jsou financovány z rozpočtové kapitoly Ministerstva průmyslu a obchodu.

Původní ustanovení rovněž neodráželo již existující oprávnění Grantové agentury České republiky, ani Technologické agentury České republiky. Nově přibývá také možnost podporovat mezinárodní spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích v rezortních programech, pokud se příslušný poskytovatel s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo s Ministerstvem průmyslu a obchodu dohodne (viz § 34 odst. 3 a 4).

Původní odstavec 1 byl rozdělen do dvou odstavců. K úpravě původního odstavce 2, nyní odstavce 3, došlo v souvislosti s novým rozdělením podpory výzkumu, vývoje a inovací do tří skupin. Proto byla původní ustanovení odst. 2 nahrazena novým textem a za nový odstavec 3 byl vložen nový odstavec 4, ve kterém jsou určeni poskytovatelé jednotlivých druhů systémové podpory. Efektivita využití institucionální podpory na koncepční rozvoj výzkumné organizace je předmětem hodnocení podle Metodiky 2017+ v modulu 3, 4 a 5.

V odst. 3 se vypouští slovo „dlouhodobý“ v souladu s § 7 novým odst. 6 a § 31 odst. 11 písm. g) a doplňuje se oprávnění Ministerstva dopravy vzhledem k jeho působnosti v poskytování institucionální podpory v soukromém sektoru.

V odstavci 4 písm. a) se rozšiřuje možnost, že systémovou podporu ve formě úhrady za členství v mezinárodních organizacích výzkumu, vývoje a inovací bude poskytovat ten poskytovatel, tj. ministerstvo, který Českou republiku v dané mezinárodní spolupráci zastupuje. Tato změna je v souladu se sdílenou působností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v ESA i s úpravou § 33 odst. 3, kde se Ministerstvo průmyslu a obchodu činí ústředním správním úřadem pro inovace.

Poskytování systémové podpory podle odstavce 4 písm. e) se týká současně také pracovišť

Akademie věd ČR. Viz také podrobné vysvětlení k § 3.

K bodu 13 až 18 (§ 5)

V odstavci 1 se doplňuje slovo „inovace“. Jedná se o opravu nepřesnosti stávajícího znění zákona.

V odstavci 2 písm. b) dochází ke zpřesnění vložení odkazu na související ustanovení zákona.

V odstavci 2 písm. d) se doplňuje povinnost týkající se hodnocení programů účelové podpory. Nejde o hodnocení jednotlivých projektů, ale o sledování průběhu programu a hodnocení splnění cílů programů, a to včetně hodnocení dopadů programu, pokud takové hodnocení připadá v úvahu. To by mělo zvýšit tlak na zvyšování kvality české výzkumu, vývoje a inovací. Toto opatření je doprovodným opatřením k novému hodnocení výzkumných organizací a spolu s ním zavádí novou kulturu hodnocení výzkumu, vývoje a inovací v České republice.

V odstavci 2 se vkládá nové písm. e), které ukládá, aby součástí návrhu programu bylo také srovnání se současným stavem v České republice a v zahraničí a očekávané výsledky a přínosy programu, a to z důvodu zvýšení kvality navrhovaných programů.

V odstavci 2 se vkládá nové písm. f), které souvisí se změnami provedenými v § 20. Důvodem této úpravy je snaha poskytnout v případě programů inovací možnost využít i jiné postupy pro poskytování účelové podpory, než je dlouhý proces standardní veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích. Po vzoru rámcových programů EU se v takovém případě předpokládá, že součástí návrhu programu předkládaného vládě ke schválení bude implementační část, ve které poskytovatel popíše náležitosti implementace. V návrhu programu tak může poskytovatel upravit např. postup při přijímání návrhů projektů včetně délky lhůt a postup při hodnocení návrhů projektů tak, aby u projektů inovací bylo zajištěno hodnocení odpovídající objemu poskytované podpory v co nejkratším čase. Zrychlení a zjednodušení celého procesu je při podpoře inovací klíčové, např. u nízkých objemů podpory je téměř roční hodnocení návrhů včetně nákladů na něj vynaložených neefektivní.

V původním odstavci 3 písm. a) se vypouští text „nebo podprogram“. Důvodem je zjednodušení postupu při změně vládou schváleného programu tak, aby poskytovatel předkládal návrh na změnu programu pouze v případech, pokud chce měnit parametry celého programu ne pouze podprogramu.

Vkládá se nový odstavec 7, podle kterého se odstavce 2 až 4 neuplatní pro operační programy ve výzkumu, vývoji a inovacích. Operační programy ve výzkumu, vývoji a inovacích naplňují definici programu ve smyslu § 2 odst. 2 písm. g) zákona. Náležitosti a postup přípravy je v případě operačních programů ve výzkumu, vývoji a inovacích upraven přímo použitelnými předpisy EU a jednotným metodickým prostředím. Navrhuje se výjimka z pravidel stanovených v § 5 právě kvůli tomu, aby nedocházelo ke kolizím s touto zvláštní úpravou.

K bodu 19 a 20 (§ 5a)

Změny v odstavci 2 a v odstavci 3 písm. a) souvisejí se změnou hodnocení výzkumných organizací. Rada pro výzkum, vývoj a inovace nestanovuje ani nenavrhuje výši institucionální podpory pro jednotlivé výzkumné organizace. Proto se znění odstavce 2 zjednodušilo.

K bodu 21 až 24 (§ 6)

Ukazatel podpora specifického vysokoškolského výzkumu se vypouští z důvodu nadbytečnosti v souvislosti se zrušením této podpory v § 3. Ostatní úpravy v § 6 vyplývají ze změn v § 3.

K bodu 25 a 26 (§ 7)

Změny provedené v odstavci 4 jsou vyvolány úpravami provedenými v jiných částech zákona. Výjimky z povinnosti provést veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích se původně vztahovaly k podporám poskytovaným podle odstavců 5 a 6. Dle nového znění § 7 však již odstavce 5 a 6 neupravují účelovou podporu, a proto by zakotvení takových výjimek bylo nadále nadbytečné. Naproti tomu podpora na projekty operačních programů ve výzkumu, vývoji a inovacích byla začleněna do kategorie účelové podpory. Podpora na tyto projekty má však být nadále poskytována na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace a nikoli na základě smlouvy o poskytnutí podpory uzavírané dle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů. Navíc procedura vydávání rozhodnutí o poskytnutí dotace na tyto projekty je kromě vnitrostátní právní úpravy upravena též specifickými pravidly vyplývajícími z bezprostředně použitelných předpisů EU (např. některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 a dále závazné metodické pokyny Jednotného metodického prostředí). Proto je navrhováno, aby se pro tyto projekty neuplatnila povinnost provádět veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích. Totéž platí pro projekty, kde výběr projektů proběhl na mezinárodní úrovni (tj. účelové podpory ve formě finančního podílu z prostředků České republiky na podporu projektů mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích). I v případě těchto projektů není uzavírána smlouva o poskytnutí podpory, ale bude vydáváno rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Podle návrhu uvedeného v § 3 je na projekty velkých výzkumných infrastruktur poskytována systémová podpora nejen na jejich pořízení, ale v současné době na již rozhodující obnovu a zajištění jejich činnosti. Ohledně schvalování návrhu podpory velké výzkumné infrastruktury a návrhu podpory sdílených činností je odkazováno na ustanovení § 5 odst. 2 zákona. Návrhy daných podpor tedy musí být vládou schváleny před předložením prvního návrhu výdajů pro rok, ve kterém mají být podpory zahájeny. Návrh podpory musí být před schválením vládou předložen Radě pro výzkum, vývoj a inovace k vyjádření.

Původní odstavec 6 se vypouští z důvodu nadbytečnosti v souvislosti se změnou v § 3.

Nový odstavec 6 (před přečíslováním původní odstavec 7) je doplněn o soulad zhodnocení výzkumné organizace v souladu s koncepčními dokumenty poskytovatele (jedná se o koncepcce poskytovatele pro dané odvětví apod.) a škrtná se slovo „dlouhodobý“.

Doplňuje se nový odstavec 7 k podpoře mezinárodní spolupráce s ohledem na nové členění podle § 3 tak, aby podpora mohla být poskytnuta projektům vybraným podle pravidel příslušného mezinárodního programu.

Původní odstavec 8 se vypouští z důvodu nadbytečnosti v souvislosti se změnou v § 3.

Vypouští se původní odstavec 9 z důvodu změn popsaných u § 9. V případě účelové podpory, která bude poskytována na základě smlouvy o poskytnutí podpory, je proces upraven zákonem č. 130/2002 Sb. a dále částí první a částí pátou správního řádu. V případě účelové podpory, která bude poskytována na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace či návratné finanční výpomoci, bude postupováno podle příslušných ustanovení rozpočtových pravidel.

K bodu 27 (§ 8 odst. 1)

Jedná se o technickou úpravu odkazu související se změnami provedenými v § 3.

K bodu 28 až 34 (§ 9 odst. 1)

V odstavci 1 se upravuje text v souladu s novým uzavíráním veřejnoprávních smluv o poskytnutí podpory u projektů podle § 3 odst. 2.

Vzhledem k tomu, že se nově připouštějí formy podpory (viz § 4 odst. 1), navrhuje se doplnit formu podpory i do dokumentu upravujícího vztah mezi poskytovatelem a příjemcem (písmeno g).

Změna v písmeni j) souvisí se snahou o snížení administrativní zátěže kladené na příjemce i poskytovatele. Cílem navržené úpravy je, aby v případě účelové podpory mohli poskytovatelé využít institutu paušálních (nepřímých) nákladů. Možnost uplatnění režijních nákladů je předjímana v čl. 25 odst. 3 písm. e) GBER. Chybí však podrobnější vnitrostátní úprava tohoto institutu. Ustanovení § 14 odst. 6 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) připouští využití tohoto institutu jen v případě programů nebo projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie a finančních mechanismů, u nichž je dotace poskytována na základě rozhodnutí. Cílem navržené úpravy tedy je, aby poskytovatelé účelové podpory na výzkum, vývoj a inovace mohli část uznaných nákladů vymezit jako náklady paušální. V případě podpor podléhajících blokové výjimce budou při stanovení paušálních nákladů limitováni vymezením režijních nákladů, jak je uvedeno v GBER. V případě podpor poskytovaných mimo režim blokové výjimky se tyto limity nebudou uplatňovat a bude tak záležet na rozhodnutí a odpovědnosti poskytovatele, které náklady a v jakém rozsahu zahrne do kategorie paušálních nákladů a které náklady naproti tomu budou prokazovány v rámci kategorie nákladů přímých.

Vypuštění původního písmene k) souvisí s přechodem na veřejnoprávní režim. Ve vztahu k poskytnuté podpoře se v plné míře uplatní postupy veřejnosprávní kontroly. Tyto postupy jsou ve své komplexnosti upraveny v zákoně č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů a v zákoně č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). Není proto důvod, aby smlouva o poskytnutí podpory jako povinnou náležitost obsahovala ujednání o tom, jakým způsobem bude dodržování podmínek kontrolováno.

Písmeno m) se rozšiřuje o lhůtu 5 let od ukončení poskytování účelové podpory.

Vložení nového písmene n) dává poskytovateli možnost stanovit další podmínky, pokud by taková potřeba vznikla. V souladu s úpravou obsaženou v rozpočtových pravidlech, která se uplatňuje u jiných dotací a návratných finančních výpomocí, je současně umožněno, aby ve vztahu k těmto ostatním podmínkám bylo sjednáno, že nesplnění těchto podmínek bude postiženo odvodem za porušení rozpočtové kázně nižším, než kolik činí celková částka dotace.

Zrušení náležitosti obsažené v původním písmenu o), tj. způsob řešení sporů, souvisí se zavedením veřejnoprávního režimu smluv o poskytnutí podpory. Řešení sporů z veřejnoprávních smluv je upraveno správním řádem. Není třeba, aby bylo stanoveno jako zvláštní povinná náležitost smlouvy o poskytnutí podpory.

V nově vkládaném písm. o) je umožněno sjednat ve smlouvě o poskytnutí podpory podmínky, jejichž nedodržení není neoprávněným použitím podpory. I v tomto případě se jedná o přizpůsobení úpravy podpor výzkumu, vývoje a inovací obecné úpravě dotací a návratných finančních výpomocí, která je obsažena v rozpočtových pravidlech.

Zrušení původního písm. p) souvisí se zavedením veřejnoprávního režimu smluv o poskytnutí podpory. V dosavadní praxi poskytovatelů byly ve smlouvách uplatňovány nejen sankce ve formě odvodů za porušení rozpočtové kázně ale také smluvní pokuty soukromoprávního charakteru. V případě veřejnoprávních smluv nebude nadále možné, aby taková smlouva obsahovala ujednání o smluvních pokutách. Porušení podmínek bude muset být sankcionováno výlučně prostřednictvím

institutů předjímaných v rozpočtových pravidlech. Za účelem vyšší flexibility při stanovení sankcí za porušení podmínek je proto navrženo, aby při stanovení výše odvodu za porušení podmínek mohlo být provedeno pevným procentním podílem, procentním rozmezím anebo pevnou částkou.

Zrušení původního písm. q) souvisí se zavedením registru smluv. Smlouvy o poskytnutí podpory podléhají zveřejnění v registru smluv. Při samotném uzavření smlouvy tedy smluvní strany s jistotou zcela nevědí, kdy nastane účinnost smlouvy, neboť ta je závislá na uveřejnění v registru smluv. Zrušení předmětného ustanovení nikterak nebrání tomu, aby byl ve smlouvě stanoven pozdější termín nabytí účinnosti následující po zveřejnění v registru smluv.

K bodu 35 (§ 9 odst. 3)

Podle dosavadní právní úpravy se smlouva o poskytnutí podpory řídila ustanoveními občanského zákoníku. Stejně tak veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích, jejíž provedení předcházelo uzavření smlouvy o poskytnutí podpory, se řídila ustanoveními občanského zákoníku.

Správní soudy opakovaně ve své rozhodovací praxi dospěly k závěru, že vztah mezi poskytovatelem veřejné finanční podpory a příjemcem této podpory je vztahem veřejnoprávním (např. usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 7. 5. 2010, čj. Konf 14/2010-8, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č.j. 2 Afs 58/2005-90, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2013, čj. 9 Afs 38/2013-53). Navzdory původnímu úmyslu zákonodárce jsou ustanovení zákona týkající se občanskoprávního charakteru smluv i veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vykládána v tom směru, že nevylučují veřejnoprávní charakter postupu poskytovatele při uzavírání smluv o poskytnutí podpory. Například v rozsudku ze dne 14. 9. 2016, čj. 10 As 216/2015-34 dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že i dle stávající právní úpravy Technologická agentura ČR při vedení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vystupuje v pozici orgánu moci výkonné, který rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob a toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy. Rozhodnutí Technologické agentury ČR o nepostoupení do druhého stupně veřejné soutěže je tedy úkonem, který se dotýká veřejných subjektivních práv účastníků veřejné soutěže, respektive jejich právní sféry, a je proto přezkoumatelné ve správním soudnictví, konkrétně v režimu řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s.

Souběžná aplikace občanskoprávního základu právního vztahu mezi poskytovatelem a příjemcem (resp. mezi poskytovatelem a uchazečem) a řady veřejnoprávních prvků, které jsou dovozovány rozhodovací praxí správních soudů, působí v praxi aplikační a interpretační potíže a vzbuzuje právní nejistotu jak u příjemců tak poskytovatelů. V době přijetí zákona č. 130/2002 Sb. neexistovala obecná právní úprava veřejnoprávních smluv, která je nyní obsažena v části páté správního řádu. Z těchto důvodů je proto navrhováno, aby smlouvy o poskytnutí podpory byly podřazeny pod režim veřejnoprávních smluv ve smyslu části páté správního řádu a pod režim veřejnoprávních dohod o poskytnutí dotace ve smyslu § 17 rozpočtových pravidel.

Odkaz na občanský zákoník byl vypuštěn. Naproti tomu do ustanovení § 9 odst. 1 bylo výslovně uvedeno, že smlouva o poskytnutí podpory má charakter veřejnoprávní smlouvy.

K bodu 36 (§ 9 odst. 4 a 5)

V odstavci 4 se upřesňuje postup pro případ, kdy poskytovatel i příjemce jsou organizačními složkami státu – doplňuje se chybějící první krok, tj. stanovení výdajů organizační složky státu.

Odstavec 5 se upravuje následovně. Vypuštění podpory na specifický vysokoškolský výzkum souvisí se zrušením tohoto nástroje v § 3 a původní ustanovení je nadbytečné. Ná vazně na zařazení podpory na projekty operačního programu ve výzkumu, vývoji a inovacích mezi účelovou podporu

a náklady spojené s činností Akademie věd České republiky pracovištím Akademie věd mezi systémovou podporu se ustanovení upravuje. Jde tedy o technickou změnu.

V případě podpory poskytované na mezinárodní spolupráci, tj. úhrady poplatků za členství v mezinárodních organizacích výzkumu a vývoje, mezinárodních programech výzkumu a vývoje či právnických osobách ERIC, jsou tyto poplatky hrazeny na základě proplacení faktury vystavené mezinárodním subjektem. Úhradu tak nelze realizovat prostřednictvím vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace podle rozpočtových pravidel. Proto se písmeno c) vypouští.

K bodu 37 (§ 9 odst. 6 a 7)

Vkládá se nový odstavec 6. Dle současné právní úpravy se na proces poskytování institucionální podpory na koncepční rozvoj výzkumných organizací použijí ustanovení rozpočtových pravidel o dotačním řízení.

Akademie věd ČR poskytuje institucionální podporu svým pracovištím, které mají postavení samostatných veřejných výzkumných institucí. Dle § 6 písm. c) zákona o Akademii věd ČR, platí, že „Sněm schvaluje rozpočet a závěrečný účet Akademie, jakož i rozdělení finančních prostředků mezi pracoviště,...“. V případě podpor poskytovaných Akademií věd ČR jejím pracovištím jsou tedy částky podpor, které mohou jednotlivá pracoviště obdržet, determinovány rozhodnutím Akademického sněmu Akademie věd ČR, coby nejvyššího orgánu tohoto poskytovatele. Návrh rozdělení finančních prostředků předkládá zasedání Akademického sněmu Akademie věd ČR Akademická rada Akademie věd ČR, a to na základě podrobného periodického mezinárodního hodnocení provedeného podle metodiky připravené podle § 35 odst. 2 písm. c) zákona č. 130/2002 Sb., a v souladu se svými koncepčními dokumenty (viz § 7 odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb.). Navzdory tomu, že částky podpor jakož i osoby (potenciálních) příjemců jsou předem určeny, musí Akademie věd ČR podle § 14j rozpočtových pravidel jakožto poskytovatel dotace zahájit dotační řízení prostřednictvím vydání výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí dotace. Výše podpory přitom není nijak odvislá od informací uvedených v žádosti, která v tomto případě představuje přemrštěný formalismus.

Z výše uvedených důvodů se jeví jako nadbytečné, aby v prostředí Akademie věd ČR byla Akademie věd ČR povinna zahajovat řízení o poskytnutí dotace jí zřizovaným pracovištím prostřednictvím výzvy k předkládání žádostí o dotaci a aby obsah výzvy byl přístupný po dobu nejméně 30 dnů před uplynutím lhůty pro podání žádosti.

Povinnost vydat výzvu, jakož i stanovení lhůty, po kterou má být výzva přístupná, představují u institucionální podpory pracovišť Akademie věd ČR nadbytečnou administrativní zátěž a celý proces poskytování podpor znesnadňují.

Řada pracovišť Akademie věd ČR je závislá na poskytnutí institucionální podpory od svého zřizovatele hned na počátku roku, aby mohla vyplatit první mzdy. Jestliže je státní rozpočet schvalován zpravidla koncem předchozího kalendářního roku a v přibližně stejnou dobu zasedá Akademický sněm Akademie věd ČR, přitom je nezbytné dotaci zaslat pracovištím Akademie věd ČR již v lednu, není možné po schválení rozdělení finančních prostředků sněmem dodržet případné lhůty vyžadované při standardním správním řízení. Některá pracoviště Akademie věd ČR by v důsledku byla nucena překlénout toto období úvěrem.

Nutno doplnit, že ve výše uvedeném dlouhodobě realizovaném (interním) procesu Akademie věd ČR, která postupuje v souladu se zákonem o Akademii věd ČR, je respektován účel, který sledovala novela rozpočtových pravidel účinná od 1. 1. 2018: je zajištěna transparentnost a právní jistota příjemců podpory.

Navrhovaná změna je rovněž v souladu s předchozí novelou zákona č. 130/2002 Sb., která zracionalizovala proces rozhodování o poskytnutí institucionální podpory.

Dále se vkládá nový odstavec 7, podle kterého v případě systémové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu podle § 3 odst. 4 písm. b) a systémové podpory na sdílené činnosti podle § 3 odst. 4 písm. c) nebude vydáváno rozhodnutí o poskytnutí dotace, nýbrž bude uzavírána veřejnoprávní smlouva o poskytnutí podpory. Jelikož se ale nejedná o formy podpory, u kterých by uzavření smlouvy o poskytnutí podpory mohl předcházet standardní výběr projektů, nepoužije se na tyto smlouvy o poskytnutí podpory ustanovení odstavce 1. Nově vkládaný odstavec 7 proto obsahuje výčet náležitostí takových smluv. Smlouvy budou uzavírány postupem podle části páté správního řádu. V těchto případech se neuplatní zvláštní pravidla vyplývající z úpravy veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích.

K bodu 38 (§ 9a)

Nově se zavádí možnost tzv. přenositelnosti grantového projektu. Tato procedura je používána v oblasti základního výzkumu v zahraničí i u některých schémat podpory poskytovaných Evropskou komisí (např. granty Evropské výzkumné rady). České podmínky pro takový postup se však významně odlišují od podmínek v zemích, či agenturách, které přenositelnost grantů umožňují, především tím, že tyto granty jsou „na jméno“, tedy příjemcem je konkrétní fyzická osoba vědce, nikoliv instituce. Proto není možné zcela převzít zahraniční praxi.

Návrh proto jednoznačně stanoví podmínku pro změnu příjemce písemnou dohodu mezi původním a novým příjemcem, která musí být schválena Grantovou agenturou České republiky. Úprava přenositelnosti grantu bude představovat podrobnější úpravu veřejnoprávních smluv podle § 162 správního řádu.

Souhlas poskytovatele s převodem grantového projektu nelze vynutit. Dále zákon stanoví, že změna příjemce je možná pouze mezi výzkumnými organizacemi, a to pouze v případě, že jde výhradně o ne hospodářské činnosti, tedy činnosti nespočívající v nabízení zboží či služeb na některém z relevantních trhů. Nemůže tedy dojít k nekontrolovatelnému úniku znalostí a finančních prostředků do jiných organizací nebo ke zvýhodnění soukromé instituce na trhu tím, že touto cestou získá znalosti a náskok před konkurencí.

Aby nedošlo k obcházení výsledků veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, tj. procesu, jakým byl původní příjemce vybrán, jsou stanoveny podmínky pro nového příjemce – nabyvatele grantu. Určuje se, že nový příjemce musí mít takové kvality, které by jej opravňovaly k získání předmětného grantu, pokud by příslušný návrh projektu do veřejné soutěže podal. Nelze tedy převést grant na příjemce méně kvalifikovaného, a to ani za souhlasu všech zúčastněných.

Souhlas s uzavřením veřejnoprávní smlouvy mezi příjemci má obdobné náležitosti jako původní smlouva o poskytnutí podpory. Modifikace se týkají osoby příjemce a dále se mohou týkat členů realizačního týmu (tj. řešitele a spoluřešitelů) a částky, která by na dokončení projektu měla být poskytnuta. Právní vztah mezi novým příjemcem a Grantovou agenturou České republiky se tak bude řídit především podmínkami stanovenými v rozhodnutí o udělení souhlasu s uzavřením smlouvy o převedení grantového projektu.

Proti udělení souhlasu není odvolání přípustné. Naproti tomu v případech, kdy Grantová agentura České republiky souhlas neudělí, mohou se původní i nový příjemce bránit proti zamítnutí žádosti o udělení souhlasu prostřednictvím podání odvolání k předsedovi Grantové agentury České republiky.

Jelikož je aktivita grantového projektu úzce provázána s osobními kapacitami výzkumníků, kteří

daný výzkum realizují, je vyžadováno, aby s převedením grantového projektu písemně souhlasil původní řešitel a spoluřešitelé projektu, jakož i nový řešitel a spoluřešitelé projektu. Souhlas členů řešitelského týmu je dáván již k uzavřené smlouvě a je podmínkou její účinnosti. Jedná se o druh souhlasu dotčených osob ve smyslu § 168 správního řádu.

V případech, kdy projekt bude realizován jediným (stěžejním) výzkumným pracovníkem, který bude měnit své působiště (přecházet od původního příjemce k novému příjemci), bude postačovat souhlas tohoto jediného řešitele. Naopak v případech, kdy se na realizaci projektu u původního příjemce, jakož i u nového příjemce, budou na realizaci projektu podílet týmy výzkumníků v různém složení, bude třeba zajistit souhlas všech zainteresovaných pracovníků. Splnění této podmínky přispěje ke zvýšení míry jistoty Grantové agentury ČR ohledně toho, že projekt bude i po svém převedení náležitě dokončen.

Toto ustanovení řeší pouze převedení grantového projektu v případě, že byly vyhlášeny výsledky veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích. Vzhledem k obecné povinnosti poskytovatele zajistit transparentní průběh veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích je nutné, aby bylo vyloučeno případné spekulativní chování uchazečů. Prvořadým zájmem poskytovatele i příjemce je, aby projekt byl řešen uchazečem vybraným ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích. Proto také nelze připustit, aby se příjemce měnil v průběhu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, resp. ještě před uzavřením smlouvy či vydáním rozhodnutí.

K bodu 39 až 41 (§ 10)

V odstavci 1 se vypouští poslední věta tak, aby byl odstraněn časový nesoulad mezi poskytnutím účelové podpory a zahájením řešení projektu. Obě činnosti mají být dle stávající úpravy zahájeny ve stejné lhůtě, tedy v době, kdy příjemce ještě neobdržel účelovou podporu. Termín zahájení řešení projektu je ponechán na poskytovateli a příjemci. Tento termín je jednou z náležitostí smlouvy o poskytnutí podpory (§ 9 odst. 1 písm. f) zákona).

Cílem změn v odstavci 2 je uvést znění tohoto ustanovení do souladu s používanou praxí. Podpora je poskytována výhradně převodem na účet a nikoli umožněním čerpání z rozpočtového výdajového účtu poskytovatele do výše stanoveného limitu příjemce.

Důvodem vložení nových odstavců 4 až 6 je zavedení možnosti úhrady nákladů ve zpětném režimu, případně možnosti kombinace zálohy a zpětného doplacení. Tento způsob financování zejména inovačních projektů, tedy projektů již velmi blízkých relevantnímu trhu, je velmi účinným nástrojem poskytovatele, který nejprve zkontroluje uznatelnost nákladů a pak je teprve proplatí. Tím zajistí, že jsou proplaceny pouze činnosti, které byly skutečně provedeny, resp. souvisí s dosažením výsledku.

Tato úprava však není vhodná pro základní výzkum, který je trhu velmi vzdálený a nese s sebou velké riziko neúspěchu při dosažení očekávaných / předpokládaných výsledků. Zejména u inovací je tomu naopak, tam by riziko neúspěchu mělo být již velmi nízké a příjemce podpory by je měl být schopen podstoupit. Míra rizika je ostatně vyjádřena i nízkou mírou povolené podpory.

Pro projekty operačních programů je v odst. 7 doplněna výjimka z pravidel zakotvených v § 10, neb tyto projekty musí respektovat lhůty a způsob poskytnutí podpory dané schválenými operačními programy.

Dále se v návaznosti na vyhlášku č. 367/2015 Sb., o finančním vypořádání, vkládá nový odstavec 8, který řeší, jak bude naloženo s nespotřebovanými prostředky poskytnutými podle § 10 odst. 2

v případě příjemců v právní formě příspěvkové organizace.

K bodu 42 (§ 13)

V § 13 se provádí formulační změny, které reflektují existenci procesů hodnocení projektů, jakožto specifické součásti kontroly projektů v širším slova smyslu. S ohledem na předmět jednotlivých podpor upravuje zákon na řadě míst institut hodnocení. Výstupy z těchto procesů představují informační vstup pro poskytovatele v různých fázích řízení a kontroly projektu. Jedná se o aktivity, které jsou součástí kontrolních postupů uskutečňovaných podle zákona o finanční kontrole ve veřejné správě a podle kontrolního řádu. V případě podpor poskytovaných právnickým a fyzickým osobám se v plné míře uplatní postupy veřejnosprávní kontroly. V případě vztahů uvnitř jediné organizační složky státu či mezi různými organizačními složkami státu (viz např. § 9 odst. 6 zákona) se uplatní postupy řídicí kontroly. Navržená úprava představuje významové zpřesnění textu.

Výjimka z pravidel dle odst. 1 je stanovena pro mezinárodní projekty, u kterých výběr (vč. jejich hodnocení) probíhá podle pravidel stanovených na mezinárodní úrovni. Poskytovatel toliko tyto výsledky hodnotících procesů přejímá.

Výjimka z povinnosti provádět průběžné hodnocení dle zákona je stanovena pro projekty operačních programů. Pro tyto projekty jsou stanoveny zvláštní procesy vyplývající z Jednotného metodického prostředí. Touto výjimkou není dotčena provádět administrativní i fyzické finanční kontroly podle zákona o finanční kontrole ve veřejné správě.

K bodu 43 (§ 14 odst. 1)

V odstavci 1 je provedena formulační oprava textu. Dle stávajícího znění je za porušení rozpočtové kázně považováno i neoprávněné poskytnutí podpory. Vzhledem k tomu, že poskytování podpory bude uskutečňováno na základě právních aktů veřejnoprávního charakteru, nebude poskytnutí podpory nikdy považováno za neoprávněné použití prostředků, neb se na něj bude vztahovat presumpce správnosti daného veřejnoprávního aktu. Z těchto důvodů je „neoprávněné poskytnutí podpory“ z textu odstavce 1 vypuštěno.

K bodu 44 (§ 14 odst. 3)

Vypouští se původní znění odstavce 3. Tato změna souvisí se zavedením veřejnoprávního charakteru smluv o poskytnutí podpory. Při neoprávněném použití podpory se postupuje podle rozpočtových pravidel. Naproti tomu je poskytovatelům výslovně umožněno, aby v případě neoprávněného použití prostředků podpory využili postupu dle § 14f rozpočtových pravidel, který umožňuje napravit zjištěné nedostatky na úrovni poskytovatele a věc není nutné předávat správci daně k provedení řízení o uložení odvodu a penále.

K bodu 45 (§ 14 odst. 5)

Ustanovení v původním znění je již neaplikovatelné (jeho aplikace byla i v minulosti diskutabilní), neboť vychází z předpokladu, že lze kvantifikovat výši podpory poskytnuté na základě údajů, neodpovídajících definici datových prvků. Oprávnění vyřadit vadné údaje však zůstává. Je důležité pro udržení správnosti a věrohodnosti shromažďovaných informací.

K bodu 46 (§ 14a)

Navrhované znění souvisí se zavedením veřejnoprávního charakteru smluv o poskytnutí podpory. Podle § 170 správního řádu se na veřejnoprávní smlouvy nepoužijí ustanovení občanského

zákoníku o odstoupení od smlouvy. Hlavní změnou je tedy nahrazení „odstoupení od smlouvy“ výpovědí v případě pravomocného odsouzení příjemce za trestný čin. V případě podpor, pro něž byla vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace je pravomocné odsouzení příjemce pro trestný čin stanoveno jako další důvod pro zahájení řízení o odnětí dotace nad rámec důvodů uvedených v § 15 rozpočtových pravidel.

Dále je zakotven zvláštní důvod pro možnost sjednání smlouvy o převedení projektu, kterým je ztráta způsobilosti příjemce v průběhu realizace projektu. Podobně jako v případě přenositelnosti grantu i u těchto smluv půjde o zvláštní případ veřejnoprávních smluv podle § 162 správního řádu. Na rozdíl od postupu dle § 9a zákona se tato možnost uzavření smlouvy o převedení projektu vztahuje nejen ke grantovým projektům, ale ke všem kategoriím projektu. V těchto případech však není vyžadován souhlas členů řešitelského týmu jako jedna z podmínek pro účinnost smlouvy o převedení projektu.

K bodu 47 (nadpis Hlavy IV)

Vypuštění slova „HMOTNÉHO“ z nadpisu hlavy je technickou změnou. Text hlavy IV se netýká pouze hmotného majetku.

K bodu 48 a 49 (§ 16 odst. 4 a 5)

Cílem úpravy v odst. 4 je upřesnit znění zákona tak, aby lépe odpovídalo definici organizace pro výzkum a šíření znalostí, která je zakotvena v čl. 2 bodě 83 nařízení Komise (EU) č. 651/2014. Vykonává-li organizace i hospodářské činnosti, je třeba náklady i příjmy evidovat odděleně, zisk z transferu znalostí by měl být investován zpět do financování primárních činností dané organizace.

Vložení nového odstavce 5 navazuje na již dříve provedenou úpravu § 40. Stávající nakládání s výsledky veřejně financovaného výzkumu předpokládá jejich zveřejnění. Navrženou změnou se řeší situace, kdy z vyjmenovaných důvodů je zapotřebí volný přístup k výsledkům výzkumu financovaného z veřejných prostředků omezit v zájmu bezpečnosti. Situace, na které se toto omezení může vztahovat, jsou vymezeny výčtem, který nelze libovolně rozšiřovat.

K bodu 50 až 54 (§ 17)

Změna v odstavci 1 souvisí s přechodem na veřejnoprávní režim smluv o poskytnutí podpory. Veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovaci nově představuje specifický proces uzavírání veřejnoprávních smluv o poskytnutí podpory. Podle rozhodovací praxe správních soudů platí, že „...úkony směřující k uzavření veřejnoprávní smlouvy jsou postupem od správního řízení odlišným (správní řízení je upraveno v části druhé a třetí správního řádu, veřejnoprávní smlouvy v části páté). To, že proces uzavírání veřejnoprávních smluv se neodehrává ve správním řízení, ale mimo ně, vyplývá i z širšího rozsahu působnosti části páté (§ 159 odst. 1 a § 160 odst. 3 správního řádu), která zahrnuje nejen výkon působnosti v oblasti veřejné správy, jenž se řídí ustanoveními části druhé a třetí ...“ (bod 37 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, čj. 2 Afs 245/2016-43). Na postup uzavření veřejnoprávní smlouvy je třeba primárně aplikovat ustanovení zvláštního zákona, který danou smlouvu upravuje, a dále část první a část pátou správního řádu. Část druhá správního řádu se použije toliko přiměřeně a část třetí správního řádu se nepoužije (bod 38 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, čj. 2 Afs 245/2016-43).

Smlouva o poskytnutí podpory představuje zvláštní druh dohody o poskytnutí dotace dle § 17 rozpočtových pravidel. Rozpočtová pravidla obsahují obecnou úpravu procesu poskytování dotací v § 14 a násl. Někteří poskytovatelé účelové podpory poskytují nejen účelovou podporu na základě provedené veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích ale také jiné formy dotačních titulů na základě postupů dle rozpočtových pravidel. Z těchto důvodů je žádoucí, aby jednotlivé procedury

byly co možná nejvíce sjednoceny a současně aby byla reflektována specifika podpor v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Ustanovení rozpočtových pravidel upravují řízení, které předchází vydání rozhodnutí. Toto řízení je upraveno jednak ustanoveními rozpočtových pravidel a dále podpůrně částí první až třetí správního řádu. Naproti tomu proces uzavírání veřejnoprávní smlouvy není správním řízením, tj. procesem směřujícím k vydání rozhodnutí. Proto se tento postup řídí částí první a pátou správního řádu. Přesto se však ustanovení části druhé a třetí správního řádu i na tento postup použijí přiměřeně (viz § 170 správního řádu).

V zájmu toho, aby po obsahové stránce procedura předcházející uzavření smluv o poskytnutí podpory byla obdobná proceduře, která předchází vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace, je navrhováno, aby byly převzaty výluky ze správního řádu, které jsou zakotveny v § 14q rozpočtových pravidel. Oproti tomu, co vyplývá z § 170 správního řádu, by se tedy tato ustanovení neměla na proces uzavírání smlouvy o poskytnutí podpory uplatnit ani přiměřeně.

Podle navrhované úpravy by se tedy proces veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích řídil primárně zákonem o podpoře výzkumu, vývoje a inovací, dále pak ustanoveními části první a části páté správního řádu s tím, že je vyloučena přiměřená aplikace těch ustanovení části druhé správního řádu, která jsou vyloučena i v případě řízení předcházející vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace podle rozpočtových pravidel. Ustanovení občanského zákoníku by na veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích bylo možné aplikovat až na základě odkazu uvedeném v § 170 správního řádu.

V odstavci 2 se text upravuje způsobem, aby byla veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích zveřejněna tak, aby byl umožněn dálkový přístup k těmto informacím. Jiný způsob zveřejnění není omezen a poskytovatel může postupovat cestou odpovídající zvyklostem v jím financované oblasti výzkumu.

V odstavci 2 písm. d) se připouští průběžné přijímání návrhů projektů. Toto opatření se týká poskytování účelové podpory na projekty inovací. Dále se slovo „hodnotící“ nahrazuje slovem „hodnotící“, jedná se pouze o technickou úpravu.

Doplňuje se nový odstavec 4 obsahující možnost poskytovatele stanovit v návrhu programu postupné hodnocení návrhů projektů spojené s jejich upřesňováním a dopracováním. Tento postup nahrazující do jisté míry původní dvoustupňovou veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích lze využít zejména pro přípravu velkých a složitých projektů.

V odstavci 5 dochází ke zpřesnění podmínek, za kterých je zveřejnění podmínek veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích možné nahradit zasláním písemné výzvy vybraným právníkům osobám, fyzickým osobám, organizačním složkám státu nebo územních samosprávných celků. Dosavadní obecně formulovaná podmínka „ohrožení obrany nebo bezpečnosti státu“ byla v praxi obtížně prokazatelná.

V odstavci 6 se doplňuje, že podaný návrh projektu představuje návrh na uzavření smlouvy o poskytnutí podpory. Úprava souvisí se změnou v odstavci 1, podle které celá procedura veřejné soutěže je postupem směřujícím k uzavření veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí podpory. Poskytovatel v rámci soutěže buď projekt uchazeče odmítne anebo jej vyrozumí o výběru a tím jej vyzve k uzavření smlouvy o poskytnutí podpory, jejíž obsah je předem determinován zadávací dokumentací a návrhem projektu.

K bodu 55 (§ 18)

Změny v § 18 se navrhuji s cílem zjednodušit administrativu jak na straně uchazeče, který při podání návrhu projektu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích prokáže splnění požadavků na způsobilost pouze čestným prohlášením a potřebné doklady se budou ověřovat až

v případě, že poskytovatel rozhodne v jeho prospěch. K dalšímu zjednodušení dochází tím, že veřejné nebo státní výzkumné instituce, tedy instituce zřízené právním předpisem nebo rozhodnutím ústředního správního úřadu apod., nebudou předkládat ani čestné prohlášení. Odstraňuje se tím situace, kdy tyto instituce prokazují opakovaně skutečnosti či schopnosti, kvůli kterým si je stát zřídil.

Výjimkou je prokázání způsobilosti podle odstavce 2 písm. a), kam patří např. oprávnění k provádění výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách, oprávnění k práci s radioaktivním materiálem, aj. Vždy však jde o způsobilost, kterou zvláštní zákony vyžadují pro specifické činnosti. Není tedy nutné předkládat čestné prohlášení při podání návrhu projektů zaměřeného na běžné výzkumné a vývojové činnosti. Musí však zůstat zachována povinnost předložit příslušný doklad před uzavřením smlouvy / vydáním rozhodnutí.

Současně se také počítá s tím, že skutečnosti, které jsou zapsány v některém z veřejných rejstříků, či seznamů veřejné správy nebude dokládat uchazeč sám, ale příslušný poskytovatel si tyto skutečnosti zjistí přímo. To je v souladu s požadavkem na využití informací, které má státní správa již k dispozici a které by tedy neměly být vyžadovány od veřejnosti. Jedinou výjimkou je situace, kdy uchazeč není v příslušném veřejném rejstříku zapsán anebo dokumenty či údaje potřebné pro ověření určitého aspektu způsobilosti nejsou v příslušném informačním systému veřejné správy pro poskytovatele přístupné (např. uchazeč nezaloží do sbírky listin veřejného rejstříku své účetní závěrky). Pro tento případ se ponechává oprávnění poskytovatele vyžádat si příslušný dokument po uchazeči. Tuto výjimku je zapotřebí zachovat.

Navrženými změnami se text § 18 uvádí do souladu se zákonem o právu na digitální služby.

K bodu 56 až 60 (§ 19)

Změny v tomto ustanovení jsou vyvolány změnami jiných částí zákona, tj. zavedením forem podpory v § 4 odst. 1 a zrušením dvoustupňové veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích (§ 22), případně jde o opravu chybně uvedeného odkazu.

Vložení nového odstavce 2, který omezuje rozsah údajů a informací předkládaných uchazečem v přílohách k návrhu projektu, zajišťuje rovnost uchazečů. Poskytovateli se ukládá nepřihlížet k informacím, které se nevyžádal v zadávací dokumentaci. Nemělo by se tedy stát, že jeden uchazeč vylepší svoji soutěžní pozici dodatečnými informacemi, které jiní uchazeči nepředkládají, neboť nevěděli, že by je předložit mohli. Zároveň tento odstavec zbavuje poskytovatele povinnosti přihlížet k nevyžádaným přílohám při hodnocení a nechat se případně zahltit přebytečnými a nepožadovanými přílohami.

K bodu 61 (§ 20)

Jelikož je navrženo zrušení dvoustupňové veřejné soutěže bez náhrady, text v prvním odstavci ve znění „Délka soutěžní lhůty pro první i druhý stupeň dvoustupňové veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích je nejméně 36 kalendářních dní.“ se rovněž vypouští. Podobně se postupuje i ve druhém odstavci.

Slovo „jednostupňovou“ v prvním odstavci se rovněž navrhuje vypustit, neboť je zbytečné zdůrazňovat jednostupňovou veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích bez toho, že zákon rovněž uvádí dvoustupňovou veřejnou soutěž.

Doplňují se nové odstavce 3 a 4, které upravují průběžné hodnocení projektů u programů inovací. Důvodem je nevyhovující délka hodnocení projektů u stávajících veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích právě v případě programů inovací, kde je nezbytná flexibilita a rychlost

hodnocení a vyhlášení výsledku hodnocení návrhu projektu.

Úpravou v odstavci 4 se zajišťuje rovné zacházení, neboť se stanovuje povinnost provádět hodnocení v pořadí dle časů doručení návrhu projektů. Lhůta pro hodnocení a vyhlášení výsledků hodnocení byla stanovena jako maximální v délce nejvýše 150 dnů. Touto lhůtou je zapotřebí pokrýt nejen hodnocení samo, ale je třeba vzít v úvahu i kapacitu poskytovatele provádět současně hodnocení, neboť poskytovatel nemůže současně zvládnout nekonečný počet návrhů projektů. V případě elektronického přijímání návrhů projektů je možné přijmout a zaevidovat v krátkém čase desítky návrhů projektů, jejichž hodnocení musí poskytovatel zvládnout.

K bodu 62 (§ 21 odst. 1)

Jedná se o opravu s ohledem na skutečnost, že finálním aktem po vyhodnocení návrhů projektů a jejich výběru je uzavření smlouvy o poskytnutí podpory, nikoli vydání rozhodnutí.

K bodu 63 (§ 21 odst. 2)

Jedná se o technickou úpravu odkazu a doplnění inovací u veřejné soutěže.

K bodu 64 (§ 21 odst. 3)

Zavádí se možnost, aby poskytovatel vyrozuměl uchazeče o nepřijetí návrhu projektu do veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích způsobem umožňujícím dálkový přístup. Jde o jedno z opatření pro zjednodušení administrativy výzkumu, vývoje a inovací. Změna souvisí s úpravami provedenými v § 17 odst. 1 a v § 21 odst. 10 zákona. Vyrozumění o nepřijetí návrhu projektu není rozhodnutím o odmítnutí žádosti, které by bylo vydáváno ve správním řízení, jedná se o odmítnutí návrhu na uzavření veřejnoprávní smlouvy.

K bodu 65 (§ 21 odst. 5)

V odstavci 5 dochází k zásadní změně, která nově umožní poskytovateli využít oponentské posudky nebo výsledek hodnocení návrhu projektu, které bylo provedeno v zahraničí při uskutečňování programu mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích. Nejčastěji se bude jednat o bilaterální spolupráci, při které může dojít k dohodě mezi partnerskými ministerstvy, že hodnocení provede z důvodu úspory nákladů a administrativy jen jedno ze zúčastněných ministerstev nebo jen jedna ze zúčastněných agentur.

Druhou situací, při které je možné využít navrhované ustanovení, je převzetí výsledků hodnocení provedeného při uskutečňování evropského / komunitárního programu podle článků 180 a 181 SFEU. Poskytovatel bude s využitím navrhované úpravy moci přímo převzít výsledek hodnocení a takovým návrhům, které např. nejsou financovány Evropskou komisí, resp. prováděcí agenturou, z důvodu nedostatku finančních prostředků, ačkoliv obdržely kladné hodnocení, poskytnout účelovou podporu. Nové hodnocení přitom nebude provádět. V tomto případě nejde o financování projektů v programu mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích a za stávajícího režimu by bylo nutné na financování takových projektů vyhlásit veřejnou soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích (s odpovídající administrativní a finanční zátěží).

Výjimka podle odstavce 6 zůstává zachována i po navrhované změně.

U veřejné soutěže se doplňují inovace. Jedná se o technickou úpravu.

K bodu 66 (§ 21 odst. 7)

Jedná se pouze o legislativně-technickou opravu.

K bodu 67 (§ 21 odst. 8)

Změny jsou vyvolány zrušením dvoustupňové veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích (§ 22).

U veřejné soutěže se doplňují inovace. Jedná se o technickou úpravu.

K bodu 68 (§ 21 odst. 9)

Změna lhůty pro odstranění vad se zvyšuje na 7 pracovních dnů, aby bylo možné vady v prokazování způsobilosti skutečně odstranit. V úpravě navrhované touto novelou je povinnost prokázat způsobilost významným způsobem omezena až na výjimečné situace před uzavřením smlouvy nebo vydáním rozhodnutí. Proto 7 pracovních dnů lze považovat za dostatečnou lhůtu, která vyhoví i složitějším návrhům projektů, na jejichž řešení se účastní více příjemců.

K bodu 69 a 70 (§ 21 odst. 10 a 11)

Vypouští se původní odstavec 10 z důvodu sjednocení terminologie v zákoně a jeho zpřehlednění. Zákon používá obecný pojem „odborný poradní orgán“ a je na poskytovateli, zda tímto odborným poradním orgánem bude rada programu nebo odborná komise, či zda poskytovatel zvolí dle svých zvyklostí jiný název. Oborové komise naplňují veškeré podmínky v § 21 a jejich zavedení bez další specifikace proto nepřináší přidanou hodnotu. Způsob hodnocení a využití oborových komisí lze dostatečně upravit v programech a zadávacích dokumentacích Grantové agentury České republiky. Na podstatě se tedy nic nemění a Grantová agentura České republiky může i nadále nazývat poradní orgány oborovými komisemi.

K novému znění § 21 odst. 10 lze uvést následující.

Navrhuje se zrušit původní výluky v § 21 odst. 11, podle které se na rozhodování podle odst. 3 a 7 nevztahuje správní řád. S ohledem na § 180 správního řádu, který vstoupil v platnost až po zákonu o podpoře výzkumu, vývoje a inovací, tato výluka beztak postrádala zamýšlený účinek. Správní soudy dospěly ve své rozhodovací praxi k závěru, že rozhodnutí poskytovatele o nepřijetí návrhu projektu učiněná v průběhu veřejné soutěže představují rozhodnutí přezkoumatelné ve správním soudnictví, konkrétně v režimu řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2016, čj. 10 As 216/2015-34).

Zrušení výluky souvisí též se změnou učiněnou v § 17 zákona. Celý proces veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích má být nově procesem směřujícím k uzavření smlouvy o poskytnutí podpory, který se mj. řídí částí pátou správního řádu. Nelze tedy uvádět, že se neužije správního řádu jako celku, namísto toho je v § 17 odstavci 1 zakotvena aplikace části první a páté správního řádu. Původní výluka je nahrazena novým ustanovením, které vymezuje charakter jednotlivých úkonů, které poskytovatel činí v průběhu soutěže vůči uchazeči. Mělo by být patrné, že součástí procesu uzavírání veřejnoprávní smlouvy nejsou partikulární správní řízení směřující k vydání jednotlivých rozhodnutí, která poskytovatel v průběhu tohoto procesu činí. Případné úkony poskytovatele týkající se nepřijetí či nevybrání návrhu projektu nejsou rozhodnutím vydávaným ve správním řízení, nýbrž odmítnutím návrhu na uzavření veřejnoprávní smlouvy. Soudního přezkumu takových úkonů mohou odmítnutí uchazeči docílit prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením dle § 82 a násl. s. ř. s. a nikoli prostřednictvím žaloby proti nezákonnému rozhodnutí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, čj. 2 Afs 245/2016-43).

K bodu 71 (§ 21a)

Z ustanovení § 21 a z ustanovení jiných právních předpisů (např. § 303 odst. 2 Zákoníku práce) vyplývá povinnost zajistit, aby osoby podílející se na výběru projektů a na procesu uzavírání smluv o poskytnutí podpory byly nepodjaté a aby u nich nedocházelo ke střetu zájmu veřejného se zájmy soukromými. Za účelem zvýšení míry jistoty poskytovatele ohledně absence střetu zájmů je navržena podrobnější úprava týkající se zjišťování skutečných majitelů uchazečů. Navržená úprava je obdobná úpravě, která platí pro proces zadávání veřejných zakázek.

Zjišťování skutečného majitele není třeba provádět ve vztahu k osobám, ohledně nichž platí fikce, že skutečného majitele nemají (např. státní příspěvkové organizace, státní podniky, veřejné výzkumné instituce apod.).

Evidencemi obdobnými evidenci skutečných majitelů vedenými podle příslušných předpisů Evropské unie jsou myšleny evidence zavedené jinými členskými státy EU podle předpisů o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES a Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU).

Pokud uchazeč nepředloží údaje nebo doklady potřebné pro ověření identity skutečného majitele, je třeba jeho návrh projektu vyloučit. Pokud naopak uchazeč požadované údaje nebo doklady předloží a z těchto údajů nebo dokladů bude plynout podezření na existenci střetu zájmu, bude na poskytovateli, aby přijal odpovídající nápravné opatření (k tomu viz např. § 5 odst. 1 písm. b) a e) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě). Takové nápravné opatření může spočívat v určení jiné osoby odpovědné za uskutečnění příslušných úkonů v rámci procesu výběru projektů. Odpovídá-li to podmínkám veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, může však odhalený případ střetu zájmu vést i k vyloučení daného projektu ze soutěže (k tomu viz též povinnost dle § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě).

K bodu 72 (§ 22)

Dvoustupňová veřejná soutěž se ruší z důvodu její nepotřebnosti, což se v průběhu účinnosti zákona dostatečně prokázalo. Novelou se současně navrhuje využít jiných postupů v případě, že základní postup, veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích, nevyhovuje potřebám programu.

K novému § 22 lze uvést následující.

Navrhovaná změna specifikuje právo uchazeče seznámit se s informacemi o přijímání a hodnocení návrhů projektů. Ustanovení reaguje na situaci vyvolanou stanoviskem ochránkyně lidských práv ke Grantové agentuře České republiky a na soudní rozhodnutí tak, že pro uchazeče přehledně vyjmenovává jejich práva, která byla dosud dovozována z jiných ustanovení zákona.

Zveřejnění informací o průběhu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích by mělo být uskutečňováno v souladu s požadavky zákona o svobodném přístupu k informacím (např. požadavky na otevřené formáty). V případě informací předávaných na základě žádosti neupravuje zákon podrobněji lhůty, opravné prostředky a způsoby poskytnutí. Poskytnutím informací na žádost proto v souladu s § 2 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím není vyloučeno, aby uchazeč či jiné osoby požádali podle zákona o svobodném přístupu k informacím

o poskytnutí vybraných informací o průběhu veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích.

K bodu 73 a 74 (§ 23)

Doplňuje se možnost, aby poskytovatel pověřil úkony ve veřejné soutěži nejen osobu vzešlou z veřejného výběrového řízení, ale aby mohl využít i organizační složku státu ve své působnosti (jako např. Ministerstvo zdravotnictví Agenturu pro zdravotnický výzkum).

K bodu 75 (§ 24 odst. 1)

Změna souvisí se zrušením dvoustupňové veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovací. Ustanovení písmene c) je nyní nadbytečné.

K bodu 76 (§ 24a)

Zavádí se povinnost hodnotit výsledky projektů, programů a skupin grantových projektů. Dosud se povinnost hodnocení vztahovala výhradně na výzkumné organizace, ještě dříve na výsledky výzkumných organizací, a hodnocení účelové podpory a jejích výsledků zákon nijak neupravoval. Právní úprava se soustředila na náležitosti předkládání programů a jejich změn a na hodnocení návrhů projektů. Skupiny grantových projektů se nehodnotily vůbec.

Vzhledem k objemu finančních prostředků vydávanému na podporu projektů a grantů je důležité, aby zákon stanovil povinnost hodnocení i pro tento druh podpory. Protože názory na to, jak by měly být hodnoceny důsledky účelové podpory, ať již bezprostředně po skončení programu nebo v delším časovém horizontu jako tzv. dopady, se neustále vyvíjejí a liší se program od programu (viz program zaměřený na aplikovaný výzkum a vývoj či inovace v oblasti průmyslu a program aplikovaného výzkumu v oblasti kulturního dědictví či zdravotnictví), ukládá zákon poskytovateli povinnost takové hodnocení provádět a příjemcům účelové podpory poskytnout zejména pro hodnocení dopadů potřebné údaje.

Podmínky a způsob hodnocení daného programu nebo skupiny grantových projektů nejsou stanoveny žádnou centrálně schvalovanou metodikou. Z důvodu výše uvedených rozdílů není možné žádnou jednoznačnou metodiku stanovit. Je naopak na poskytovateli, aby s ohledem na jím připravovaný program stanovil a jako součást návrhu programu Radě pro výzkum, vývoj a inovace a vládě předložil potřebné informace o hodnocení programu již při jeho schvalování (viz § 5 odst. 2 písm. d).

Navržená úprava určuje také rozsah informací, které musí příjemce poskytnout. Povinnost je vázána výhradně na projekty podporované daným poskytovatelem. Tím se zabraňuje tomu, aby poskytovatel vyžadoval informace i o věcech, které s jím podporovaným projektem nesouvisejí.

Obdobným způsobem se navrhuje postupovat u systémové podpory u hodnocení výsledků velkých výzkumných infrastruktur a sdílených činností podporovaných podle § 3 odst. 4 písm. b) a c), které již podle platného znění zákona výsledky vykazují.

K bodu 77 až 80 (§ 25)

Z ustanovení § 25 se navrhuje vypustit dosavadní odkazy na rozhodnutí o poskytnutí podpory. Důvodem je skutečnost, že veřejná soutěž ve výzkumu, vývoji a inovacích je procedurou, která předchází uzavření smlouvy o poskytnutí podpory. V případě účelové podpory uvedené v § 9 odst. 5 zákona se postup veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích nepoužije.

K bodu 81 (§ 30 odst. 2 písm. d)

Jedná se o legislativně-technickou změnu související se zavedením institutu systémové podpory.

K bodu 82 (§ 30 odst. 2 písm. g)

Návazně na nový § 18 odst. 5 zakládá dané ustanovení nový účel Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací. Ustanovení má sloužit jako právní základ pro vybudování rozhraní na jiné informační systémy veřejné správy, ze kterých poskytovatelé (prostřednictvím Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací) budou moci získat informace o splnění podmínek způsobilosti uchazečů o podporu. Naplní se tak požadavek, aby státní správa využívala informace, které již má k dispozici a nepožadovala je po dotčených osobách.

K bodu 83 (§ 31 odst. 2)

Zkracuje se lhůta pro předání informací o veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích, neboť Informační systém výzkumu, vývoje a inovací umožňuje prakticky okamžitou odezvu a není nutné využívat delší lhůtu ani zasílat potvrzení v listinné podobě.

K bodu 84 (§ 31 odst. 4)

Upravuje se povinnost poskytovatele předávat informace, neboť Informační systém výzkumu, vývoje a inovací bude podle § 31a přejímat některé informace z informačních systémů veřejné správy a poskytovatel je nebude muset předávat.

K bodu 85 (§ 31 odst. 8)

V souvislosti s ustanovením v odstavci 2 a s ohledem na skutečnost, že automatická datová zpráva je dostatečně průkazná, navrhuje se doplnit znění v odstavci 8. Opatření směřuje ke snížení administrativy a zvyšuje operativnost systému.

K bodu 86 (§ 31 odst. 11)

Zjednodušuje se přístup k informacím z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací a původně užívané poskytování informací vybraným osobám na základě písemné žádosti se nahrazuje mnohem jednodušším a z jiných oblastí běžně známým zabezpečeným dálkovým přístupem. To znamená, že poskytovatel, příjemce a další v odstavci 11 uvedené osoby budou moci získat okamžité informace z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací. Rozsah informací získávaný touto cestou je omezen na informace, které se týkají příslušné oprávněné osoby nebo které příslušná oprávněná osoba do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací poskytla.

Poskytování informací veřejnosti obecně se nemění.

Zavádí se nové písmeno e), neboť poskytovatel bude předáním informací do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací podle tohoto zákona zároveň plnit informační povinnost vůči Ministerstvu financí o poskytnutých podporách na výzkum, vývoj a inovace. Odpadne tím dvojitá administrativa pro poskytovatele.

Zavádí se nové písmeno f). Tento přístup ke všem údajům je pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy i Národní akreditační úřad pro vysoké školství nezbytný. Pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je to především v souvislosti s kompetencemi v oblasti hodnocení výzkumných organizací s ohledem na rozsáhlost údajů a neefektivnost duplicitního sběru od vysokých škol. Pro Národní akreditační úřad pro vysoké školství zase pro efektivní vykonávání činností stanovených zákonem č. 111/1998 Sb. (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších

předpisů.

Doplňuje se nové písmeno g), aby se zajistil přístup všech zřizovatelů nebo zakladatelů výzkumných organizací k údajům, které o jimi zřizovaných výzkumných organizacích, kterým zpravidla poskytují institucionální podporu na koncepční rozvoj výzkumných organizací, shromažďuje Informační systém výzkumu, vývoje a inovací. Přístup zřizovatelů k těmto informacím je důležitým podkladem pro řízení a hodnocení výzkumných organizací.

Při poskytování údajů z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací se nejedná o režim „Open Access“, ale o režim „Open Data“. Údaje jsou v režimu „Open Data“ poskytovány již nyní.

K bodu 87 (§ 31a)

Nově navržené ustanovení § 31a upravuje přejímání údajů o uchazečích, příjemcích a dalších účastnících projektů z jiných informačních systémů veřejné správy. Ustanovení představuje nezbytný právní základ pro to, aby mohlo být zavedeno automatické předávání údajů mezi jednotlivými správci informačních systémů veřejné správy a aby tytéž údaje nebyly vyžadovány od příjemců opakovaně.

Referenční údaje základních registrů o právnických osobách jsou veřejné a poskytují se prostřednictvím agendových informačních systémů (§ 61 zákona o základních registrech). V případě těchto údajů proto pro zavedení automatického předávání postačuje obecné zmocnění uvedené v odstavci 1.

Naproti tomu referenční údaje vedené o fyzických osobách nejsou veřejné, jedná se o osobní údaje požívající zvláštní právní ochrany a vzhledem k jejich frekvenci (do dvou případů ročně z více než 2 000 řešených projektů) postačuje obecné oprávnění poskytovatele vyžádat si od uchazeče doložení potřebných údajů nutných pro prokázání způsobilosti. Nenavrhuje se tedy specifická úprava pro přejímání údajů o fyzických osobách jako příjemcích účelové podpory.

Ustanovení dále upravuje automatické předávání údajů o bezúhonnosti příjemců a dalších účastníků projektu. Rozsah předávaných údajů je vymezen obsahem výpisu z rejstříku trestů. Způsob předávání je v souladu s § 16 zákona o rejstříku trestů.

Při poskytování údajů z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací se nejedná o režim „Open Access“, ale o režim „Open Data“. Údaje jsou v režimu „Open Data“ poskytovány již nyní.

K bodu 88 až 91 (§ 32)

Do odstavce 1 a do odstavce 2 písm. b) bod 1 se doplňuje ustanovení týkající se zvláštního zacházení s projekty obsahujícími utajované skutečnosti. Tím se reaguje na ustanovení § 40 odst. 2.

V odstavci 3 se reaguje na povinnost tzv. otevřeného přístupu k vědeckým informacím podle Národní strategie otevřeného přístupu k vědeckým informacím na léta 2017 až 2020. Usnesením vlády ze dne 14. června 2017 č. 444 byl uložen úkol zpracovat akční plán k implementaci zmíněné národní strategie. Pro úplnost se dodává, že v květnu 2018 schválila Rada pro konkurenceschopnost „Commission Recommendation of 25. 4. 2018 on access to and preservation of scientific information“.

Navrženou úpravou se řeší tzv. zelený přístup k vědeckým informacím, který se týká pouze vědeckých sdělení, která jsou zveřejňována ve vědeckých periodikách, tištěných i elektronických, tedy o druh výsledku „J“ a „D“. Podrobnosti budou upraveny v nařízení vlády o informačním systému výzkumu, vývoje a inovací.

V odstavci 5 jde pouze o upřesnění textu.

Doplňuje se nový odstavec 7, který uvádí, že podrobnosti ohledně údajů evidovaných podle § 32 stanoví prováděcí právní předpis.

K bodu 92 (§ 33)

Navržené změny v odstavci 2 rozšiřují oprávnění poskytovatelů provádět mezinárodní spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích. Koncentrace mezinárodních aktivit ve výzkumu, vývoji a inovacích pouze do Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se v některých ohledech ukázala jako omezující. Je proto nutné odlišit od sebe výlučná oprávnění Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako ústředního správního úřadu zodpovědného mimo jiné za celou mezinárodní spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích, za jednání se zahraničními partnery v případech, kdy jde o celou sféru výzkumu, vývoje a inovací, za zastupování České republiky na jednáních s evropskými partnery a podobně, a mezinárodní spolupráci rezortního charakteru, zpravidla bilaterální. Tím se otevírají další možnosti spolupráce na úrovni ministerstev a agentur s jejich zahraničními partnery (obdobnými ministerstvy či agenturami). Navržená úprava však předpokládá, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy bude tuto spolupráci v zájmu jednotného vystupování koordinovat.

Dále se zavádějí drobné změny související se změnami v jiných částech zákona, které jsou v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Doplňuje se nový odstavec 3, kde se novým ústředním správním úřadem pro inovace stává Ministerstvo průmyslu a obchodu. Potřebu stanovit ústřední správní úřad pro oblast inovací vyplývá z podrobnějšího formulování nových postupů pro tuto oblast a zároveň také z důvodu, že dosud hlavní ústřední správní úřad Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je pouze pro oblast výzkumu a vývoje, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, tak jak mu to stanoví zákon č. 2/1969 Sb. Výčet kompetencí v oblasti inovací je koncipován obdobně, jako je tomu v případě ústředního správního úřadu pro výzkum a vývoj. Podobně jako v případě ústředního správního úřadu pro výzkum a vývoj platí i v případě ústředního správního úřadu pro inovace, že stanovením této působnosti není dotčena působnost ostatních ústředních správních úřadů vyplývající ze zvláštních právních předpisů (např. působnost Ministerstva práce a sociálních věcí pro inovace v oblasti sociálních věcí, působnost Ministerstva vnitra pro inovace v oblasti veřejné správy).

V souvislosti s novým ústředním správním úřadem se mění název paragrafu na „Ústřední správní úřady v oblasti výzkumu, vývoje a inovací“.

K bodu 93 (§ 34)

V nadpise se jedná pouze o technickou úpravu.

V novém odstavci 3 se nově upravuje sdílená zodpovědnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a jiných poskytovatelů za mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji. Ponechává se celková gesce a koordinace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za tuto oblast, ale otevírá se prostor, aby poskytovatelé mohli spolupracovat na své úrovni s partnerskými institucemi v zahraničí, případně aby mohli zajišťovat mezinárodní spolupráci ve specializovaných oblastech, jako např. v obranném výzkumu. Podmínkou však je dohoda s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, aby byla zachována koordinační role Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a čitelnost pro zahraniční partnery v mezinárodní spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích. Zakotvením povinné koordinace poskytovatelů s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při zajišťování mezinárodní spolupráce není nikterak dotčena působnost Akademie věd České republiky podle zvláštních právních předpisů. Zákon o Akademii věd České republiky se v tomto

ohledu uplatní jako *lex specialis* vůči zákonu o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

V novém odstavci 4 se nově upravuje obdobná sdílená zodpovědnost Ministerstva průmyslu a obchodu a jiných poskytovatelů za mezinárodní spolupráce v oblasti inovací. Jedná se o úpravu v souvislosti s novým ústředním správním úřadem pro inovace.

Nový odstavec 5 ustanovuje možnost ústředních a jiných správních úřadů odpovědných za výzkum, vývoj a inovace spolupracovat s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo Ministerstvem průmyslu a obchodu při přípravě jednání s orgány a institucemi Evropské unie.

K bodu 94 až 104 (§ 35)

V § 35 dochází k drobným změnám v působnosti Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Potřeba zavést hodnocení účelové podpory vyústila v požadavek, aby Rada pro výzkum, vývoj a inovace vytvořila a průběžně aktualizovala zásady pro hodnocení programů účelové podpory a skupin grantových projektů. Na rozdíl od hodnocení výzkumných organizací není v tomto případě žádoucí vytvářet závaznou jednotnou metodiku, neboť každý program je jiný a hodnocení programů je třeba provádět s ohledem na jeho zaměření. Proto se předpokládá, že Rada vytvoří a vládě předloží zásady pro hodnocení programů účelové podpory a skupin grantových projektů. Dále bude Rada pro výzkum, vývoj a inovace posuzovat soulad hodnocení programů a skupin grantových projektů s cílem zvýšit celkovou úroveň hodnocení účelové podpory. Vládou schválené zásady či principy budou sloužit poskytovatelům jako vodítko při zpracování části návrhu programu podle § 5 odst. 2 písm. d).

Dále je Radě pro výzkum, vývoj a inovace uloženo co možná nejvíce sjednotit či sblížit požadavky poskytovatelů účelové podpory na uchazeče. Je to jedno z opatření pro snížení administrativní zátěže ve výzkumu, vývoji a inovacích. Nepředpokládá se, že by mělo dojít k naprosté unifikaci všech pravidel, ale k postupnému sblížení. Finální odpovědnost za obsah podmínek pro poskytování účelové podpory bude vždy spočívat na jednotlivých poskytovatelích.

Změny v odstavci 2 písm. b) jsou pouze legislativně-technického charakteru.

Změny v odstavci 2 písm. c), d), g), m) a n), v odstavci 3 a v odstavci 7 písm. b) vyplývají ze změn v jiných částech zákona.

V odstavci 2 novém písm. o) se nově Radě stanovuje projednat koncepční dokumenty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací s reprezentacemi podnikového výzkumu, reprezentací vysokých škol a s Akademií věd ČR. Nestanovuje se povinnost dosáhnout souhlasu.

V odstavci 7 písm. c) se navrhuje změnit zaměření stávající Bioetické komise. Bioetická komise, která má připravovat odborná stanoviska k žádostem o povolení výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách, je každoročně žádána i o vyjádření k obecným etickým problémům. Aby mohla takovou činnosti vykonávat, je třeba rozšířit oblast působnosti a změnit její pojmenování. Očekává se, že v souvislosti s nárůstem výzkumné činnosti v oblasti umělé inteligence, biomedicínského výzkumu apod. budou otázky etiky výzkumu nabývat na významu a je zapotřebí závčas změnit působnost stávající Bioetické komise. Vzhledem k tomu, že budoucí Etická komise bude i nadále působit jako poradní orgány Rady pro výzkum, vývoj a inovace, budou její vyjádření i nadále pouze doporučující a nebudou mít žádnou reálnou moc, a to ani po schválení Radou pro výzkum, vývoj a inovace.

V odstavci 9 se slovo „volí“ nahrazuje slovem „navrhuje“. Důvodem je komplikovaný postup voleb zejména v případě Odborných panelů a Odborného orgánu hodnotitelů, kde se jedná o velký počet

osob. Změna pouze opravuje rozpornost stávajícího znění, výběr je nadále v gesci Rady pro výzkum, vývoj a inovace, která má výlučnou kompetenci vybrat a navrhnout kandidáta.

Rovněž byla upravena terminologie týkající se aplikovaného výzkumu v souvislosti se změnou definice.

K bodu 105 až 107 (§ 36)

Změna v odstavci 1 vyplývá ze změny v jiné části zákona.

V odstavci 3 se nově řeší možný střet zájmů členů předsednictva a předsedy Grantové agentury České republiky. To však neznamená, že po jmenování do funkce se dotyčná osoba musí okamžitě vzdát řešení projektu, který začal před jejím jmenováním do funkce člena předsednictva a předsedy Grantové agentury České republiky. Proto je upřesněno, že se to týká projektů „s počátkem řešení po dni jeho nástupu do funkce“. Zákaz se vztahuje pouze na nové aktivity.

Změnou v odstavci 4 se posiluje vztah mezi Grantovou agenturou České republiky a Radou pro výzkum, vývoj a inovace, který směřuje ke zvýšení efektivnosti činnosti Grantové agentury České republiky a k rychlejšímu hledání vhodných opatření v případě potřeby. Nenarušuje se však nezávislost agentury. Současně se doplňuje, že nadřízeným správním orgánem Grantové agentury České republiky je její předseda. Z dosavadní právní úpravy nebylo zřejmé, který orgán má vykonávat působnost nadřízeného správního orgánu v případech, kdy agentura činí úkony v oblasti veřejné správy. Navržená úprava tuto nejasnost odstraňuje.

K bodu 108 až 112 a 99 a 105 částečně (§ 36a)

Změna v odstavci 2 vyplývá ze změny v jiné části zákona.

Důvodem úpravy odstavce 3 písm. b) je dosud chybějící úprava povinnosti Technologické agentury České republiky zajišťovat realizaci programů pro jiná ministerstva (§ 34 odst. 2). Praxe vyžaduje tyto činnosti přesněji zakotvit v zákoně a určit povinnosti, které Technologická agentura České republiky pro ministerstva uvedená v § 34 odst. 2 zajistí. Touto změnou se završuje realizace dokumentu Rady pro výzkum, vývoj a inovace 335/A4.

Změny v odstavci 3 písm. a) a g) a v odstavci 7 vyplývají ze změn v jiných částech zákona.

V odstavci 4 se nově řeší možný střet zájmů členů předsednictva a předsedy Technologické agentury České republiky. To však neznamená, že po jmenování do funkce se dotyčná osoba musí okamžitě vzdát řešení projektu, který začal před jejím jmenováním do funkce člena předsednictva a předsedy Technologické agentury České republiky. Proto je upřesněno, že se to týká projektů „s počátkem řešení po dni jeho nástupu do funkce“. Zákaz se vztahuje pouze na nové aktivity a nemá retroaktivní účinek.

Změnou v odstavci 5 se posiluje vztah mezi Technologickou agenturou České republiky a Radou pro výzkum, vývoj a inovace, který směřuje ke zvýšení efektivnosti činnosti Technologické agentury České republiky a k rychlejšímu hledání vhodných opatření v případě potřeby. Nenarušuje se však nezávislost agentury. Současně se doplňuje, že nadřízeným správním orgánem Technologické agentury České republiky je její předseda. Z dosavadní právní úpravy nebylo zřejmé, který orgán má vykonávat působnost nadřízeného správního orgánu v případech, kdy agentura činí úkony v oblasti veřejné správy. Navržená úprava tuto nejasnost odstraňuje.

V souvislosti se změnami v odstavci 3 písm. b) se také mění složení Výzkumné rady Technologické agentury České republiky v odstavci 7 Technologické agentury České republiky a vyvažuje se

zákonem zastoupení tří hlavních skupin průmyslového výzkumu, vývoje a inovací, zástupců výzkumných organizací, zástupců podnikatelského sektoru a zástupců státní správy, tedy úřadů, jejichž programy Technologická agentura České republiky realizuje.

Rovněž byla upravena terminologie týkající se aplikovaného výzkumu v souvislosti se změnou definice.

K bodu 113 (§ 36b)

Za účelem intenzivnějšího zapojení podnikatelů zabývajících se výzkumem do přípravy právních předpisů a koncepčních dokumentů, které předurčují budoucí zaměření podpory výzkumu, vývoje a inovací, bude zákon nově upravovat povinné projednání návrhů takových dokumentů s osobami, které budou zastupovat zájmy podnikatelů. Reprezentace významně přispějí k naplňování Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky a Inovační strategie České republiky 2019 – 2030, zejména ve financování výzkumu pro potřeby zvýšení konkurenceschopnosti, při hodnocení výzkumu, v dlouhodobé strategii oblasti spolupráce soukromého sektoru s výzkumnými pracovišti, ve zvýšení investic do oblastí s vysokým potenciálem atd. V praxi to přinese navýšení soukromých prostředků do výzkumu, vývoje a inovací, prohloubení spolupráce výzkumné a aplikační sféry a vyšší zájem o inovační programy a větší využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi.

Tyto osoby sdružující či zastupující podnikatele mohou být partnerem jak státní správy při jednáních o koncepčních a strategických otázkách rozvoje výzkumu, vývoje a inovací, tak partnerem při jednáních o spolupráci s dalšími institucemi zřízenými zákonem, jako je Akademie věd České republiky a reprezentace vysokých škol.

V r. 2018 bylo 62 % výzkumu, vývoje a inovací ČR prováděno v podnikovém sektoru v objemu 63,6 mld. Kč (ve vysokoškolském sektoru to bylo 21,5 % a ve vládním sektoru vč. ústavů Akademie věd ČR to bylo 16,3 %). Významná a nezastupitelná je i role podnikového výzkumu při řešení programových projektů aplikovaného výzkumu a inovací podporovaných ze státního rozpočtu v objemu cca 6,5 mld. Kč/r. Přes tyto skutečnosti ti, kdo výzkum, vývoj a inovace v podnikovém sektoru vykonávají, nemají přímou možnost se na formování zaměření českého výzkumu, vývoje a inovací podílet. Důsledkem je mj. dlouhotrvající problém českého výzkumu, vývoje a inovací, na který opakovaně upozorňuje řada mezinárodních studií a dokumentů, kterým jsou velmi slabé vazby mezi veřejným a soukromým sektorem, vedoucí k nízkému transferu znalostí do praxe.

Reprezentace budou sdružovat či zastupovat podnikatele, kteří jako hlavní předmět své činnosti vykonávají výzkum. Nemohou však sdružovat či zastupovat vysoké školy, neboť jejich primární poslání je jiné a navíc pro jejich potřeby je zákonem o vysokých školách předvídáno zřízení reprezentace vysokých škol. Právní forma reprezentací není zákonem nijak předjímána. Členství v reprezentaci podnikového výzkumu bude dobrovolné a jeho činnost nebude hrazena z výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace.

Povinnost projednat s reprezentací podnikového výzkumu návrhy dokumentů se vztahuje jen na ty reprezentace, které příslušnému orgánu (tj. Radě pro výzkum, vývoj a inovace či příslušnému poskytovateli) písemně oznámí svůj záměr být informovány a účastnit se projednání dokumentů uvedených v § 36b odst. 2 a 3. Předpokladem vzniku povinnosti Rady pro výzkum, vývoj a inovace či příslušného poskytovatele projednat s reprezentací podnikového výzkumu předmětné dokumenty tedy je jednak to, že daná reprezentace písemně oznámila svůj záměr účastnit se projednání a jednak to, že osoba, která svůj záměr oznámila, naplňuje znaky reprezentace podnikového výzkumu dle zákona.

Forma samotného projednání dokumentů uvedených v § 36b odst. 2 a 3 není zákonem nijak stanovena. Je ponecháno na příslušném orgánu, zda zvolí formu ústního či korespondenčního projednání návrhů dokumentů nebo kombinaci obou těchto forem. Povinnost projednat návrhy daných dokumentů nikterak nezahrnuje povinnost vyhovět případným připomínkám či návrhům, které reprezentace vnesou k návrhům předmětných dokumentů. Zákon taktéž nikterak nepředjímá, v jaké fázi přípravy daných dokumentů, bude dané projednání uskutečněno. Tato rozhodnutí jsou ponechána na úvaze příslušného orgánu odpovědného za přípravu daného dokumentu.

K čl. II (Přechodná ustanovení)

Přechodná ustanovení zajišťují, že procesy, činnosti nebo funkční období, která začala za podmínek daných stávající právní úpravou, budou za těchto podmínek také dokončena. Týká se to např. veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích, hodnocení programů účelové podpory a skupin grantových projektů nebo ustanovení upravujících podmínky slučitelnosti funkce předsedů a členů předsednictev Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky. Cílem těchto přechodných úprav je zvýšit právní jistotu všech zúčastněných osob při poskytování podpory výzkumu, vývoji a inovacím, a to jak na straně poskytovatelů, tak na straně příjemců této podpory.

K čl. III (Účinnost)

Z důvodu délky legislativních procesů a s ohledem vazby navrhované právní úpravy na proces přípravy státního rozpočtu se navrhuje nabytí účinnosti dne 1. ledna 2022.

V Praze dne 21. prosince 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.